

BILAG 1: Oversigt over indkomne hørings svar til helhedsplanen for vandhåndtering langs Gudenåen.

Nærværende dokument samler de indkomne hørings svar. Der henvises ligeledes til hørings siden, hvor alle hørings svar kan ses i originalt format:

<https://silkeborg.dk/Kommunen/Hoeringer-og-afgoerelser/Afsluttede-hoeringer/Helhedsplan-for-Gudenaa>

Indhold

Oversigt over indkomne hørings svar til helhedsplanen for vandhåndtering langs Gudenåen.

Oversigt over indkomne hørings svar til helhedsplanen for vandhåndtering langs Gudenåen.	1
Hørings svar 1	3
Hørings svar 2	4
Hørings svar 3	5
Hørings svar 4	6
Hørings svar 5	8
Hørings svar 6	9
Hørings svar 7	11
Hørings svar 8	12
Hørings svar 9	15
Hørings svar 10	23
Hørings svar 11	25
Hørings svar 12	27
Hørings svar 13	34
Hørings svar 14	36
Hørings svar 15	37
Hørings svar 16	41
Hørings svar 17	42
Hørings svar 18	50
Hørings svar 19	56
Hørings svar 20	61
Hørings svar 21	63
Hørings svar 22	65
Hørings svar 23	66
Hørings svar 24	68

Høringssvar 25	70
Høringssvar 26	72
Høringssvar 27	73
Høringssvar 28	76
Høringssvar 29	82
Høringssvar 30	85
Høringssvar 31	87
Høringssvar 32	88
Høringssvar 33	90
Høringssvar 34	91
Høringssvar 35	93
Høringssvar 36	95
Høringssvar 37	98
Høringssvar 38	99
Høringssvar 39	100
Høringssvar 40	102
Høringssvar 41	103
Høringssvar 42	105
Høringssvar 43	106
Høringssvar 44	110
Høringssvar 45	114
Høringssvar 46	116
Høringssvar 47	118
Høringssvar 48	124
Høringssvar 49	125
Høringssvar 50	126
Høringssvar 51	128

Høringssvar 1

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Det er så godt at de kulturhistoriske perspektiver fylder en del i aktørunderøgelsen. Kulturhistorien (arkæologi, historie) kan både yde information om klima- og miljøudviklingen i fortiden og derigennem spille meget direkte ind til vores forståelse af nutiden, kan være del af både læring og turisme via den gode markedsføring, og det skal også beskyttes efter loven fra destruktive indgreb. Jeg savner mere konkrete planer om håndteringen af Gudenås fantastiske kulturarv på lige fod med de andre planer - der ligger et endnu ikke forløst potentiale ift merværdi for lokal udvikling.

Indsendt af: Felix Riede

Dato: 03.08.21

Høringssvar 2

Høringssvar 2 var et testsvar, som er blevet slettet.

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplanen mangler hensyn til de lodsejere, der mister jord og ejendomme, idet den ikke respekterer, at Tange Sø har et tinglyst maks flodemål på 13,62 m.o.h, der er gældende for hele vandfladen op til udløbet af Borre Å.

Regulativet, der tillader en maks vandstand ved Kongens Bro på 14,00 m.o.h, der dog må overskrides en gang hvert andet år, respekteres heller ikke. Overholdelse af disse koter skal, af hensyn til lodsejernes retssikkerhed, indarbejdes i helhedsplanen for Gudenåen.

Er det nødvendigt at overskride koterne, skal det være med lovlig adkomst.

Helhedsplanen mangler også respekt for den natur, der er afhængig af, at vandstanden er lavere om sommeren. Som oplægget er udformet, vil vandstanden være stigende og oversvømmelserne tiltagende. Det vil medføre yderligere forarmning af ådalens natur, der i forvejen er hårdt presset af den tiltagende forsumpning.

Helhedsplanen skulle gerne bevare en rig og varieret natur.

Indsendt af: Frands Røhr Lauritzen

Dato: 03.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Indsigelse og bidrag til Helhedsplan for Gudenå

Fra Uldum kær Naturlaug.

Overordnet mener vi, at det vil være bedst med en ny vandløbslov, med ens regler for hele Gudenåens forløb og ikke som nu, hvor der er forskellige regler og regulativer i de 7 kommuner langs åen.

For 40-80 år siden var 2 af de vigtigste opgaver som Sognekommunerne og Amtskommunerne tog sig af, at passe **vejene** og **vandløbene**.

Når der kom mere trafik, blev vejene udvidet, nye blev anlagt og i dag er den udvikling fortsat og tilpasses til stadighed behovet.

Modsat er det gået med vore vandløb.

Mere nedbør og større befæstede arealer har ikke medført tilpasninger i og omkring vandløbene.

Der grødeskæres mindre. Der er ingen sandoprensning, hvilket er medvirkende til hyppige oversvømmelser som lodsejerne lægger jord og huse til.

Helt aktuelt er der i **Uldum kær** 1200 ha, der virker som et stort regnvandsforsinkelsesbassin, hvilket gør det meget vanskelig at opretholde den nuværende naturtilstand som omfatter paragraf 2000-, EU-habitat- og fuglebeskyttelsesområder.

Uldumkær Natura 2000 område er bl.a. udpeget for at beskytte Rørhøgen, Odder, Isfugl og Bæklampret.

I forbindelse med utilsigtet oversvømmelse af Uldumkær i forår- og i sommermånederne, kan have store konsekvenser for Rørhøgens rede og yngel. Ligeledes vil en meget stor del af vadefugles reder og yngel (Viber, Bekkasiner, mv.) som yngler i på marker og enge i Uldumkær, gå til ved disse oversvømmelser. Herudover bliver der investeret mange midler og gjort et stort arbejde med at skabe gydebanker for vandrefiskene i tilstødende bække og vandløb til Gudenåen i Uldumkær. Disse gydebanker sander hurtigt til, og bliver ubrugelig, når vandstanden i Gudenåen stiger i forbindelse med misligholdelse af den sandoprensningspligt og grødeskæring der er jf. vandløbsregulativet. Dette sker ved at strømmen i vandløbet reduceres og sandet bundfælder sig utilsigtede steder.

Den beskyttelseskrævende Bæklampret kræver god vandløbskvalitet med grus og sandområder, samt varierende dybder. Dette bliver ligeledes ved høj vandstand i forårsmånederne udjævnet til en lang ensartet sandslette i vandløbene.

Lodsejerne er/vil være tvunget til at opgive at slå græs og afgræsse deres marker, hvis der ikke gøres noget. Resultatet bliver, at hele området gror til i pilekrat.

Vores forslag til at modvirke dette er:

1. Grødeskæring i hele Gudenåens længde.

At der også fremover -som nu i Hedensted kommune, bliver skåret grøde mindst 2 gange/ år. Det virker kun, hvis alle kommuner langs åen gør det. I dag er der kommuner- bl.a. Horsens, hvor der ikke grødeskæres. Manglende grødeskæring hæmmer vandafstrømning og flowet i åen.

2. Sandoprensning- som man skal ifølge regulativet.

Dette er udeladt de seneste 25 år. Skal genoptages.

3. Genetablere Haugstrup sø som regnvandsbassin for Tørring by.

Den vil, lige så vel som regnvandsbassiner langs vore motorveje bevirke, at vandets udløb i å-systemerne forsinkes. Bare det at vandet tilbageholdes nogle timer/dage virker.

Indsendt af: Karl Christiansen

Dato: 05.09.21

Høringssvar 5

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helheds plan mangler hensyn til den natur der befinder sig oven vandet , Træer - Fugle - enge osv. som tager skade af den konstant overskridelse af kvoterne , der mangler også respekt / evt. erstatning for og til de lodsejer der år efter år er ramt af oversvømmelser pga. dårlig / ingen vedligeholdelse , der mangler også respekt og hensyn til den flere hundrede år gamle træksti netop nyrenoveret som er en af silkeborgs største rekreative natur oplevelser stod under vand sidst i 8 mdr. mod det man havde forudsagt 2 mdr. i vinter halvåret , selv silkeruten som er indviet her i 2021 står under vand pga. dårlig vedligeholdelse , der mangler grundlæggende respekt om det nævnte

Indsendt af: Christian Lund Andersen

Dato: 07.09.21

Høringssvar 6

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Et par enkelte kommentarer til helhedsplanen:

Vandføring: Alle er tilsyneladende enige om, at problemerne skyldes øget grøde. (I en af rapporterne fremgår at grøden over de seneste knap 20 år er øget fra at dække gennemsnitlig 14% til 87% af bundfladen og at den væsentligste årsag er vandremuslingens evne til at klare vandet). Jeg undrer mig derfor over, at jeg ikke umiddelbart kan finde forslag til at begrænse grøden. Det være sig bekæmpelse af vandremuslingen (den er jo ikke naturligt forekommende her), etablering af skygge ved plantning/genplantning af træer langs åen og reduktion af næringsstoffer til grøden. Alt i alt kan det konstateres at problemet er menneskeskabt - vi har bragt muslingen hertil - ergo må det også trods alle regler og regulativer være menneskeligt muligt at genskabe det ødelagte.

Vandstanden:

Jeg har været lodsejer her på Farmen ved Lyså/Ørnsø siden 1984. Det har de fleste år været helt normalt med mindre oversvømmelser i vinterhalvåret. Middelvandstanden i vandløbsdirektivet fra 1999 angives til kote 19,06. Da problemerne med forhøjet vandstand også begyndte i sommerhalvåret og i træernes vækstperiode - druknede et utal af træer langs åen og omkring søen. Det der før var enge med kreaturer og høslet er i dag tilgroede sump- og vådområder i Funderholme. Alle lodsejere på Farmen fik dispensation til jordopfyldning til kote 20 (selv om vinteren havde vandet hidtil aldrig været over kote 20). På vedlagte fil fra Vandportalen kan vandstanden de sidste par år i Ørnsø følges. Det fremgår tydeligt at det i dag er en undtagelse hvis vandstanden nærmer sig kote 19,06.

Mit spørgsmål er derfor hvilken ny kote skal vi næste gang få fyldt jord op til? Diger og sandsække vil ikke hjælpe, da vandtrykket gør, at arealer bag diger/sandsække også vil stå under vand.

- [Screenshot 20210907 at 164048 Kort og Plot Vandportalen.png](#)

Indsendt af: Hans Jørn Hansen

Dato: 07.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Uanset den åbenlyse mangel på vedligeholdelse og sikring af Gudenåens vandføringsevne, så vil jeg foreslå at vi i tillæg til øget vedligehold, anvender Pramdragerstien som dige, hvilket indebærer at gennemføringerne under Pramdragerstien skal spærres, at der fra de eksisterende grøfterender på nordsiden etableres overpumpning, evt. drevet af små vandmøller (tilsvarende flere steder i Holland), af vindmøller eller solfangere, at Pramdrager stien øges yderligere 20-30 cm (oversvømmelser herudover må betragtes som sjældne hændelser). Gennemføres dette kan Pramdragerstien anvendes året rundt og de ekstremt negative konsekvenser af de hyppige oversvømmelser vi lider af nu, vil for lodsejerne og brugerne af Pramdrager stien være løst.

Indsendt af: Morten Sæderup Nielsen

Dato: 09.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Indsigelse til Helhedsplan for Gudenåen

07.09.2021

Helhedsplanen ser i store træk kun begrænsninger. Ingen nytænkning eller udfordring af diverse love og regler som hindrer Gudenåens primære funktion, nemlig afvanding.

Følgerne er som alle ved, gentagne oversvømmelse med alvorlige konsekvenser for både bredejere, naturen over vandet og de rekreative værdier, som begrænses i stadigt stigende grad.

Planen er kort beskrevet uambitiøs. Såfremt helhedsplanen føres ud i livet, vil det i store træk betyde følgende mere eller mindre positive afledte effekter, for strækningen Knudsø og til Tangeværket.

- At grundejere opstrøms slusen (til Silkeborgsøerne) fortsat kan leve uden bekymringer.
- At Hjejlen kan sejle under jernbanebroen og ikke går på grund.
- At grundejere til Funder å, Ørnsø og Silkeborg Langsø (vest -og midter bassin) ikke længere bliver oversvømmet. Afhænger dog af, hvilken max vandspejlskvote der fastsættes.
- At kulturhistoriske værdier i undergrunden bevares.

De negative afledte effekter:

- At grundejerne opstrøms sluse (til Silkeborgsøerne) fortsat kan leve uden bekymringer. Der ligger et stort opmagasineringspotentiale i Silkeborg søerne, som bør udnyttes ved at sænke sommervandstanden med fx 20-30 cm og tillade en overskridelse af nuværende max vandspejlskvote med ligeledes 20-30 cm. Såfremt det betyder at turbådene, herunder Hjejlen, ikke kan sejle under jernbanebroen i efterårs-/vinterperioden, så overlever vi nok. Hvis de går på grund i sommerperioden, så må man uddybe de kritiske passager eller helt indstille sejladsen.
- At man etablerer en ny opstemning ved Viborgbroen, som hindrer fri passage for fisk og sejlads, når vandstanden i Silkeborg Langsø, øst bassin stiger. Nu har man i årevis kæmpet for at fjerne opstemninger og så vil Silkeborg Kommune gudhjælpemig lave en ny. Vi bor ved Lyså og burde vel være taknemlig over forslaget, men det er ikke tilfældet. Det er simpelthen ikke den rigtig vej at gå.
- At alle grundejer på strækningen mellem Silkeborg Langsø, øst bassin og til Tangeværket, mere eller mindre er overladt til sig selv. Deres livline består i en

årlig grødeskæring, en symbolsk fjernelse af tagrørsskov og ikke mindst glæde af ekstra vand grundet opstemning ved Viborg broen og forøget vandmasser igennem slusen. Hvis man ikke kan leve hermed, må man terrænregulere eller bygge diger og som sidste udvej er der kun jordfordeling og salg af ens ejendom. Det må virkelig være en bitter pille at sluge, hvis man elsker hvor man bor, hvilket de fleste sikkert gør.

Har man overhovedet vurderet hvilken konsekvenser terrænhævning, diger og pumpeforanstaltninger har og hvor lidt det hjælper?

For det første er det **meget** store mængder jord som skal transporteres ud til de enkelte grunde hvilket i sig medfører en miljøbelastning. Dernæst er det alment kendt, at pumpeforanstaltninger kan medføre sætningsskader på omkringliggende ejendomme og flytning/spredning af jordforureninger via grundvandsstrømme. Og hvor skal vandet pumpes hen – videre til næste oversvømmet nabo? Den sidste del er de menneskelige konsekvenser ved at ens værdier beskyttes af et pumpeanlæg. Hvornår går strømmen, hvornår bliver pumpen defekt, hvornår stopper pumpen til, har man penge nok til at udbedre skaderne hvis det foranstående sker, osv.

- At engområder langs Gudenåen ender i tagrør, pil, brændenælder og lignende, pga. gentagne oversvømmelser og manglende græsning.
- At flotte store træer går ud, som er levested for mange dyr.
- At gydebanker sander til, pga. manglende flow i vandet.
- At reder for mange fuglearter bliver oversvømmet og dermed dræber yngel. Isfuglen er f.eks. på retræte i Lyså.
- At de rekreative værdier forsvinder. Fiskeri umuliggøres pga. forsumpet områder og massive mængder grøde. Sejlads i kano/kajak og lignende besværliggøres pga. massive mængder grøde. Udsyn til Gudenåen fra fx trækstien forsvinder pga. høje tagrør og pil. I det hele taget vil "brug" af Gudenåen besværliggøres.
- At der sker skader på tekniske anlæg, såsom kloakinstallationer der oversvømmes etc.
- At der bruges økonomiske midler på løsninger som ikke rækker i længden.

Set ud fra vores synspunkt, skulle man have arbejdet meget mere målrettet frem mod, hvordan man sikre at Gudenåen **kan** transportere de forøgende vandmængder uden alvorlige oversvømmelser til følge.

Ikke hvordan man primært kan affinde sig med oversvømmelserne eller hæve det halve af Midtjylland for at imødegå dem.

Emner man bør have mere fokus på (listen er helt sikkert ikke udtømmende):

- Parkering af vand i de mange tilløbsåer, så højt oppe i systemet som muligt. Mange bænke små gør som bekendt en å.

- Parkering af vand i Silkeborgsøerne opstrøms slusen, som nævnt ovenfor – og selvfølgelig udnytte en eventuel lille gevinst ved søparkering højere op i systemet.
- Fjerne Tange Sø eller blot sænke vandspejlet i søen.
- Indse, at grøde skal slås minimum 2 gange om året og gerne på samme tidspunkter i hele systemet.
- Løbende fjernelse af sandbanker og uønsket bevoksning.
- At dobbeltprofil eller et parallelt vandløb kan blive nødvendig. Det er taget af bordet alt for hurtigt, også selvom konsekvenserne ved anlæg er betydelige.
- At alt nybyggeri tvinges til at forsinke eller nedsive regnvand mest muligt.
- At det ikke kun er biologer som arbejder med Helhedsplanen, men også hydrologer

At klimatilpasse Gudenåen til fremtiden er og bliver ikke nemt og vil helt sikkert koste rigtig mange penge. Det skal ske med respekt for den naturrigdom Gudenåen besidder og ligeså de tilstødende arealer, men løsningerne skal også være foreneligt med at mennesker bor langs åen og de rekreative værdier kan bevares.

Og her til sidst. De langsigtede løsninger som Helhedsplanen omhandler, burde allerede være etableret! Det er næsten uartigt at byråds-og embedsfolk i Silkeborg Kommune bruger udtryk som "der findes intet nemt og hurtigt quick-fix". Det kan man næsten ikke være bekendt, når der intet er sket de sidste 12-13 år.

Indsendt af: Ole Ruby Eskildsen

Dato: 10.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

HELHEDSPLAN FOR VANDHÅNDBTERING LANGS MED GUDENÅEN I OFFENTLIG HØRING FREM TIL D. 15. SEPTEMBER 2021 - SVAR.

Som det blandt andet fremgår af Hjemmesiden for Favrskov Kommune "foregår" der nu en offentligt høring af "En helhedsplan for vandhåndtering langs med Gudenåen" (frem til d. 15 september 2021), og her kan man læse de konklusioner som nu er i offentlig høring!

Man konkludere blandt andet, "at problemerne med oversvømmelser skal løses lokalt, og Gudenådalen skal i højere grad tilpasse sig vandmasserne. Det skal ske i tæt samarbejde mellem lodsejere og interessenter"!

Helhedsplanen foreslår endvidere at:

- * At have fokus på lokale løsninger ved byer, bygninger eller infra-struktur igennem diger, terrænhævninger og andre tekniske løsninger såsom slusepumper.
- * At tilpasse Gudenådalen i samarbejde med lodsejere og interessenter ud fra princippet om at acceptere vandets placering ved større hændelser. Det kan gøres med vådområder, klimalavbundsordninger og multifunctionel jorddeling, hvor arealer i å-dalen byttes med jord uden for å-dalen.

Som mangeårig bruger og "kender" af Gudenåen kan jeg ikke være mere "UENIG" i denne måde at anskue "vandhåndteringen" på.

JEG MENER at man bliver nødt til at "se" tingene, og de stigende vandmængder ud fra en "HELHEDS-BETRAGTNING" af å-løbet, og ikke gøre helhedsplanen for vandhåndtering til et lokalt problem, hvor oversvømmelserne skal løses "lokalt" frem for at ha' øje "den større sammenhæng"! I mine øjne kan man IKKE LØSE PROBLEMET med de stigende vandmængder (hovedsageligt nedstrøms Silkeborg!), hvis man ikke anlægger en helheds-betragtning på åen, og de stigende vandmængder, for "hele nøglen" til at forstå, og løse problemet med "det meget vand" skyldes for en stor dels vedkommende Tange Sø, og den opbremsning af "vandets frie løb", som finder sted her! En opbremsning af vandet som har resulteret i en øget grødevækst, og "en uhensigtsmæssig vandstuvning", som nu gør, at vandet ikke har andre steder at løbe hen, end ud på de tilstødende jorder og arealer med store oversvømmelser og gener til følge, for de lodsejere og interessenter der har jord ned til Gudenåen!

På baggrund af den megen regn og nedbør der nu falder, og som medfører at en masse "uskyldige" mennesker får deres huse og hjem ødelagt i "Gudenåens opland",

har jeg derfor forfattet følgende svar, der også er visionen for "En ny Dansk Nationalpark" (visionen har også tidligere kunnet ses og læses - "i næsten samme form" - på min "facebook-side"):

HELHEDSPPLAN FOR VANDHÅNDBTERING I GUDENÅEN - "EN NY DANSK NATIONALPARK" :

I 1921 blev Tangeværket bygget færdigt. 13 kilometer af Gudenåen blev opstemmet, og Tange sø blev dannet. Hermed blev der skabt en spærring, der forhindrede Gudenåens naturlige dyreliv i at vandre frit i åen og åens vand i at løbe frit og uhindret. Koncessionen til at opstemme vandet, og 2 udnytte vandkraften blev givet d. 8. Januar 1921, meddelt ved lov, og er over flere omgange blevet forlænget. Der har igennem årene været nedsat mange arbejdsgrupper, der har udarbejdet forskellige løsningsmodeller til den problematik der hersker ved Tangeværket og Tange Sø. Alle de rapporter der er blevet udarbejdet igennem tiderne har dog endnu ikke først nogen konstruktiv løsning med sig, og man har opretholdt den tilstand, som altså blev resultatet i 1921. Nu skriver vi så år 2021, og meget har forandret sig siden søen og Tangeværket blev en realitet. Klimaforandringer og grøde-tilvækst er to af de vigtigste, og har i dag (2021) resulteret i, at det vand der gerne skulle (for)blive i søen og åen, nu fører voldsomme "oversvømmelser" med sig, og nu truer sagesløse husejere, og de (lodsejer) arealer som ligger tættest på åen. Gang på gang ser vi nu sagesløse og "uskyldige" mennesker stå frem i tv med tårer i øjnene, og beklage deres nød over de voldsomme vandmasser og oversvømmelser, som finder sted, og i stedet for at tage handling på tingenes tilstand, ønsker man blot at få udarbejdet endnu flere rapporter, der skal belyse tingenes tilstand, til trods for at det hele egentligt er ganske enkelt, hvis man ellers har modet til at gøre "det rigtige"!! Hvad er så "det rigtige"? - ja, det er at sløjfe Tange Sø, og føre åen tilbage i dens gamle leje, og sørge for at åens vand atter kan løbe frit og uhindret. Det vil medføre at der igen danner sig et sundt vandløb, og at mange af "de dårligdomme" som vi ser i dag ved "Gudenåens opland" vil blive væsentligt reduceret, og tilmed resulterer i et vandløb der vil blive sundt igen! Gudenåen vil atter blive "en brusende" flod, hvor vandet kan løbe frit til glæde og gavn for åens fauna. Ser man historisk på det har Gudenåens forløb jo netop også ændret sig i takt med at man har haft brug for åen, som ressource, til at tjene sine menneskelige interesser bedst muligt! Drewsen anlagde Papirfabrikken i Silkeborg da der var behov for den, og man fjernede den igen, da behovet pludselig var et andet, og man kunne se værdien af et flot omløbsstryg i Silkeborg "midtby". Pramfarten blev også nedlagt da det ikke var rentabelt mere, og Tangeværket opstod da man havde behov for at opstemme vandet til brug for at skabe elektricitet. Det behov er imidlertid væk i dag, og et andet og langt vigtigere behov for en mere ægte og bæredygtig natur er nu den dagsorden, man - i mine øjne - burde sætte som standard! Jeg synes det er hamrende usolidarisk og viser mangel på dømmekraft, når man stadig ønsker at opretholde en sø, der forlængst har udtjent sin værnepligt, og som hører fortiden til! En sø der i kombination med Tangeværket er den primære årsag til alle de dårligdomme, som vi i dag (2021) ser gør sig gældende

ved Gudenåen og dens opland! Hvordan kan "søtilhængerne" se sig selv i øjnene når hele Gudenåens opland plages af vandmasser der ødelægger værdier for store beløb, og sagesløse mennesker må se deres huse oversvømmet og gjort ubrugelige! Ret beset burde de folk der ønsker at vore åer skal være vandafledende, jo også tage den fulde konsekvens af deres synspunkter, og dermed gøre Gudenåen til den "motorvej" for vandet, som de andre steder anbefaler værdien af, ellers der jo ingen konsekvens i deres synspunkter!! Jeg støtter i hvert fald synspunktet i tilfældet med Gudenåen. Stort set alle (på nær nogle biologer, og nogle fanatiske miljøfolk) er jo også træt af den megen grøde der er i åen, og ved at lægge Gudenåen tilbage i "det gamle løb" tror jeg, at en hurtigere gennemstrømning af vandet ville sørge for, at væksten af grøde i åen ville mindskes, og tilføre åen den størst mulige "dynamik". En "dynamik" som ville tilgodese flest mulige "menneskelige interesser", og som ikke "bare" vil lede vandet hurtigere væk fra de omkringliggende arealer, men også reducere grødemængden. Jeg har gået en tur langs med Tange Sø, og set på forholdene, og kan her konstatere at den største hindring for at kunne "komme af med vandet", finder man ved indløbet til Tange Sø ved Kongensbro. Her er åen og søen "groet fuldstændig sammen" af grøde og diverse vandplanter, og dette er den væsentligste årsag til at vandet "stuver op" (specielt på strækningen fra Silkeborg til Tange Sø). Et problem man - i mine øjne - ikke kan løse før den dag man vælger at sløjfe Tange Sø. Det hele er simpelthen et stort "morads" her, og det er HER kimen ligger til at forstå mange af de problemer, 3 som gør sig gældende ved Gudenåen og Tange Sø! Man kan slå nok så meget grøde i Gudenåen på strækningen fra Silkeborg til Kongensbro, men det "forslår som en skrædder i helvede", for alt vandet bremses ved indløbet til Tange Sø, fordi der her er grøde og vandplanter i hele åens/søens bredde, og det kan man ikke slå sig igennem! Vandgennemstrømningen gennem hele Gudenå-systemet bremses her, og da man simpelthen ikke kan komme "i bund" med at slå grøden her, "bremser" det så at sige alt vandet i systemet, som så ender på marker og enge, og i folks huse og ejendomme med store tab samt menneskelige omkostninger til følge - specielt opstrøms Kongensbro! Bedre bliver det jo så heller ikke af, at man i den anden ende af søen har Tangeværket som en yderligere "stopklods" og "vandopstuver"! Da vandet ikke kan løbe frit, giver det så anledning til, at vandet også hindres i sit frie løb, og "bremses" nedenfor Tangeværket, hvilket resulterer i mere grøde og plantevækst her også, så det er skruen uden ende, med andre ord! Læg så yderligere hertil, at man igennem en lang årrække ikke har skåret ret meget grøde i åen, og stort set ladet hele å-løbet passe sig selv, så er det jo klart at det på et eller andet tidspunkt må give anledning til problemer, og det er så nu! Det gør mig ondt at se alle de mennesker som får deres jord og ejendom ødelagt, fordi "folk" har travlt med at "hytte" deres egen lille butik, i stedet for at se tingene i et større perspektiv, og iværksætte de forholdsvis simple tiltag der skal til for at løse problemet! Jeg anerkender selvfølgelig de "rekreative værdier" der knytter sig til Tange sø og Tangeværket, men ser man reelt på tingene - ja, så står disse to ting altså i vejen for åens og landets bedste! Tangeværkets bygninger er jeg selvfølgelig tilhænger af, at man skal lade stå som det fine kulturminde de repræsenterer, og de

er jo også allerede fredede, og vil fint kunne falde ind i den vision jeg har for området, hvor jeg gerne så området ved Tange blev omdannet til en Dansk Nationalpark, og hvor man kunne gøre det liv, som findes under Gudenåens vandoverflade til det primære, og gerne med ædelfiskearterne laks og havørred som åens omdrejningspunkt, hvilket ville kunne gavne turismen og lokalsamfundene. Tange Sø har endvidere den uheldige konsekvens for vandsystemet at vandet her om sommeren varmes op, hvilket bevirker at vandet i Tange Sø, samt det vand der ledes ud neden for Tange Sø har en høj temperatur, specielt hvis man har en varm sommer, og det gør at ædelfisk (laks, havørred og bækørred) har svært ved at trives, da de ikke så godt tåler vandtemperaturer over 18 grader (om sommeren er temperaturen ofte på dette kritiske punkt og højere, jvf. bl.a de målinger som man offentligt kan se på Hjemmesiden "Hydrometri.dk!"). Disse høje temperaturer fremmer også grøde og algevækst, så der er ikke ret meget godt at sige, om Tange Sø og Tangeværkets indvirkning på vandsystemet, hvis man betragter tingene objektivt, og set ud fra en fornuftssynsvinkel. Synes man endvidere, at det er rimeligt at et nationalt vandløb skal være delt i to, og pga. Tange Sø "påføres" en tilstand, hvor alt liv under vandets overflade, hindres i at vandre frit, og man nærmest kvæler såvel naturligt planteliv, samt fiske- og dyreliv både opstrøms og nedstrøms søen og værket! Jeg har svært ved at se fornuften og logikken i det, og det tror jeg også mange af de hus- og lodsejere har, som får deres værdier ødelagt, fordi man intet gør, for at afhjælpe dette - egentlige - ret simple problem! Fulgte man mine anvisninger ville man yderligere hente nogle samfundsøkonomiske gevinster herved på sigt, idet naturgenopretningen ville medføre, at man kunne satse på "Outdoor-turisme", med bl.a lyst- og sportsfiskeri, da åens fisk nu ville få nogle vilkår, som ville bevirke, at man kunne trække nogle turister og noget kapital til det østjyske område, hvilket utvivlsomt ville gavne de små lokalsamfund, som i øjeblikket har det svært! En rapport udarbejdet af COWI, KORA og DTU Aqua for Naturstyrelsen dokumenterer således, at der ved Skjern Å er en direkte sammenhæng mellem antallet af laks i Skjern Å, og den lokaløkonomiske værdi (disse informationer stammer fra en artikel med titlen "Laksefiskeri i Skjern Å bidrager med 14,6 millioner om året til den lokale økonomi" af Karin Stubgaard fra DTU Aquas 4 Hjemmeside). Laksefiskeri i Skjern Å skaber således et lokaløkonomisk forbrug på 14,6 millioner kr. om året, og en årlig værditilvækst på 6,8 millioner kr. I et godt laksefiskeri ligger der således en betydelig lokaløkonomisk værdi, men der ligger endvidere et uudnyttet potentiale, og betragtelige lokal- og samfundsøkonomiske gevinster i at forbedre og øge laksebestandene. Analysen er den første, der systematisk har indsamlet faktuel viden om lystfiskeriet og lystfiskernes forbrug, herunder hvor stor en del af forbruget lystfiskerne lægger i lokalområdet. Ud over at se på den aktuelle økonomiske betydning af laksefiskeriet i Skjern Å har analysen også undersøgt det økonomiske potentiale i laksefiskeriet, og beregninger viser således at der en direkte sammenhæng mellem antallet af laks i Skjern Å, og den lokaløkonomiske værdi. Det vil sige, at hvis laksebestanden f.eks fordobles fra den nuværende årlige opgang på ca. 4000 laks til en opgang på ca. 8000 laks årligt, vil den lokaløkonomiske værdi

omtrent blive fordoblet, fra de nuværende ca. 6,8 millioner årligt til ca. 12,4 millioner årligt, og rapporten vurderer at resultaterne fra undersøgelsen formentlig ville kunne overføres til andre lakseførende åer i Danmark, herunder Gudenåen. Jeg forstår derfor simpelthen ikke politikernes nølen og vaklen i dette spørgsmål, og det er for mig en gåde, at ansvarlige "folk" ikke tager aktion herpå, og følger de anvisninger jeg skitserer! Ved at føre Gudenåen (tilnærmelsesvis) tilbage i det gamle å-leje, kunne man ved Ans og Tange, få oprettet "En Dansk Nationalpark", hvor - dels den sammenhængende "vilde" å, - men også bymiljøerne omkring ikke mindst Ans, Tange og Bjerringbro ville blive meget mere interessante, og man ville i det midtjyske område kunne få et (Natur)kraftcenter hvor en vild og naturligt slyngende Gudenå ville kunne komme mange "Out-door-folk", lyst- og sportsfiskere, almindelige turister, områdets beboere, og dermed hele det midtjyske opland og vores land til gavn! Området ved Tangeværket skulle man - efter min mening - gøre til områdets "omdrejningspunkt". Her skulle man opføre et hus ala "Laxens Hus" ved Mørrum, hvor man havde kontor med salg af fiskekort, indvejningsfaciliteter, restaurant m.v, og så skulle man opføre et "Dansk Lyst- og Sportsfiskermuseum" her, efter min mening! Et sådant har været på tale i mange år, men hidtil har ingen taget initiativ hertil, og det er efter min mening en skam, da lyst- og sportsfiskeri bestemt også må siges at være "kultur", og fortjener et museum, og som det ville være oplagt at ligge her ved Danmarks længste å. En å, hvor der nu kunne leve naturligt producerede laks og havørreder (bækørreder). Elmuseet skulle selvfølgelig fortsætte sine aktiviteter, og disse kunne nu fint udvides, og gøres endnu mere spændende, ved at omdanne området til et center, hvor museumsdrift af forskellig art har til huse! På dette stykke af åen ville man - med andre ord - kunne få et spændende "Kraftcenter" som ville kunne trække nye beboere, og en masse nysgerrige turister til, og som kunne være med til at sikre, at dette område i Jylland, ville opleve en - hidtil uset - "opblomstring"! Mange flere end de lokale "sø-venner" kunne få stor glæde af at opleve en reetableret Gudenå-dal, og "Gudenå-kommunerne" ville hvert år kunne hjemtage et betydeligt beløb, i form af øgede turistindtægter, bl.a igennem en øget lyst- og sportsfiskerturisme og sparede omkostninger på drift af Tange Sø. Samtidig ville mange af de problemer som Tange Sø giver anledning til, forsvinde (bl.a hvad angår uhæmmet grødevækst, og høje vandtemperaturer). Endvidere ville Danmark leve op til EU' s Vandrammedirektiv, og også biodiversiteten i området ville blive mere interessant, og dette område ved Ans, Tange og Bjerringbro ville kunne blive et spændende turist- og udflugtsmål, hvor den stagnation og tilbagegang, som vi ser i by- og handelslivet i stedet ville kunne få et tiltrængt løft, hvilket jeg bestemt ikke tror de handelsdrivende ville være kedede af! Jeg anerkender - som allerede anført - de folk der har følelser for Tange Sø, og alle de aktiviteter der knytter sig til søen, men jeg synes - i al beskedenhed - at det er mere fornuftigt at bygge på saglige argumenter, og specielt som klimaet tegner nu, vil jeg nærmest betegne det som direkte uansvarligt og skadeligt at blive ved med at opretholde området i den forfatning, som gør sig gældende nu! Kan man ikke se det, er det i hvert fald ikke studenterhuen, som trykker! 5 Derfor mener jeg ikke at "søtilhængernes" argumenter

skal have indflydelse på denne sag. Gudenåen, dens biologiske tilstand samt de skitserede "afledte effekter" er for mig vigtigere, end en ikke særlig unik og stillestående sø, der påfører hele vandsystemet en masse "dårligdomme"! Efter min mening kan Gudenåen vise sig at være "et guldæg" - men det kræver, at fornuftige og visionære folk sætter sig sammen, og får lavet en helhedsplan for åen (og som netop IKKE er lokal), og koordineret, hvordan man får disse - egentlig ret simple - planer med at få genoprettet åen, realiseret! Som tingene ser ud i dag (2021) kan hverken laks eller havørreder gyde i åen, og forefindes også kun nedenfor Tangeværket. Satte DCV FOS-laks ikke laksesmolt ud i Gudenåen, ja, så var der ingen laks i vort største vandløb, og var det ikke for lyst- og sportsfiskerne og Gudenåens Ørredfonds arbejde med at sætte havørredsmolt ud i Gudenåen var der så godt som ingen havørredbestand i Gudenåen (Jvf. Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforenings fangststatistik for åen). Det kan vi simpelthen ikke være bekendt at give videre til kommende generationer. Specielt ikke når man tænker på, at biologerne samtidig mener at Gudenåen er den å i Danmark, med det allerstørste potentiale for såvel laks som havørreder. Gudenåen er i dag (2021) at betragte som en "DØD Å" hvad angår naturligt producerede ædelfisk (laks og havørreder), og hvis ikke det var for den fiskepleje der praktiseres af DCV FOS-Laks i Randers, og af lyst- og sportsfiskere i regi af Gudenåens Ørredfond, ville kun fredfisk (brasen, skaller etc.), i så fald, leve her. Ovenfor Tange Sø findes der en lang række fine gydebække der producerer bækørreder og søørreder i hobetal (det gælder Tange Å, Borre Å, Gel Bæk, Gjern Å og Resenbro Bæk), og da DTU Aqua elfiskede på stryget i Silkeborg Midtby for nogle år siden, væltede det op med fine søørreder, der alle teoretisk, ville kunne vandre til havs, og blive til havørreder, til gavn for vandsystemet og biodiversiteten, hvis de havde muligheden. Der ville således være skabt grobund for et attraktivt fiskeri helt til Silkeborg, og man må formode, at man også ville registrere en opblomstring af kystfiskeriet - specielt nok langs med den djurske kyst, ligesom også det rekreative fiskeri i Randers Fjord ville nyde godt heraf! Så også her ville der være samfundsøkonomiske gevinster at hente. Mønstereksemplet på hvad et genslynget vandløb betyder findes allerede i "å-systemet" selv. Efter at Lilleåen, der er et tilløb til Gudenåen, i år 2000 blev renoveret, stemmeværket ved Løjstrup Dambrug nedlagt, så fiskene (hav- og bækørreder) nu kan vandre frit og uhindret op, i så godt, som hele Lilleåens vandsystem, og gyde, så man her, at antallet af havørreder steg de første mange år, og at fiskene blev fordelt mere ligeligt i hele å-løbet. Modstanden mod mit projekt tror jeg også ret hurtigt ville foretage sig, når landskabet atter har fået tid til "at sætte" sig, og det er jo også sådan, at mange ved hvad de har, og derfor ikke har øje for de gevinster og forbedringer, der kunne blive resultatet, hvis tingene blev lavet om. Jeg mener det er klogt at man holder tingene op mod hinanden, og ser på de gevinster "en renovering" af området ville kunne føre med sig! Gør man det, er jeg ikke i tvivl om, hvad jeg foretrækker. Ved Skjern Å har man også set "et mønstereksempel" på, hvordan indledende lokal modstand, blev vendt til lokal opbakning, da man i sluthalvfemserne lagde Skjern Å tilbage i sit gamle leje! Her hersker der et lokalt samarbejde, som både lodsejere og lyst- og sportsfiskere begge

nyder godt af, og i fællesskab profiterer af, eller tag et kig på Mørrumsåen i Blekinge i Sverige, hvor et helt by-samfund har hele deres eksistensgrundlag bygget op omkring et attraktivt lakse- og havørredfiskeri, og den natur og fauna, der hersker her! Ønsker man oversvømmelser, stilstand og stagnation skal man "bare" fortsætte i samme spor, men hvorfor ikke sætte en dynamisk proces i gang, der aldrig har været mere påkrævet end nu, og hvor man dels tager hensyn til det eksisterende, men også har øje for fremtiden, og de samfundsmæssige gevinster, man kunne "høste" ved at befri åen fra dens lænker, og få en fritløbende Gudenå, som meget bedre, også ville kunne aflede det vand, som truer og ødelægger det, for en masse sagesløse og "uskyldige" mennesker. Gudenåen fortjener at blive et "samlet" vandløb igen, så det atter kan blive den nationale stolthed, som jeg er sikker på det i tidernes morgen var tænkt som. Gudenåen 6 skal ikke være en å delt i to - en å i lænker - Gudenåen skal være et sammenhængende og helt vandløb. En å hvor åens værdifulde fisk (som jeg bl. a har været med til at passe på, som mangeårig lyst- og sportsfisker) og den øvrige fauna, der knytter sig til å-løbet, atter kan bevæge sig frit og uhindret! Et sted hvor vandet ikke ender i huse, på marker og i enge, men et sted hvor vandet kan løbe frit, og vi bedre kan modstå "det kaos og morads", som gør sig gældende nu! Den naturgenopretning, og den danske National-park jeg gerne ser "opført" mellem Ans og Tange, kunne man jo passende lade den danske "stjernearkitekt" - Bjarke Ingels (BIG) stå for at opføre. Lad hans tegnestue komme med sit bud på en spændende "legeplads", og som ikke kun er til gavn for åens lyst- og sportsfiskere, men også mange af de andre "Outdoor-aktiviteter" som man kunne forestille sig kunne blive indeholdt i en sådan "en plan" (det gælder et mountainbike-spor, en naturforhindrebane, en natur-sti, en "kajak-bane", etc.). Åen kunne på dette sted få en profil som en norsk lakse-elv med sten og grus (så der var gyde-pladser til åens ædelfisk!), og man kunne gradvist renovere andre dele af åen med gydepladser, stryg m.v. til glæde for åens fisk, som nu ville kunne vandre frit! Et sådant scenarie er der efter min mening perspektiver i, og samtidig ville man - som allerede anført - havde løst en stor del af de mange problemer som pt. knytter sig til Gudenåen som å-løb. Det gælder problemerne med vandmasserne (vandet ville bedre kunne løbe fra Gudenåen), grødeproblematikken, problemet med de høje vandtemperaturer, samt den kendsgerning, at fiskene ikke kan vandre frit og gyde i åen! Samtidig ville man også kunne bevare skoven ved Ormstrup, med alle de jagtinteresser som knytter sig hertil, samt de sommerhuse som ligger på syd-siden af åen og Tange Sø, og man ville næsten være fri for at skulle ekspropriere ejendomme, da å-løbet jo nu skulle "skære sig ned" i det landskab, hvor Tange Sø ligger nu! Jeg synes disse tanker er værd at have sig for øje, og da specielt nu, hvor hele Gudenåens opland er ved at gå til i vand og store ødelæggelser. Indløbet til Tange sø (med den megen grøde), Tange Sø og Tangeværket ER "skurkene" i denne sammenhæng, hvis man benægter det - benægter man fakta, og jeg har nu anvist en vej, som kunne løse en stor del af problemerne, og som samtidigt peger perspektivrigt ind i fremtiden. Jeg stiller gerne min ekspertise til rådighed, og skulle Kommunerne og Bjarke Ingels (BIG) havde lyst til at møde mig tager jeg gerne imod en invitation, så kunne vi jo i fællesskab "se" på,

hvilke muligheder der "byder" sig, da jeg jo kender Gudenåen og området temmeligt godt, da jeg er kommet der igennem en periode på ca. 30 år! Det arkitektoniske har jeg jo af gode grunde ikke så meget forstand på, og et professionelt indblik i, men jeg har ideerne og visionerne, så skulle vi ikke prøve "at se", om det skitserede scenarie kunne lade sig gøre?! I stedet for stædigt at holde "fast i tingenes tilstand som de er nu", og forsøge at løse tingene lokalt, synes jeg det var værd at tænke nyt og langsigtet, og i stedet løse problemet med vandmasserne ved at anskue Gudenåen som et samlet og "helt" vandløb - for herved kan Gudenåen vise sig et være et "guldæg"?!

En flot dansk Nationalpark med sit kraftcenter omkring Ans og Tange, og hvor vandet atter kan løbe frit til gavn for hele Gudenåens opland, er en vision, som er realiserbar, hvis den politiske vilje er tilstede. En vision jeg gerne går i spidsen for!

Hvor er de voksne og ansvarlige politikere der tør tage "den rigtige beslutning", og netop håndtere vandet ud fra "en helheds-betragtning" på Gudenåen og dets vand og vandmasser?!

Indsendt af: Morten Andersen

Dato: 10.09.21

Høringssvar 10

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Silkeborg Kommune
Teknik – og Miljøforvaltningen
Søvej 1
8600 Silkeborg

Att.: Projektleder Mathias Utoft Jørgensen (sent til:
<https://silkeborg.dk/Kommunen/Hoeringer-og-afgoerelser/Aktuellehoeringer/Helhedsplan-for-Gudena>)

10. september 2021
Jour. nr.: 21/06837-2

Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Kære Mathias Utoft Jørgensen

Slots- og Kulturstyrelsen har læst fremsendte høringsmateriale. Styrelsen har været medlem af Gudenåkomitéens følgegruppe og lejlighedsvist gjort opmærkning på hensynet til kulturarven i forbindelse med klimasikring og vandhåndtering i og omkring Gudenåen.

Slots- og Kulturstyrelsen ser gerne, at hensynet til kulturarven fremgår på lige fod med andre hensyn under Formålet med Helhedsplanen.

Kulturarvs- samarbejdsgruppe

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at vandhåndteringen langs Gudenåen vil få stor indflydelse på hensynet til både den skjulte og den synlige kulturarv. Hensynet til kulturarven fremgår museumslovens bestemmelser i Kap. 8 og Kap. 8a. (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/358>).

Styrelsen har sammen med de kulturhistoriske museer; VejleMuseerne, Museum Horsens, Skanderborg Museum, Museum Silkeborg, Moesgård Museum, Viborg Museum og Museum Østjylland dannet en samarbejdsgruppe for at koordinere det forventelige store arbejde der følger med klimasikringen og vandhåndteringen i og omkring Gudenåen.

Nedsættelsen af arbejdsgruppen tager udgangspunkt i de erfaringer Slots- og Kulturstyrelsen har fra samarbejdet med Holstebro Kommune og De Kulturhistoriske

Museer i Holstebro Kommune i forbindelse med klimasikringen af Holstebro By.
Kommunernes Landsforening har givet udtryk, at lignende koordinerende samarbejder
i forbindelse med klimasikring og vandhåndtering med kommunerne er ønskeligt.

Samarbejdet koordineres fra Skanderborg Museum.

Venlig hilsen

Marie Walther
Specialkonsulent
Center for Kulturarv Fortidsminder

Indsendt af: Marie Walther
Dato: 10.09.21

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Bemærkninger til Forslag til helhedsplan for vandhåndtering langs Gudenåen

DN Viborg kan tilslutte sig forslaget hovedkonklusioner:

- Hyppigere grødeskæringer har en negativ indflydelse på åens miljøforhold og vil derfor være udelukket af miljøhensyn.
- Landbruget må acceptere de periodevise oversvømmelser af de ånære arealer og multifunktionel jordfordeling skal medvirke til at flytte de økonomiske interesser til højereliggende arealer.
- Arealer med væsentlige værdier (bygninger, infrastruktur m.v.) kan sikres lokalt ved f.eks. diger, terrænhævninger m.v., hvis det skønnes omkostningseffektivt.

Mulighederne for vandparkering vurderes meget begrænset og primært i søerne. I den forbindelse syntes vi, at det er interessant, at man har beregnet, at en tidvis sænkning af vandstanden i Tange Sø med 1 m forud for en lignende hændelse som i februar 2020 (Hvilket koncessionsbetingelserne giver mulighed for) vil indebære en "fyldetid" på ca. 15 dage.

Under afsnittet om generelle virkemidler savner vi i øvrigt nogle betragtninger/ beregninger af tilbageholdelseseffekten ved at nedsive regnvand på egen grund inden for Gudenåens opland.

Vandløbsrestaurering vurderes realistisk på lokale strækninger, hvor naturindhold og vandføringen forbedres samtidigt. DN Viborg skal i denne forbindelse pege på en mulig restaurering af Gudenåen nedstrøms Tangeværket til Bjerringbro. For at skabe en større faldhøjde uddybede man i slutningen af 1930'erne åen med 1 m nedenfor værket. Resultatet er i dag en strækning med sandbund og ringe vandplante forekomster. Retableringen af den oprindelige bund vil utvivlsomt resultere i et langt bedre naturindhold på strækningen herunder en lang række nye gydebanker m.v.

Med venlig hilsen

Michael Dickenson

DN Viborg

Indsendt af: DN Viborg v. Michael Dickenson
Dato: 12.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

HØRINGSSVAR: HELHEDSPLAN FOR GUDENÅ

Det er et særdeles godt og nødvendigt formål, der er grundlaget for høringsmaterialet: At sikre vandhåndteringen for at imødegå konsekvenserne af mere vand og højere vandstand i Gudenåen. Som borgmestrene udtrykker det i deres forord *"En 100-års hændelse, som den, der blev oplevet flere steder langs Gudenåen i februar og marts 2020, må vi nok desværre erkende, at vi kan komme til at opleve lidt hyppigere end hvert 100. år i fremtiden."* Der skal helt klart tænkes en helhedsplan, hvor alle 7 kommuner har konsensus i forhold til de problemer klimaændringer evt. medfører for vandafledningen fra Gudenåens store vandafledningsområde. Men hvilke handlinger er der i Helhedsplanen, der kan skabe et tværkommunalt fællesskab om? Og hvad er det de enkelte kommuner selv skal udforme og sikre ift. vandafledningen? Det er vanskeligt at aflæse i Helhedsplanen.

Vi vil med dette høringssvar sætte fokus på nogle af de enkelte virkemidler, der er beskrevet i helhedsplanen, og med udgangspunkt i citater fra konklusioner og data i planen, vurdere det grundlag, som kommunerne skal handle ud fra.

Grødeskæring

Citat: *"Det er derfor umiddelbart indlysende, at hvis den maksimalt opnåelige vandstandssænkning ved grødeskæring er 60 cm, og der er genvækst i umiddelbar forlængelse af grødeskæringen, så kræver opretholdelse af den fulde 60 cm vandstandssænkning, at fornyet grødeskæring gennemføres allerede ganske få dage efter, og så fremdeles gennem hele grødens vækstperiode."*

Som det kan læses her arbejder man seriøst (?) med, at vandstandssænkningen konstant skal være 60 cm. Det svarer til, at man klipper græs, og dagen efter klipper igen, fordi det er vokset 2 mm. Kotetallet for målestationerne må nødvendigvis være afgørende for, hvornår der igen skal skæres grøde – og ikke en 60 cm vandstandssænkning. Et mere anvendeligt alternativt er et måltal for åens vandafledningsevne (dette fremgår ikke af Helhedsplanen), der skal styre en evt. grødeskæring. Dette tal er ikke mindst relevant, når der pludselig kommer en vejr-situation, der kræver akut vandafledning – som vi måske kan forvente i fremtiden.

Citat: *"Den øgede grødevækst hænger sammen med indvandringen af vandremuslingen, der har skabt mere klart vand, så grøden får mere lys og derfor forekommer på større dybder, som førhen var grødefri."*

Interessant, at det i materialet klart fremføres, at det er en årsag, der IKKE har med klimaforandringer at gøre, der er årsagen til de nuværende problemstillinger med oversvømmelser og manglende vandafledning.

Det skyldes en invasiv tilflytter – vandremuslingen. Dette kunne være et vigtigt afsæt at tage i forhold til, hvad der fremover skal gøres for at sikre natur og borgere ved Gudenåen. Helhedsplanen nævner det blot, og arbejder ikke ind i problemstillingen.

” Grødeskæring er et virkemiddel, som kan mindske høje vandstande midlertidigt i løbet af vækstsæsonen. Dette styres gennem de gældende regulativer, som er bundet op på den gældende lovgivning. Grødeskæring er derfor et virkemiddel til kortvarigt at imødegå højere vandstande på grund af grødevækst om sommeren, men ikke til at sikre mod oversvømmelser resten af året. Det virker kun, når det er grøde, der er årsag til høj vandstand. Hyppigere grønnskæring har negativ indflydelse på åens miljøforhold og vil derfor være udelukket af miljøhensynene.”

Der er klare beviser for, at grønnskæring (og i Silkeborg kommune taler vi om en ”nænsom grønnskæring”, hvor der skæres på en begrænset strækning og i 7 meters bredde), hjælper markant på forhøjet vandstand. Dette fremgår også af statistikker i materialet. I 2020 hvor ”100 års hændelsen” overraskede alle, var det efterfølgende nok med to grønnskæringer til at få vandet til at trække sig. Og her taler vi om et fald i vandstanden på nogle steder 75 cm efter en enkelt grønnskæring. Og det er korrekt, at det kun virker, når det er grøden, der er årsagen til den forhøjede vandstand. Men det er det jo altid - for var grøden der ikke, kunne vandet strømme frit til udløbet i Randers Fjord?!

At grønnskæring i nænsomt og begrænset omfang har en negativ indflydelse på åens miljøforhold er en meget ensidig tilgang til åens liv. Grønnskæring kan være årsagen til at åen og vegetation og fauna i og omkring åen trives i en bredere artsdiversitet – og ikke det modsatte. Der tales jo ikke om at HELE Gudenåen skal skæres i HELE bredden! Der har været skåret grøde i mere end 100 år i Gudenåen og andre vandløb med det formål at aflede vand. Det har ikke haft en negativ effekt på artsdiversitet i og omkring åen. Ej heller i Gudenåen.

En tabel fra materialet viser grønnskæringens effekt ud fra Manningstallet:

Station fra	Station til	Manningtal før grødeskæring	Manningtal efter grødeskæring	Forskel	Forskel %
170	1.790	9,1	9,8	0,7	8
1.790	3.048	9,9	12,2	2,3	23
3.048	3.600	7,4	9,2	1,8	24
3.600	4.570	9,3	12,2	2,9	31
4.570	5.500	9,7	15,4	5,7	59
5.500	6.500	8,8	10	1,2	14
6.500	7.800	4,4	7,1	2,7	61
7.800	8.500	8,9	10,5	1,6	18
8.500	8.718	10,9	15,6	4,7	43
8.718	9.970	6,4	10,5	4,1	64
9.970	10.820	4,6	11	6,4	139
10.820	11.999	6,9	10,6	3,7	54
11.999	13.500	9,4	13,8	4,4	47
13.500	15.500	8	13,8	5,8	73
15.500	16.176	6,1	12,7	6,6	108
16.176	16.920	5,9	12,9	7	119
16.920	17.500	7,3	11,1	3,8	52
17.500	18.000	9,8	17	7,2	73
18.000	18.400	7,2	8,6	1,4	19
18.400	19.685	7,4	9	1,6	22
19.685	20.849	8,4	10,6	2,2	26

Tabel 1. Eksempel på beregnede Manningtal før og efter grødeskæring i Gudenåen på strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø i juni 2020. Det bemærkes, at Manningtallet generelt ligger på et lavt niveau, hvilket er udtryk for stor grødebetinget strømningsmodstand på strækningen, og at Manningtallet varierer meget hen over strækningen, hvilket er udtryk for variationen i grødens sammensætning og tæthed. Disse variationer er sammen med variationen i faldforholdene mv. hen over strækningen årsag til, at skæring på hele strækning i samme regulativmæssig strømrønde bredde har varierende effekt på Manningtallet.

Af tabellen kan aflæses, at grødeskæring i gennemsnit fremmer vandgennemstrømningen med godt 51%. Der er vel at mærke tale om en grødeskæring i 7 meters bredde – og ikke en fuldbredde skæring. Tabellen understreger effekten af grødeskæring.

Uddybning af åen

Citat: Derudover vil det sænkede vandspejl i åen medføre, at åen ikke i samme grad som nu kan aflejre transporteret sediment på det vandløbsnære terræn. Ved de fleste normale vandføringer vil dette sediment derfor blive aflejret i selve profilet, hvor det nedsætter vandføringsevnen og dermed reducerer effekten af uddybningen.

Foto fra Helhedsplanen

Figur 3. Eksempel på uddybning af et stort vandløb.

Uddybning betragtes i helhedsplanen som en løsning. Det er tvivlsomt om dette ganske voldsomme indgreb i åens natur (se foto) lovgivningsmæssigt er en reel mulighed. Ikke mindst set i lyset af påstanden om ulovligheden af grødeskæring. Og som Helhedsplanen konkluderer – *”indgrebet i sig selv vil medføre aflejringer, der herefter vil nedsætte vandgennemstrømningen.”*

Vandtilbageholdelse/vandparkering

Citat: Denne beregning viser, at vandføringen gennem det meste af sommerperioden skal reduceres med 500.000-600.000 m³ pr. døgn for at modsvare den fulde grødebetingende hævnning af vandstanden... Overslagsberegninger viser, at hvis der skal tilbageholdes vand af den størrelsesorden, vil det hæve vandstanden i Mossø med 1 meter i løbet af blot én måned.”

Og hvad så efter én måned – måned 2 og tre og..? Det er altså ikke et lille problem, som den voldsomme grødetilvækst skaber.

Citat: Det betyder på den ene side, at vandtilbageholdelse som virkemiddel mod de 60 cm vandstandsstigning nedstrøms Silkeborg ikke er realistisk som enestående virkemiddel, ej heller, hvis der forud for grødens vækstperiode sker en sænkning af vandstanden i Mossø. En sådan sænkning af vandstanden ville i øvrigt, foruden de praktiske problemer, betyde en markant øgning af vandføringen på den strækning, hvor der er ønske om en lavere vandstand. Vandparkering i Ådalen ved søerne kan

godt løse udfordringen nedstrøms Silkeborg, men løsningerne vil give tilsvarende oversvømmelser opstrøms samt være i konflikt med gældende lovgivninger.

Citat: Vandparkering i Ådalen ved søerne kan godt løse udfordringen nedstrøms Silkeborg, men løsningerne vil give tilsvarende oversvømmelser opstrøms samt være i konflikt med gældende lovgivninger.

Citat: Der er mange lavtliggende landbrugsarealer på denne strækning. Disse arealer kan ikke beskyttes mod oversvømmelser på en omkostningseffektiv måde.

Citat: Det er ikke realistisk at parkere vand nok, hvis de store hændelser skal afværges. Vandparkering vil blot give oversvømmelsesproblemer andre steder i Gudenåen eller oplandet i et dyrt og forgæves forsøg på at styre vandet. Det må også forventes at vandparkering i så stort et omfang i oplandet, vil give større problemer med våde højbundsjorder end de problemer de skal løse med våde lavbundsjorderne.

Her arbejdes der altså med en analyse, der - i forhold til rapportens forfattere - ikke er realistisk, idet man blot flytter problemet fra et område til et andet – måske fra en kommune til en anden? Og hvem er det så der træffer beslutning om evt. indsats. Den kommune, der kommer af med vandet, eller den kommune, der er oversvømmet af vandet?

Multifunktionel jordfordeling

Citat: Vandet fjernes ikke ved dette virkemiddel, men man arbejder i stedet for at tilpasse Gudenådalen til et vådere klima ved at fjerne de økonomiske interesser på de oversvømmede arealer.

Citat: Da vandet ikke fjernes ved dette virkemiddel, kan det være nødvendigt, at der samtidig laves lokale sikringsløsninger omkring byer, bygninger og infrastruktur som beskrevet i virkemidlet for "Diger og terrænreguleringer". Hertil kan det være nødvendigt, at de rekreative funktioner i Ådalen tilpasses vandet i det omfang, det er muligt og nødvendigt.

Ordet "ekspropriering" nævnes ikke i denne sammenhæng – men det er det ord, der læses af os, der bor i naturen omkring Gudenåen og Langsøen. Umiddelbart lyder det som en overgivelse – ikke blot i forhold til kommende klimaudfordringer – men også i forhold til en – i Helhedsplanen - velbegrunnet problemstilling omkring unaturlig grødevækst begrundet i vandremuslingens indtog i Gudenåen. I dette scenarie lader man arealer, hvor der igennem flere århundreder har været boliger, erhverv og landbrug, oversvømme. Natura 2000 arealer drukne – og Gudenåen (Natura 2000 område) vokse til i aggressiv plantevækst, som blot forstærker problemstillingen.

Diger og dæmninger, som nævnes i denne sammenhæng, kan medvirke til at holde vandet ude ét sted – men samtidig øger det vandmængden i de områder, hvor der ikke er dige- eller dæmningsløsninger. Det er bemærkelsesværdigt, at Helhedsplanen

blot nævner stuvningseffekten ved Gudenåcentralen, Tange Sø og Slusen ved papirfabrikken som fastlåste faktorer i vandafledningsperspektivet, og ikke som årsager, der kan være en del af læsningen - og samtidig taler om at lave en sluse mere - der på papiret sikrer os i Lysbro (øst/vest), ved Lyså, på Farmen og i Funderholme - men blot flytter problemet videre nedstrøms Silkeborg by.

Ansvarsfordeling mellem myndigheder, beredskab og den enkelte borger

Der er ikke en lodsejer, husejer, sommerhusejer, landmand, kroejer eller anden virksomhedsejer, der ikke har foretaget alt, hvad der stod i deres magt, for at holde vandet væk fra ejendom eller jordarealer - vel at mærke inden for lovens - og Silkeborg Kommunes rammer. Alle underskrivere af dette høringssvar har - efter sidste års hændelse - ofret store summer på renovering af huse og kældre, etablering af dræn, hævning af grund, nye planter og nyt græs - blot for at se, at et ganske almindeligt nedbørsforår og -sommer, igen har truet bygninger og værdier, og druknet planter og træer og græsplæner. For ikke at tale om de menneskelige omkostninger. Alene fordi, der ikke er en akutplan, når vandet stiger over en (ukendt?!) kote - ligesom denne Helhedsplan for Gudenåen heller ikke giver håb om en fremtidssikring af hverken borgere langs åen, eller åens og den ånære natur.

Konklusion

Der peges i Helhedsplan for Gudenåen ikke på virkemidler, der har en nævneværdig effekt. Der er ikke beskrevet, hvor høj en vandstand, man kan tolerere på de enkelte målestationer ("kote 0"), og der er ikke beskrevet, hvornår de enkelte kommuner skal igangsætte handleplaner ved akutte vandsituationer. Der er ikke lagt et komparativt parameter ind, i forhold til de enkelte indsatsers miljøbelastning?! Det er tvivlsomt, at grødeskæring af en relativt lille strækning af Gudenåen i en begrænset bredde er den største trussel for den samlede biotop.

Det er med nuværende materiale umuligt for den enkelte kommune at gå i gang med foranstaltninger, der skal imødegå de problemstillinger, der er årsag til, at Helhedsplanen er lavet - en sikring af Gudenåens vandafledningsevne.

Vi skal således konkludere - med afsæt i Helhedsplanens egne konklusioner - at kommunerne med denne Helhedsplan ikke har fået et grundlag for at sikre den nødvendige vandafledning fra Silkeborg kommune - eller nogen anden kommune. Der er tale om en plan, der peger på forskellige mulige scenarier for løsning af vandproblemet, men som ikke definerer hvad og hvor, der skal iværksættes indsatser. Den lægger op til tværkommunale uoverensstemmelser og i værste fald stridigheder. Kort sagt: **DET ER EN OMMER!**

Helhedsplanen skal sikre borgere langs Gudenåen og søerne og Gudenådalens fantastiske artsdiversitet. Lige nu ser vi, at såvel borgere som natur er truet.

Vi ønsker, at der undersøges og arbejdes videre med nænsom grødeskæring, der skaber et vandløb, der kan gøre det, som vandløb gør – lede vand væk fra de omkringliggende arealer. Det er rigtigt – i et naturperspektiv - at tænke arealer, der tidligere har været vandreservoarer for Gudenåen ind i en fremtidig model – men som rapporten selv konkluderer, er det ikke en løsning på vandafledningsproblemstillingen. Alternativt kan man evt. se på en rørlægning af "overskudsvand" i forbindelse med skybrud og langvarigt nedbør. Man kan transportere gas fra Rusland til Europa i rør. Mon ikke også man kan transportere det vand, der overstiger en given kote, der sikrer borgere og natur langs åen, i et rør i jorden eller svævende langs motorvej/hovedvej og ud i Randers Fjord.

Med venlig hilsen

[navne og adresser på de 12 lodsejere bag dette høringssvar er i dette dokument fjernet grundet GDPR]

Indsendt af: Chris Rævsgaard Hansen

Dato: 13.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplanen er i min optik ude af trit med virkeligheden, da den fokuserer mere på omkostningstunge og svært realiserbare løsninger fremfor fokus på de realistiske HER OG NU løsninger. Det er ikke specielt konstruktivt, at hæve det halve af Midtjylland, når den egentlige udfordring - skrevet på helt almindelig dansk - er en "prop" i systemet.

Den absolut største udfordring er, at opnå konsensus mellem de 7 Gudenå Kommuner. Der er meget forskellige holdninger/indstillinger til hvilke virkemidler der kan og bør anvendes, og derfor ser jeg overordnet en endeligt løsning vedtaget af Folketinget, som eneste reelle mulighed.

Vi må derfor (indtil videre) handle og agere som selvstændig kommune, og tage vores fulde ansvar som vandløbsmyndighed. Den gennem flere år gennemsnitlige stigning i vandspejlet skyldes IKKE klimaforandringer (større nedbørsmængder) men udelukkende den føromtalt "prop" i systemet. Der skal derfor fokuseres mere på helt almindelig vedligehold af å-systemet, så der kan etableres den krævede vandafledning (Gudenåens egentlige formål).

Helhedsplanen vil efter min bedste overbevisning stadig blive diskuteret og drøftet kommunerne imellem de kommende mange, mange år, men vi kan ikke tillade at naturen, borgerne, lodsejerne m.m. holdes som gidsler i forhandlingsperioden. Mit forslag vil derfor være en 2-strengs strategi, hvor en HER OG NU løsning har absolut første prioritet. Det udelukker naturligvis ikke, at der kan drøftes og forhandles omkring de mere (og måske) bedre langsigtede løsninger.

Det hele er overordentligt simpelt, men embedsværket gør det sværere end det er. Om det skyldes personlige holdninger/indstillinger eller påvirkning fra forskellige interessegrupper skal være usagt, men fakta er, at det IKKE er ulovligt at vedligeholde et vandløb som vandløbsmyndighed. Det er tværtimod ulovligt, at lade være.....

"Motorvejen" er der, men den er bare ualmindelig dårlig vedligeholdt. Jeg vil ikke komme med et utal af forslag til løsninger, men et enkelt kunne være, at der blev ansat en hydrolog i kommunen, der kunne bistå & vejlede kommunens biologer omkring essensen i udfordringen - VANDAFLEDNING. Dernæst kunne en mere aktiv styring af stemmeværket/slusen i Silkeborg også være en mulighed. Det nuværende regulativ af Gudenåen opstrøms (mellem Silkeborg og Ry Mølle) er fra 1863, og tingene har forandret sig en kende siden.

I de indsendte høringsvar, er der flere konkrete forslag der er værd at forfølge. Jeg vil derfor opfordre til, at Silkeborg Kommune lister de enkelte forslag, og besvarer alle i det offentlige rum.

NB.: Vi får en udfordring i 2021/22 STØRRE end den vi oplevede i 2019/20, hvis der ikke handles NU. Vandspejlet stiger (trods den tørre periode) 1-1 i forhold til nedbøren – altså INGEN VANDAFLEDNINGSEFFEKT i systemet. Jeg agter at holde Silkeborg Kommune juridisk og økonomisk ansvarlig for de afledte følgeskader, med udgangspunkt i manglende vedligehold af systemet.

Indsendt af: Lars Hedegaard

Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Der bør i planen indgå en reetablering af Gudenåen, hvor Tange sø tømmes. Det vil forbedre vandafledningen i Gudenåen og medføre økonomiske, miljømæssige, naturmæssige, samfundsmæssige og rekreative fordele. Der henvises til perspektiverne gennem nedenstående link:

[https://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.befri-gudenaen.dk%2FGudenaen-genfodsel-af-et-unikt-naturomrade.pdf%3Ffbclid%3DIwAR1nWIYz6zfxqPdoVDwGBwHZgSWRgLnPzMTicXxYZGN_ahEgAUCUWzovgv0&h=AT2BY9yAGLfRrJhLpL5I924_PInmncEX8rbzjEERgSfD32YwmmV9Arfb2XnExDwhpEpwrNC7nT4dC-L1zXjVm2i506Q1TeoUd_26esDxEintMYgE3x3GIyVha2S1KHqbt0Gu&__tn__=-UK-R&c\[0\]=AT12wgaO8aAGzrJJ2_PFKqGrLD89JRf-8zwTyuT5n16HffBve8YKpls6bTkdIdnfDB6rWB7u5I4zhr9_Fga8zWNAIGT8eTqPL_wJQE_8nMSi9yHdh4P4p85eJTpdXNwRhkrL2VEuamxnoJix5Z3piN5SdMztb05cYDpQaPuMtTnGv5EgWu62Qx7CSTVB4ZzHzTx3iIve](https://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.befri-gudenaen.dk%2FGudenaen-genfodsel-af-et-unikt-naturomrade.pdf%3Ffbclid%3DIwAR1nWIYz6zfxqPdoVDwGBwHZgSWRgLnPzMTicXxYZGN_ahEgAUCUWzovgv0&h=AT2BY9yAGLfRrJhLpL5I924_PInmncEX8rbzjEERgSfD32YwmmV9Arfb2XnExDwhpEpwrNC7nT4dC-L1zXjVm2i506Q1TeoUd_26esDxEintMYgE3x3GIyVha2S1KHqbt0Gu&__tn__=-UK-R&c[0]=AT12wgaO8aAGzrJJ2_PFKqGrLD89JRf-8zwTyuT5n16HffBve8YKpls6bTkdIdnfDB6rWB7u5I4zhr9_Fga8zWNAIGT8eTqPL_wJQE_8nMSi9yHdh4P4p85eJTpdXNwRhkrL2VEuamxnoJix5Z3piN5SdMztb05cYDpQaPuMtTnGv5EgWu62Qx7CSTVB4ZzHzTx3iIve)

Indsendt af: Lars Vedsø

Dato: 14.09.21

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Vedr Helhedsplan for Gudenå - 2021/vandhåndtering- (HP)

Tak for det tilsendte materiale

1. Generelt

Et omfattende, veldisponeret og fagligt godt grundlag for den videre drøftelse af en kompleks problemstilling.

Den omfatter jo modstridende forhold som håndtering af nedbør/vandafledning i et defineret opland, naturinteresser, arealanvendelser, klimaforhold, økonomi med respekt for regler og lovgivning samt borgernes forståelse og interesser.

Kortfattet:

Hvad skal man stille op overfor håndteringen af oversvømmelser nu og i fremtiden?

Mit holdning:

Løs problemet så tæt på sted/årsag som muligt .

2. Aktuelle udgangspunkt.

Situationen er initieret af nedbør/oversvømmelsesforholdene 2020-2021, og som jeg ser det , er der nedenstående hovedoplande , der kræver særlig opmærksomhed.

2.1 Gudenå efter Silkeborg til Tange

Øget grødeskæring.

Faldet på dennestrækning er tilstede og kan øges ved at sænke vandspejlet i Tange sø. Grødevæksten er klart tilstede og er taget til i art og omfang, og er derfor begrænsende for vandtransporten .

I "gamle" var Tangeværket forpligtiget til at vedligeholde strækningen og som jeg husker det, blev grøden slået i et tværsnit på mindst 10 m og evt flere gange efter behov.

Der bør arbejdes for at indføre en dynamisk vandstandsstyret grødeskæring efter behov og med et bredere basisprofil. Naturforholdene skal der tages hensyn til ,og evt kan det blive aktuelt med etablering af et Restaureringsprojekt med et dobbelt profil.(jvf feks Hadsten Lilleå , Århus amt efter 1980 oversvømmelser i Hadsten). På stedet løsninger som inddigning og lokal styret oversvømmelse af landbrugsarealer bør overvejes og diskuteres med de lokale interessenter.

2.2 Gudenå. Klostermølle - Silkeborg.

2.2.1

Der er en "prop" ved Slusen/stemmeværket i Silkeborg og Remstrup å.

Reguleringen af stemmeværket bør gøres mere dynamisk og tilpasset aktuelle behov. Dette betyder, at vandspejlet her om vinteren ikke skal tage hensyn til om Hjejlen skal kunne sejle. Om vinteren sejler den jo ikke!

Derfor sænk stigningene om vinteren.

Remstrup å. Kan det beregnes hvor meget Remstrup å bremser vandet ved passage?

Og hvor stor rolle spiller grødevæksten her. Og dammuslingen? Måske bør et Restaureringsprojekt overvejes (jeg har noteret mig at HP ikke er enig i dette synspunkt)!!

2.2.2 Himmelbjergsøerne frem til Ry Mølle

Som jeg har set det ,var der i 2020 store oversvømmelser af arealer omkring Ry Møllekanal,Ry lillesø, Birksø. Vandet stod også højt i Knudsø.

Det fremgår af HP at der ikke var oversvømmelses problemer i Julsø, Borresø og Brassø. Det vil jeg gerne have vurderet, tillige med en analyse af vandtransporten gennem Alling å. Desuden bør der laves en samlet "korrelationsanalyse" af vandspejlhøjderne i alle målestationer i Himmelbjergsøerne.

Spm: hvorfor er der oversvømmelser mellem Julsøindløb og Ry mølle? Er det grøde i Alling å, Ry mølle kanal eller?

2.2.3

Vindstuvning. Der kan opstå særlige situationer i Julsø (og Mossø) ,hvor kraftig storm fra Vest, Nordvest presser vand op mod Alling å, hvor vandspejlet løftes op til en halv meter.

Spm. Såvidt jeg kan se er der i HP ikke indregnet denne situation, gælder også Mossø! Hvordan kan denne problemstilling blive medtaget.

2.2.4 Ry mølle

Forsøgene ved Ry mølle 2020-2021 er udført som et frivilligt forsøg aftalt mellem stemmeværksejeren Peter A Busck og Skanderborg kommune.

Aftalen gik på at vinterflodemålet blev sat på pause og at stemmeværket blev styret efter sommerflodemålet. Dette betød at vandspejlet i Ry Møllensø blev sænket ca 15 cm om vinteren!

Tak for det.

Forsøget har været vellykket og vi har som lodsejere til Møllensøen undgået "sejlende haver" denne vinter. Vi har derfor kunnet færdes på hele vore ejendomme på flade ,naturligt våde "engstykker" gennem hele vinteren og engblomster er igen dukket op. En hurtig og lokalt virkende løsning.

Stemmeværksejeren har haft nedsat elproduktion samt ekstraudgifter til pasning af stemmeværket. Jeg forventer at Skanderborg kommune som en del af Helhedsplanløsninger optager forhandling med Peter A Busck om en fremtidig delløsning som denne for Ry mølles og dermed Ry møllesøs sænkede vandspejl. Rapport om forsøgene er netop udsendt af Skanderborg kommune.

2.2.5 Mossø

Der er i 2020/21 konstateret store oversvømmelser omkring Mossø.

Ved Alken Enge har Skanderborg kommune og borgerne iværksat initiativer til imødegåelse af oversvømmelser..bemærk at der tidligere er sket oversvømmelser her, og jeg ser frem til at følge indsatsen.

I den sammen hæng vil jeg pege på, at vindretning fra vest bør følges nøje , da jeg mener at der kan ske længerevarende opstuvning af Mossøvand på mere end een halv meter ved Illerup å.

Opfordring:

En stormflodssituation på en søkyst i Danmark har jeg ikke set omtalt før.

Gudenåkomiteen og kommunerne bør naturligvis forholde sig til en sådan, og det gælder og Julsø, Knud sø mfl.

PS det er vigtigt ikke at glemme Mossøs vestende, hvor arealerne ved Lindholm og engene ved det gl Gudenå leje oversvømmes ofte (delvis kontrolleret).

Adgangen til ejendommen på Lindholm og offentligt fugletårn er ofte oversvømmet. Kan dette afhjælpes eller ??

2.2.6

Flytning af spildevand

Et suk

Jeg har tidligere nævnt ,at jeg finder det "tudetosset" ,at der er planer om at pumpe spildevand fra Ry til Skanderborg renseanlæg .

Jeg er ikke oplyst om hvor mange m3 der er tale om.

Men to forhold taler imod at man renser Spildevandet lokalt ,altså fortsat iRy

Man

1.Bruger energi til at pumpe og løfte spildevand fra kote15 til kote 80 (skøn) og en strækning på ca 10 km

2. Fylder sømagasiner i Skanderborg sø,Hylke "hav", Mossø, Gudensø og Ry Møllesø med fjerntransporteret vand.

Måtte jeg her bede om en vurdering i sammenhæng med Helhedsplanen vedr Gudenå.

Venlig hilsen

Poul Heise

Indsendt af: Poul B Heise

Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Silkeborg Spildevand har nedenstående bemærkninger til Helhedsplanen:

Vi mener ikke det har noget med Silkeborg Forsynings serviceniveau at gøre. Ved serviceniveau forstås en angivelse af, hvor ofte vand fra hhv. regnvandskloakker og kloakker med en blanding af regn- og spildevand i gennemsnit må forekomme på terræn i mængder, der forvolder skade.

Det vil sige der er ingen sammenhæng mellem vores serviceniveau og hvad der sker i recipienten.

Silkeborg Kommune stiller krav i udledningstilladelser, om hvor ofte og hvor meget vi må udlede fra vores regnvandsbetingede udløb til recipienterne. Så høj vandstand i recipienterne som følge af ekstra ordinært meget regn vurderer vi er en kommende opgave for kommunen i deres fremtidige sagsbehandling af nye udledningstilladelser, hvorvidt der skal stilles andre krav til hvor meget og hvor ofte, vi må udlede i fremtiden.

Er Medfinansieringsbekendtgørelsen fortsat gældende? Hvis ja vil I sende et link til denne, da vi kun kan se den er historisk på Retsinfo?

Alternativt bør denne henvisning slettes i planen.

Indsendt af: Susan Dahlsgaard Hermansen

Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Silkeborg Kommune
Søvej 1, 8600 Silkeborg
2021

14. september

Vedr. forslag til helhedsplanen for vandhåndtering langs Gudenåen.

Den fremlagte helhedsplan kommer med en lang række mulige forslag til klimatilpasning. Nogle medfører jordarbejde andre ikke. Det er derfor svært at komme med en konkret udtalelse vedrørende de mulige konsekvenserne for fortidsminderne langs Gudenåen i Silkeborg Kommune. Denne udtalelse er derfor en mere overordnet udtalelse vedr. de registrerede og ikke kendte fortidsminder, der potentielt kan blive berørt af kommende klimatiltag.

Som det fremgår af kortene i det vedhæftede bilag, er der registreret en meget stor mængde fortidsminder i Gudenådalen, men da der kun i ringe omfang er udført større anlægsarbejder tæt på åen langs størstedelen dens forløb gennem Silkeborg Kommune, er der ikke foretaget mange større forundersøgelser og udgravninger. De registrerede fortidsminder består derfor primært af gravhøje, ældre registreringer samt mindre undersøgelser. Det er på den baggrund ikke muligt at afgøre med sikkerhed, om de områder, hvor der i dag ikke er registreret fortidsminder, reelt er fundtomme.

Gudenåen har været en vigtig transportkorridor fra forhistoriens og middelalderens stammebåde og småbåde over pramfarten langs trækstien til nutidens turistfart med kanoer og turbåde, hvilket afspejler sig i de mange registrerede fortidsminder i Gudenådalen.

Selve Gudenåen med den tilhørende træksti fra Silkeborg Langsø til Randers er i sig kulturminde, der vidner om åens betydning som transportvej. Anlæggelsen af trækstien med flere hundrede stenkister/stenbroer og den samtidige udretning og uddybning af å-løbet samt fjernelse af strømfald har "kultiveret" Gudenåen. Et anlægsarbejde der vel nærmest er at sammenligne med anlæggelsen af nutidens motorveje.

Åens betydning som transportvej har gjort, at stenalderbopladsene ligger som perler på en snor langs å-bredderne. Således er der registreret mere end 900 lokaliteter fra stenalderen fra Tinnets Krat til udløbet i Randers Fjord. Langt de fleste af disse pladser er kun kendt fra overfladeopsamlinger af flintredskaber og deres størrelse kendes

derfor ikke med sikkerhed. I forbindelse med anlæggelse af et regnvandsbassin nord rensningsanlægget i Silkeborg viste 4-5 registrerede flintredskaber sig at dække over en boplads/et kulturlag fra Maglemosekulturen (7-9000 f.v.t.) på over 1000 m².

Selvom stenalderbopladserne er langt i overtal blandt de registrerede fortidsminder, er der også registreret en lang række gravhøje i Gudenådalen. Kun et fåtal er udgravet, men størstedelen af disse må forventes at stamme fra bondestenalderen eller bronzealderen. Ved Tvilum Kloster og under motorvejsbroen ved Resenbro er der undersøgt nogle af de få spor efter de første bønder (4000-3000 f.v.t.), der kendes fra Silkeborg Kommune.

Spor fra jernalder og vikingetid kendes primært fra rige detektorpladser ved Svostrup, Tvilum Kloster og Truust. Ved Tvilum Kloster er der desuden undersøgt en gravplads fra vikingetiden.

Middelalderen er repræsenteret af de tre klostre ved Sminge, Tvilum og til dels Alling, borgene/voldstederne ved Dynæs og i Silkeborg samt landsbyerne Sminge, Svostrup og Truust. Endelig er der i flere tilløb til Gudenåen registret nu nedlagte vandmøller, der i flere tilfælde har haft forgængere i middelalderen. Ved Mølbæk i Tvilum har museet inden for de sidste år undersøgt dele af en vandmølle fra middelalderen.

Hertil kommer de lokaliteter der endnu ikke er kendte. Det er museet erfaring fra de seneste års mange udgravninger, som følge af anlægsaktiviteten i samfundet, at der hele tiden dukker nye fortidsminder op, også i områder der ser ud til at være fundtomme.

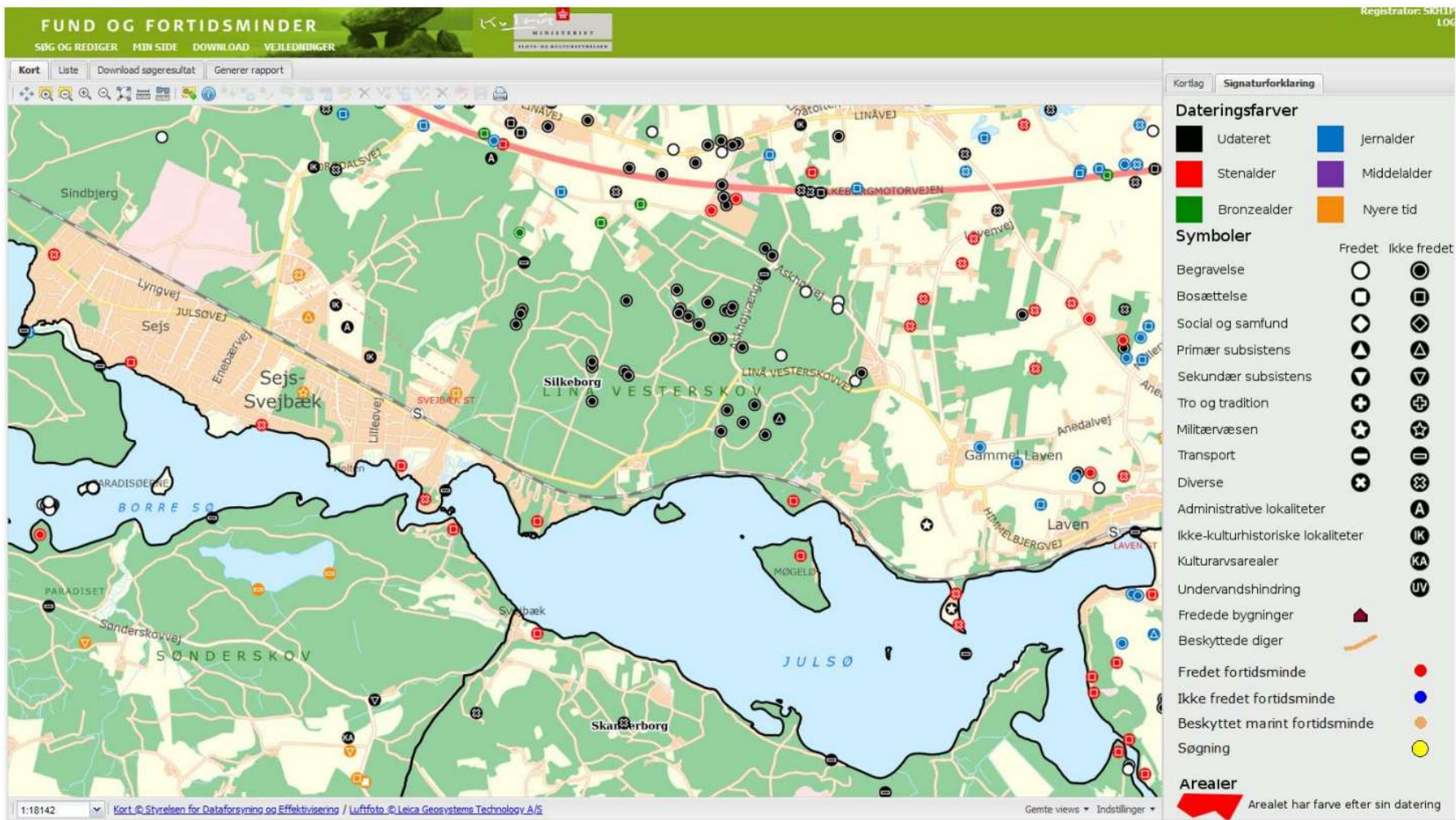
Der er altså registreret mange fortidsminder langs størstedelen af Gudenåens forløb i Silkeborg Kommune i form af såvel større som mindre lokaliteter fra stenalderen og frem til middelalderen, og det må derfor anses som meget sandsynligt, at der i forbindelse med eventuelle anlægsarbejder kan fremkomme yderligere bebyggelser eller grave/gravpladser. Både knyttet til de kendte fortidsminder og ukendte fortidsminder.

På baggrund af de mange registrerede fortidsminder samt den store risiko for at støde på ikke kendte fortidsminder anbefaler Museum Silkeborg, at museet inddrages allerede i planlægningsfasen på alle klimatilpasningstiltag i Silkeborg Kommune, som kræver jordarbejder, så det kan sikres, at der ikke er skjulte fortidsminder på de berørte arealer, der i henhold til museumslovens § 27 enten skal bevares eller undersøges inden et anlægsarbejde går i gang.

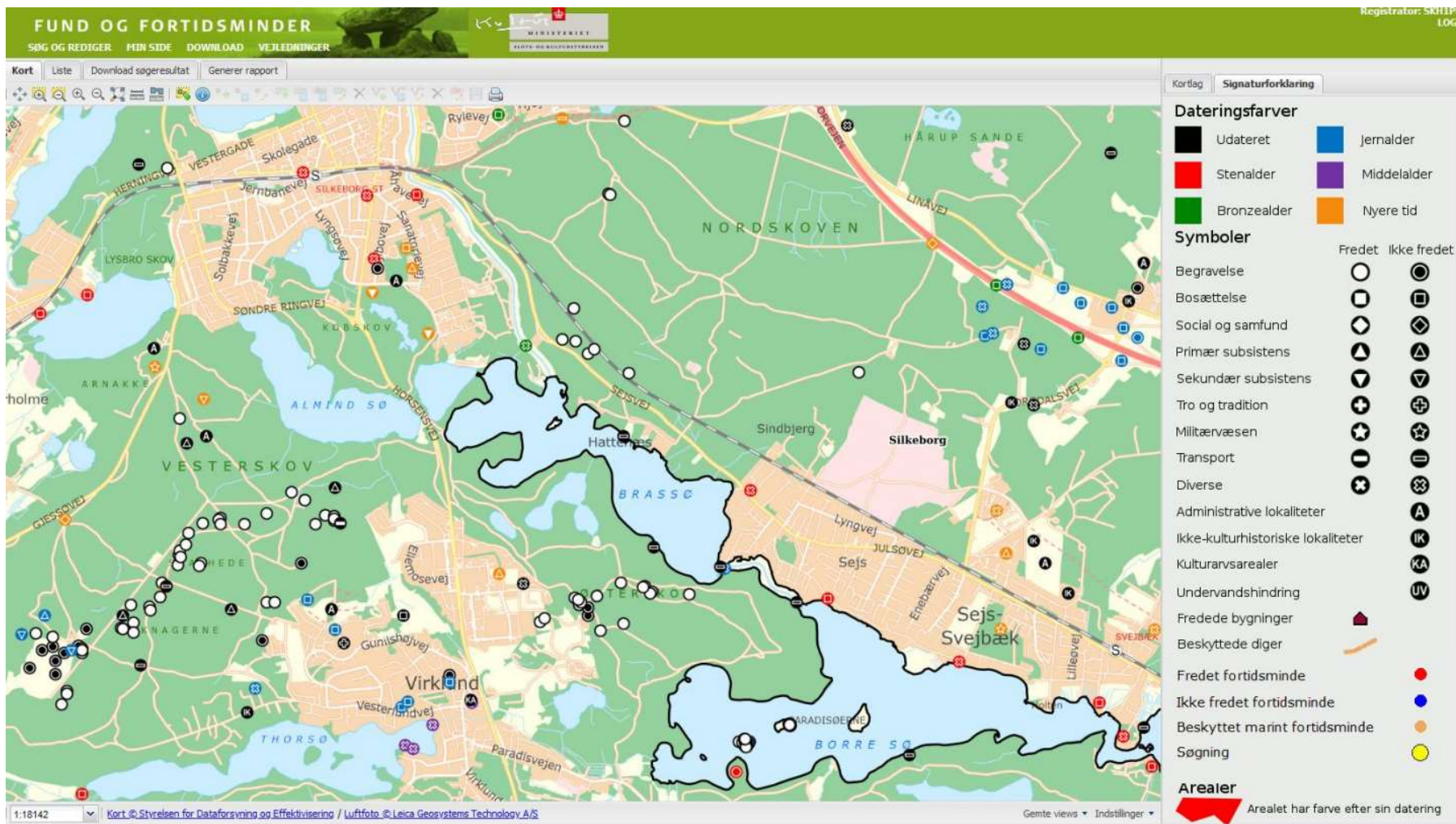
Indsendt af: Peter Mohr Christensen

Dato: 14.09.21

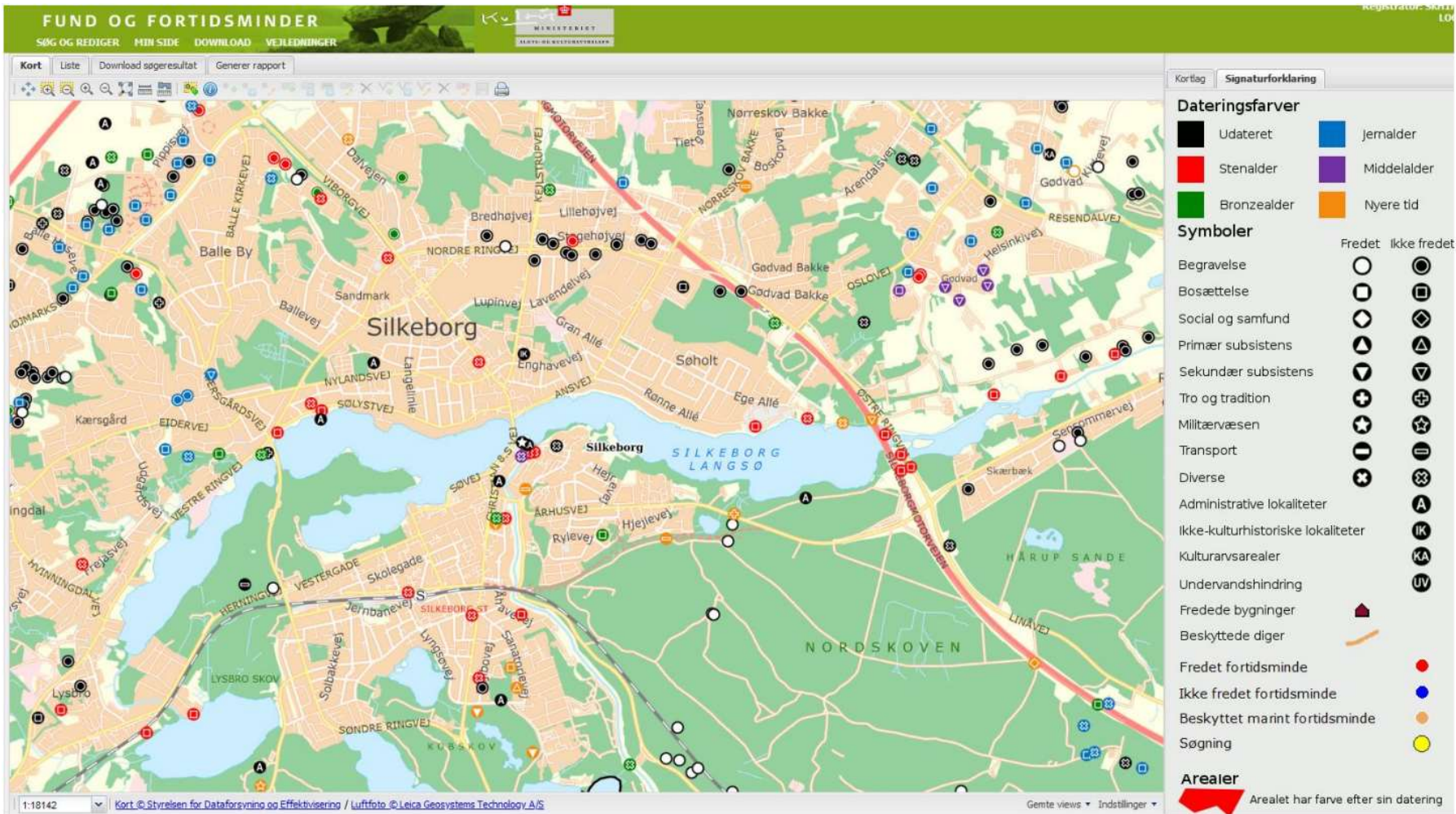
Vedr. forslag til helhedsplanen for vandhåndtering langs Gudenåen bilag.

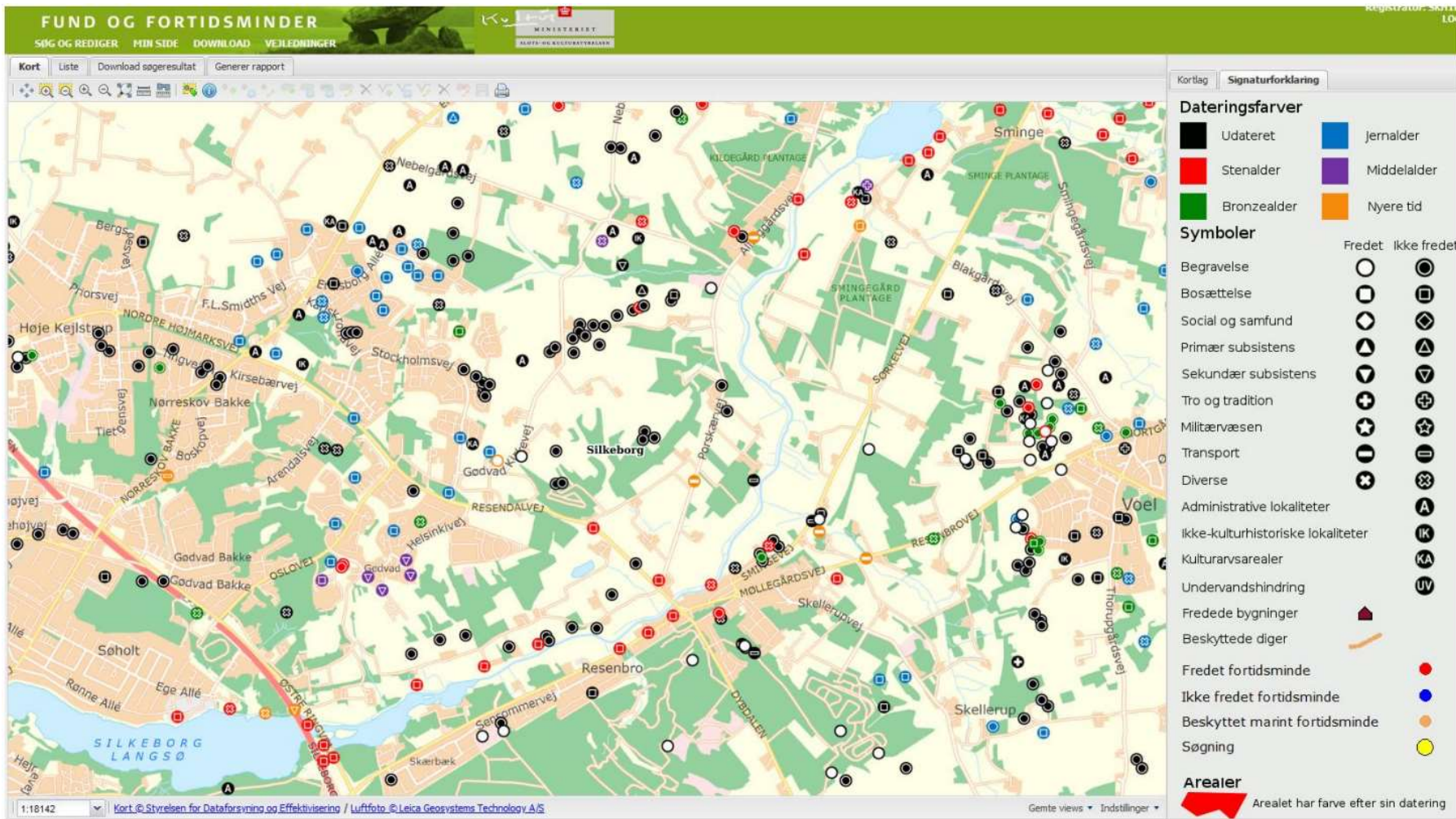
Registrerede fortidsminder omkring Julso og Borresø.

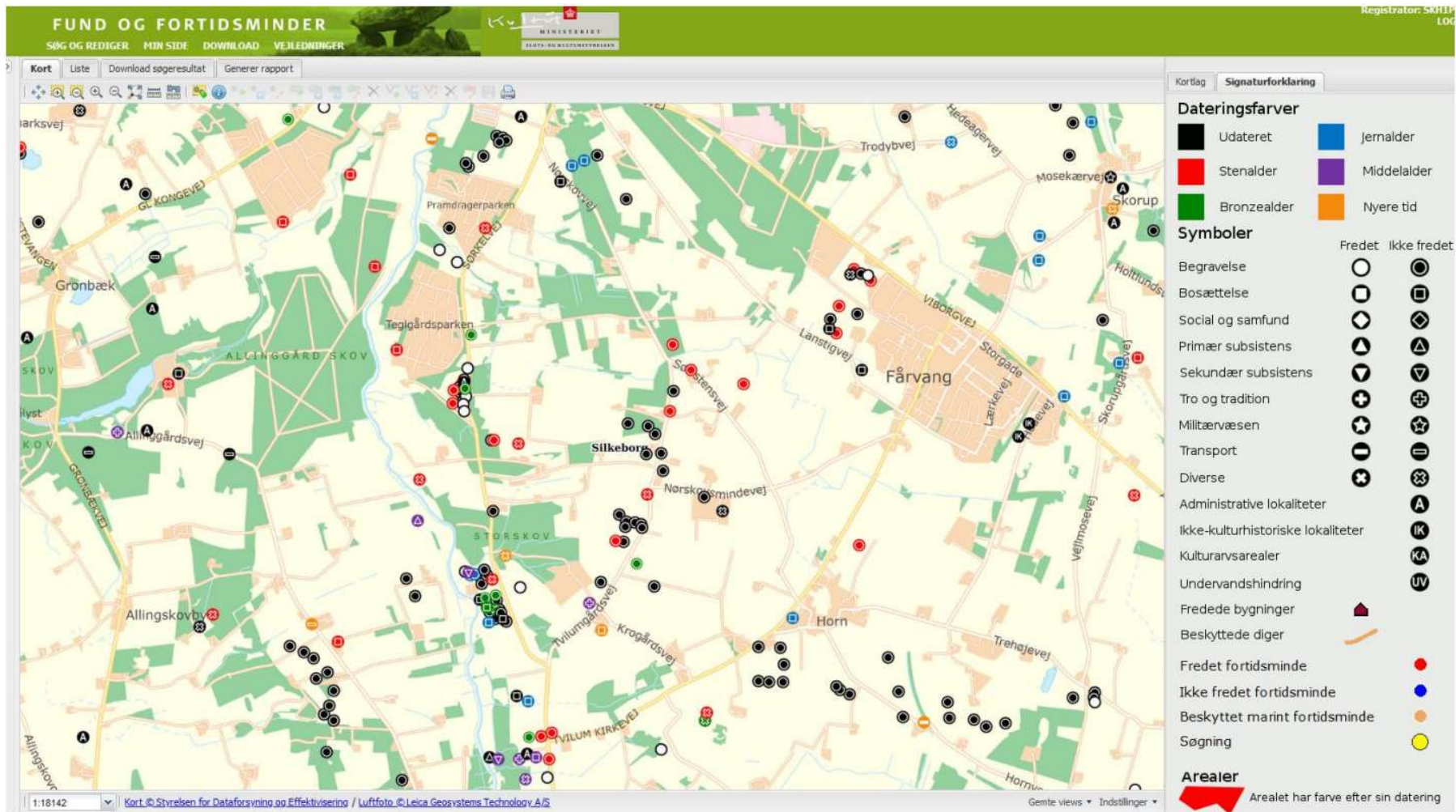
Registrerede fortidsminder omkring Brasso og Remstrup Å.

Registrerede fortidsminder omkring Silkeborg Langsø.

Registrerede fortidsminder fra Silkeborg Langsø til Sminge Sø.

Registrerede fortidsminder fra Tvilum Kloster til Truust.

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger til Helhedsplan for Gudenåen

Indledningsvis vil vi takke for tilsendte, samt muligheden for at kunne afgive høringssvar. Materialet er meget omfattende og indtrykket er at det er et flot fagligt og grundigt arbejde, der er foregået med udarbejdelse af Helhedsplanen.

Formålet med helhedsplanen

Formålet med helhedsplanen er at planlægge håndteringen af vandet for at imødegå konsekvenserne af mere vand og højere vandstand i Gudenåen ved at få kortlagt omfanget af gener og anvise løsningsmuligheder og handlinger.

Hjælpe de 7 kommuner med at administrere hensigtsmæssigt

Helhedsplanen for Gudenåen skal hjælpe de 7 Gudenåkommuner med sammen at administrere åen hensigtsmæssigt, så der tages hensyn til klimaændringerne og afvandingsbehovet samtidig med, at der værnes om naturen. I helhedsplanen behandles:

- *Helhedsorienterede løsninger*
- *Lokale løsninger*
- *Klimatilpasning*
- *Virkemidler*
- *Handlinger*
- *Ansvarsfordeling mellem myndigheder, beredskab og den enkelte borger*
- *Natur- og miljøhensyn*
- *Forventningsafstemning*
- *Der er stor variation i åens højdemæssige forløb i de 7 kommuner. Det vil givetvis give anledning til forskellige indfaldsvinkler afhængigt af, hvor på strækningen man er.*

Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger

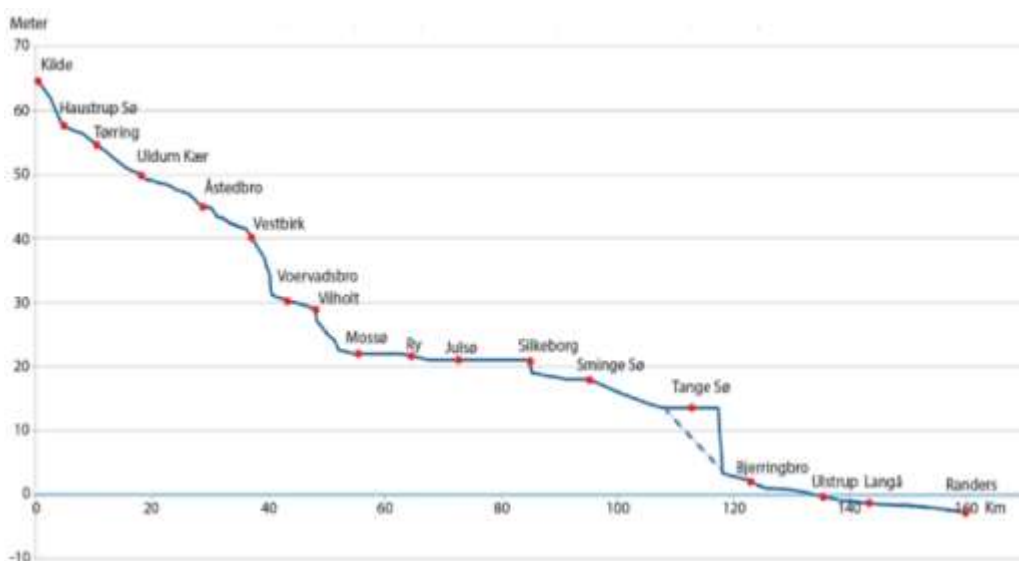
DSF vil rose at der i arbejdet med Helhedsplanen har været fokus på at skabe en samlet, helhedsorienteret forståelse af Gudenåen som system. Et vandsystem der er Danmarks længste å. Med et opland på 2.600 km² der svarer til 10 % af Jyllands areal eller et areal næsten på størrelse med Fyn.

Gudenåen har sit udspring ved Tinnets Krat få km syd for Nørre Snede og løber gennem landskabet 160 km nordpå mod Randers Fjord og videre ud i Kattegat. Vi vil rose Planen for at opdele i 4 delstrækninger, da der er stor variation i åens højdemæssige forløb i de syv kommuner, og sammen med de store indskudte søer og bygningsværker giver det en naturlig opdeling af Gudenåen i fire strækninger, som

helt eller delvist giver anledning til forskellige indfaldsvinkler afhængigt af, hvor på strækningen man er. De fire strækningsinddelinger er: Tinnets Krat til Mossø (Hedensted og Horsens kommuner) Mossø til Slusen i Silkeborg (Skanderborg og Silkeborg Kommuner)

Slusen i Silkeborg til Tangeværket (Silkeborg, Favrskov og Viborg kommuner) Tangeværket til udløb i Randers fjord (Viborg, Favrskov og Randers kommuner) Der har været fokus på at kortlægge udbredelsen af oversvømmelser og identificere de udfordringer som vandet skaber. Der er gennemført arbejder med fokus på at indsamle viden fra interessenter og aktører langs Gudenåen, eller med relation til Gudenåen. Dette har haft fokus på at identificere, hvordan oversvømmelserne opleves og hvilke udfordringer, som italesættes.

Det væsentlige er den kommende prioritering af indsatser langs vandløbet og valg af virkemidler. Som det fremgår af højdemodellen herunder er der betydelig forskel på faldforholdene og dermed også forskel i de gener som vandet medfører ned gennem systemet. DSF er bekymret for at det kan give anledning til en forskelligartet kommunal motivation, for at bidrage til Helhedsplanen samt i valg af løsninger, herunder valg af virkemidler.

Billedtekst: Figuren viser Gudenåens vej fra udspringet ved Tinnets Krat ned til udløbet i Randers Fjord. De stejleste strækninger findes nærmest kilden, mellem Vestbirk og Mossø og skjult på bunden af den opstemmede Tange Sø. Ved Ulstrup, mere end 20 km fra Randers Fjord, når åens bund ned i niveau med havets overflade. Profilen er tegnet ud fra oplysninger om beliggenheden af åens bund og søernes overflader i forhold til højden over havet. Grafik: Stig Bachmann Nielsen, Naturplan.

Det fremgår af materialet, at Helhedsplanen er udført i et samarbejde, hvor Gudenåkomitéen har været faglig og politisk arbejdsgruppe i forløbet.

DSF er enig i at det i det kommende arbejde er vigtigt, samt at aktører og interessenter inddrages i arbejdet med gode løsninger på vandhåndteringen. Vi anbefaler at inddrage Region Midtjylland og andre i udmøntning af Planen, og naturligvis i samarbejde med kommunerne, Gudenåkomiteen samt relevante interessenter.

DSF mener det er vigtigt at der inden implementering af Planen er enighed om:

- Et fælles fagligt forståelsesgrundlag, inden der træffes politiske beslutninger
- Rammer respekteres i forhold til dansk lovgivning, herunder vandramme- og habitatdirektiverne
- Erkendelse af det er en bunden opgave at der skal være målopfyldelse i Gudenåen og de mange tilløb, der er omfattet af de statslige vandområdeplaner og tilstanden skal være opnået senest ved udgangen af 2027
- De nødvendige værktøjer er til rådighed for myndighederne: f.eks. multifunktionel jordfordeling, engangserstatninger, ekspropriationserstatninger for beboelser der ikke kan sikres mod vandet m.fl.
- Helhedsplanen rulles ud som en helhedsplan med lokale hensyn og ønsker
- Interessentinddragelse lokalt og regionalt

Fra Planen

Helhedsplanen skal skabe grundlag for nye initiativer og konkrete helhedsorienterede projekter. Kommunerne skal gennem planens tilblivelse samarbejde om at beskrive og forpligte sig til projekter, som har til formål at sikre afvanding, klima og miljø gennem helhedsorienterede løsninger. Helhedsplanen kan skabe grundlag for iværksættelse af nye initiativer og konkrete helhedsorienterede projekter, fx etablering af vandparkeringspladser, forbedring af afvandingsforhold og initiativer til forbedring af naturindholdet.

Det er målet at få beskrevet og værdisat de konsekvenser, der følger af høj vandstand i givne situationer på forskellige strækninger. Berørte lodsejere og andre interessenter forelægges de muligheder, som helhedsplanen peger på som realistiske og omkostningseffektive løsninger til at imødegå eller begrænse følgerne af fremtidige oversvømmelser.

I helhedsplanen skal det også være muligt for den enkelte kommune at angive indsatser af lokal betydning, som samtidigt ikke har betydende konsekvenser for nabokommuner, hvilket er i tråd med den tiltrådte vision for Gudenåen.

Projektet skal således udgøre en samlet plan for hele strækningen af Gudenåen med hensyn til at kunne overvåge og forudsige udviklingen i vandstand samt forebygge og afhjælpe eller acceptere følgerne af fremtidige oversvømmelser.

DSF bakker fuldt op om ovenstående målsætninger

Projektafgrænsning

Det geografiske omfang for projektet skal besluttes med udgangspunkt i Gudenåens hovedløb og de vandløbsnære arealer, der oversvømmes. Projektgrænsen fastlægges af de 7 kommuner med udgangspunkt i beskyttelse af ådalen. Afgrænsningen identificeres nærmere ved hjælp af oversvømmelseskort og risikokort fra vandløbsmodel for Gudenåen. Indsatsområdet udgøres af hele oplandet til Gudenåen, da vandhåndtering længere ude i sidegrenene kan have betydning for vandet i selve ådalen.

Dette finder vi helt oplagt og en god tilgang.

Er der en risiko for en konkurrence imellem de mange hensyn i Helhedplanen?

Gudenåen fremtræder som et stort og mægtigt vandsystem, med en vandløbsnatur og kulturhistorie af national betydning.

Vandløbet er omgivet af menneskelige frembringelser i form af byggeri, infrastruktur og opdyrkede jorde, kort sagt kultur. Samtidig har vi en bunden opgave for opnåelse af en naturtilstand, som er rammesat af EUs Naturdirektiver.

Klimaændringer vil i fremtiden byde på generelt mere og pludseligt faldende nedbør, som nogle forventer at åen bringer væk i en fart uden skade på kultur. Hvordan skal der prioriteres mellem disse faktorer? Klimaændringerne er på kort sigt en betingelse, som vi ikke kan ændre på. Hvis vi insisterer på at fastholde de kulturelle frembringelser uforandret, er det så natur- og miljøkvaliteten, der må lide. Ellers må vi være villige til at opgive dyrkning af afbrændte lavbundslande, fjerne udsatte bygninger samt beskytte det, der ikke kan fjernes.

Det er klart, at mange mennesker derved kan komme uforskyldt i klemme økonomisk, og at samfundet må kompensere dem herfor.

For at forstå de problemer, der kan opstå ved Gudenåens bredder, kan det være hensigtsmæssigt at se på, hvilke indgreb man i tidens løb har foretaget. Nogle af dem har bevirket en hurtigere vandtransport, andre en forsinkelse. Det kan derfor skifte fra sted til sted, hvad resultatet er og hvilket virkemiddel der skal tages i anvendelse.

Gudenåen er i tidens løb reguleret, det vil i praksis sige, at man har rettet åen ud ved at føre den udenom slyngninger. Det har forkortet dens løb og givet hurtigere vandafledning fra visse områder. I de sidste 100 år har man skåret grøde, dvs. en eller flere gange om året skåret vandplanter i åen ved at sejle mod strømmen med en kniv eller klippet.

Hensigten har været at forøge vandføringsevnen eller at sænke vandstanden. Grødeskæringen fjerner skjul og opholdssteder for fisk og vandinsekter, hvilket

medfører forøgede dødeligheder, og har også resulteret i at der med tiden er sket og sker en forskydning i vandplantearterne. Eksempelvis bliver den meget lidt opstuvende vandranunkel i stort omfang erstattet af den meget opstuvende art pindsvineknop.

Helhedsplanen beskriver dog meget fint at grødeskæringen virker i en kortere periode og kan ikke sikre mod oversvømmelser langs Gudenåen.

Dræning af tilstødende enge for at muliggøre korndyrkning i stedet for høslæt har ført nedbør hurtigere fra landbrugsjorden ud i åen. Desværre har dræning også tilført ilt til drænet tørvejord med det resultat, at tørvelagene er blevet omsat og sunket sammen. Mange tilstødende enge er af den årsag sunket op mod en meter på 100 år og er blevet vandlidende.

Der har i tidens løb været placeret dæmninger i Gudenåen for at udnytte vandkraften. Flere er blevet fjernet (Vilholt og Klostermølle) eller omgåede, men endnu eksisterer Hammer, Vestbirk og Tange. Opstrøms disse ligger nogle af de stræk med de største fald. Disse hurtigt transporterende stræk er omskabt til langsomt løbende opstuvningszoner.

Med henblik på at forbedre sejladsmulighederne er lavvandede stryg blevet opgravet og store sten fjernet. Det har fremmet vandtransporten på bekostning af gydemuligheder for fisk og livsbetingelser for vandinsekter, dvs. at miljøkvaliteten er forringet. Man har ved at gennemføre disse historiske tiltag opnået, hvad man har regnet for lokale fordele, men samlet set har man nu et vandsystem ude af naturlig balance.

Nogle af tingene er på kort sigt uoprettelige, men andre kan med fordel føres tilbage som et virkemiddel til at opnå et mere velfungerende og selvregulerende system.

Afsluttende bemærkninger og konklusion

Det er Danmarks Sportsfiskerforbunds samlede vurdering af Helhedsplanen, at den leverer et solidt fagligt vidensgrundlag, herunder en række virkemidler, til at træffe beslutninger om fremtidens indsatser på. Som tidligere nævnt, er det altafgørende med et fælles fagligt forståelsesgrundlag blandt alle aktører, inden der træffes politiske beslutninger om udmyntning og implementering af Helhedsplanen.

Danmarks Sportsfiskerforbund anderkender det omfattende modelarbejder der er foretaget i hele oplandet. Det vil være optimalt, hvis de oplistede virkemidler også i meget stort omfang også tages i anvendelse her, med det formål at minimere udfordringerne i alle de større og mindre vandløb, og tilhørende lavbundsarealer til Gudenåens hovedløb.

Vandhåndtering i de mange tilløb, har ikke været en del af projektet, men kan formentlig med det udviklede modelarbejde relativt let inddrages i planer for også

disse mindre oplande og vandløb. Som Bent Lauge Madsen klogt siger: Alle tilløb er leverandører af vand, mens hovedløbet er transportøren af de store vandmasser.

Danmarks Sportsfiskerforbudn anbefaler derfor beslutningstagerne, at Helhedsplanen for Gudenåens hovedløb følges op af tilsvarende vurderinger for oplandets større og mindre vandløb, der løber i hovedløbet.

Multifunktionel jordfordeling, vådområder og lavbundsarealer har mange positive synergieffekter som kan indeholdes på samme areal. Vi kan få skabt en naturlig hydrologi, hvis åsengen bringes tilbage til Gudenåen, vi kan skabe ny natur, tilbageholde og omsætte næringsstoffer og reducere klimagasudledningen, når lavbundsog vandløbsnære arealer vådgøres. Sidst men ikke mindst kan det sikre Gudenåen plads og en fri bevægelighed og en mere naturlig og stabil tilstand – et vandløb i bedre og mere naturlig balance.

Foruden en række overordnede virkemidler redegør Helhedsplanen for at en række ejendomme, huse og infrastrukturer, der risikerer oversvømmelser. Mange kan sikres ved lokale tiltag som diger, terrænhævninger, sluse/pumper eller lignende, der kan sikre mod oversvømmelser efter det ønskede beskyttelsesniveau. Vi bliver dog nødt til at acceptere, at der er boliger som ikke kan opnå et acceptabelt beskyttelsesniveau. Derfor er det nødvendigt at der afsættes en pulje til erstatninger til ejerne af disse.

Adgang til naturen kan sikres ved anlæggelse af stier eller forhøjelse af eksisterende – det er tiltag der skal arbejdes med lokalt.

Afslutningsvis finder vi at Helhedsplanen burde have indeholdt en vurdering af hvad en tømning af Tange Sø vil bringe af muligheder i vandhåndteringen. Ville en tømning frilægge en ådal, der vil kunne tilbageholde vand i en periode, der kunne sikre nedstrømsliggende byområder og vigtig infrastruktur?

Denne vurdering kan selvfølgelig stadig nå at blive indarbejdet i Helhedsplan for Gudenåen.

Venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent

Indsendt af: Lars Brinch Thygesen
Dato: 14.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til Helhedsplan for Gudenåen

Danmarks Naturfredningsforening (DN) og dens afdelinger langs Gudenåen takker hermed for muligheden for at afgive høringssvar til Helhedsplan for Gudenåen.

Hvorfor en samlet Helhedsplan?

Som beskrevet i Helhedsplanen for Gudenåen kan man ikke diskutere med vand, og man kan heller ikke diskutere med klimaforandringer. Det er indiskutabelt at vi går en vådere fremtid i møde. Det betyder generelt en stigende grundvandsstand og ikke mindst større og hyppigere skybrudshændelser i sommerperioden. Samtidigt kan også forventes mere langvarige tørkeperioder i sommerhalvåret.

Rekordstore regnmængder har de senere år ført til oversvømmelser langs dele af Gudenåen såvel i vinter- som sommer-perioder. Det er imidlertid ikke et nyt fænomen, men en problematik man tydeligvis også var klar over allerede ved vedtagelsen af det nugældende regulativ fra 2001 for Gudenåen fra Silkeborg til Randers, hvor det af redegørelsen fremgår:

” 6.1 Afstrømning

Bestemmelserne i dette regulativ sikrer ikke mod oversvømmelser, men indebærer at oversvømmelser ikke forøges i forhold til tidligere regulativ.

Vandføringsevnen for Gudenåen er ringe; vandspejlsberegninger for opmålingen i 1997 viser, at risikoen for oversvømmelse er stor, men at vandføringsevnen med få undtagelser er bedre, end den var efter opmålingerne i 1921-22.

Beregningerne viser, at oversvømmelse af vandløbsnære arealer allerede vil ske ved almindelige nedbørssituationer, og at større dele af de tilgrænsende arealer vil blive oversvømmet ved medianmaksimum, der over en længere årrække i gennemsnit vil forekomme hvert andet år.

På strækningen fra Silkeborg til Tange Sø vil ca. 20% af venstre brink og ca. 30% af højre brink blive udsat for oversvømmelse hvert år. Dette afspejles af de vandløbsnære arealer, der er præget af planter, som er tolerante over for periodiske oversvømmelser.

Fra Tangeværket til Randers vil store dele af de vandløbsnære arealer blive udsat for periodisk oversvømmelse.

I forhold til det tidligere regulativ sikres der fremover som minimum samme vandaflodningsevne.”

Det har således været en velerhvervet og kendt viden, at der langs Gudenåen hersker forhold, der betinger jævnlige oversvømmelser – men en viden, som mange lodsejere i dag tilsyneladende har glemt. Eller ikke længere vil acceptere, hvis man bedømmer ud fra de mange heftige reaktioner, som vi de senest år har set især på strækningen fra Silkeborg og nedstrøms, hvor det hyppigt anses for et offentligt anliggende at beskytte lavtliggende arealer og boliger mod oversvømmelser.

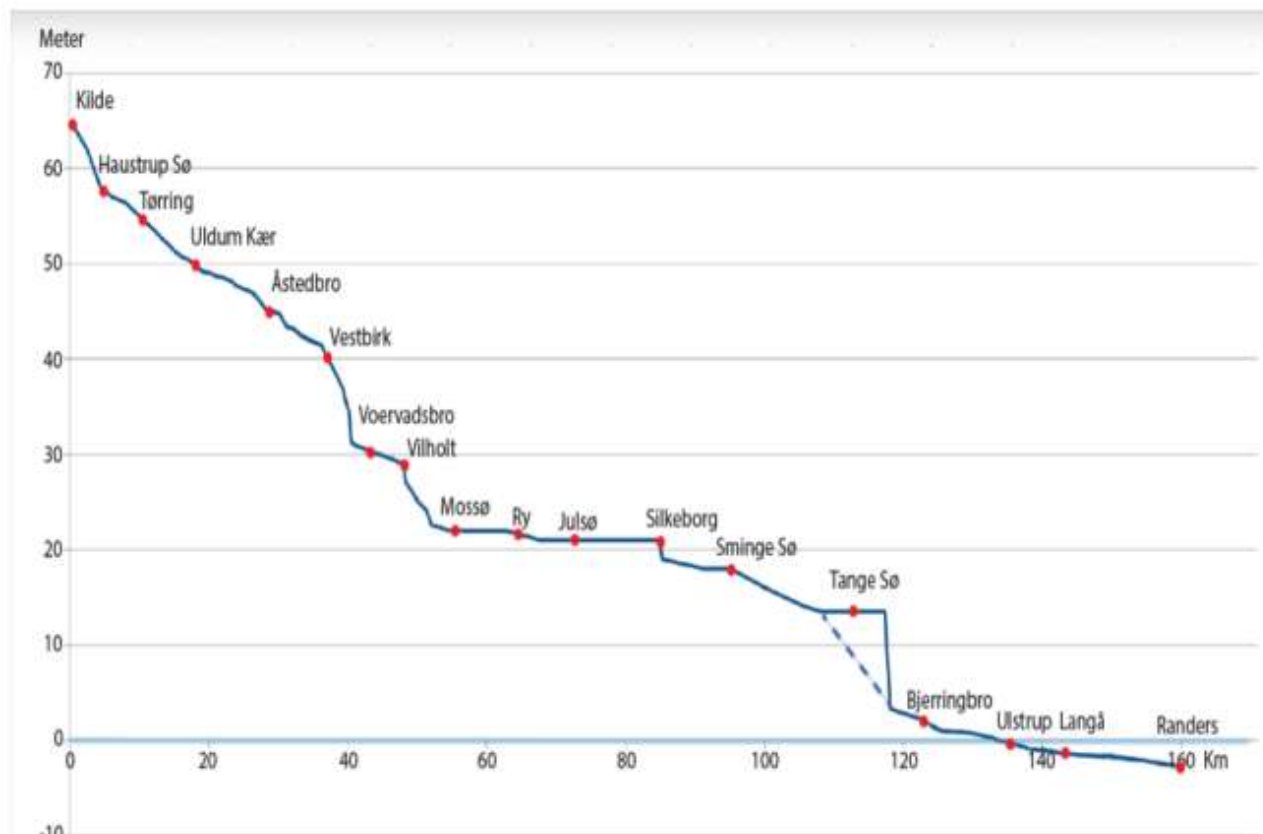
Men de klimabetingede udsigter skal bestemt ikke underkendes og var da også en af de væsentligste årsager til at Ekspertudvalget til ændret vandløbsforvaltning i 2017 bl.a. anbefalede at tænke forvaltning af hele vandløbssystemer ind i en Helhedsplanlægning. En anbefaling som DN sammen med Landbrug og Fødevarer prompte tilsluttede sig - med den tilføjelse at planen skulle følges af en handlepligt for vandløbsmyndighederne (kommunerne), så man kunne undgå langvarige forsinkelser og at det blev til skuffeplaner.

DN og dens Gudenå-afdelinger støtter derfor helhjertet initiativet om en Helhedsplan for Gudenåen.

Målet med helhedsplanen er som beskrevet at planlægge håndtering af vandet for at imødegå konsekvenserne af både mere vand og højere vandstand. Til det formål er kortlagt omfanget af gener (berørt ejendom især) og der anvises løsningsmuligheder baseret på grundigt modelarbejde.

Det fremgår klart af nedenstående figur over Gudenåens faldforhold fra udspring til udløb, at der er stor forskel på udfordringerne på forskellige strækninger af Gudenåen – jo større fald des mindre oversvømmelses risiko for nærliggende arealer er det generelle billede.

Derfor er det klart at de indsatser der skal anvendes på de enkelte delstrækninger ikke er de samme - hverken af type eller omfang. Det håndterer helhedsplanen fint ved at opdele Gudenåen i 4 delstrækninger hver med deres udfordringer og hvert deres sæt af anbefalinger til løsning.

De 4 delstrækninger er

- Tinnet Krat til Mossø i Hedensted og Horsens kommuner
- Mossø til slusen i Silkeborg i Skanderborg og Silkeborg kommuner
- Slusen i Silkeborg til Tangeværket i Silkeborg, Favrskov og Viborg kommuner
- Tangeværket til udløb i Randers Fjord i Viborg, Favrskov og Randers kommuner

Indenfor hvert delområde udruller helhedsplanen de mest effektive og realistiske virkemidler – både overordnede og lokale - til at imødegå fremtidens risiko for oversvømmelser på en måde der både respekterer vores naturmæssige forpligtelser og ser på omkostningerne herved.

Vurderingerne af de overordnede virkemidler viser, at hverken søerne i åens hovedløb, eller anvendelse af lavninger i hele åens opland kan anvendes til generelt at undgå oversvømmelserne i hele åen. Tilbageholdelse af vand kan i de største søer ses som en mulighed som virkemiddel lokalt.

Generel øgning af grødeskæringen vurderes hverken at være virkningsfuld eller at være realistisk som følge af konsekvenserne på miljøforholdene, og generel uddybning vil både være anlægsmæssigt, økonomisk og konsekvensmæssigt udelukket.

I planen vurderes at det i hele oplandet kan være aktuelt at foreslå anvendelse af multifunktionel jordfordeling, lavbundsordninger og vådområdeprojekter, så

skadesomkostningerne reduceres i takt med at områdernes anvendelse gøres mindre sårbar for oversvømmelser.

For Gudenåens hovedløb vurderes sådan forsinkelse og parkering af vand i det samlede opland imidlertid ikke tilstrækkeligt som virkemiddel til løsning af udfordringen med oversvømmelser i hovedløbets vandløbsnære arealer.

På baggrund af de omfattende modelarbejder i hele oplandet finder DN at det er en særdeles vigtig konklusion, men den udelukker på ingen måde at disse virkemidler tages i omfattende anvendelse med henblik på at minimere udfordringerne i alle de mindre vandløb – og tilhørende lavbundsarealer - til Gudenåens hovedløb.

Håndteringen af alle tilløbene har ikke været en del af projektet, men kan formentlig med det udviklede modelarbejde relativt let inddrages i planer for også disse mindre oplande og vandløb.

DN anbefaler derfor, at helhedsplanen for Gudenåens hovedløb følges op af tilsvarende vurderinger af forsinkelsespotentialerne for oplandets mindre vandløb.

Multifunktionel jordfordeling og etablering af vådområder og lavbundsarealer har jo nemlig – udover at de tilpasser Gudenådalen til et vådere klima ved at fjerne de økonomiske interesser på de oversvømmede arealer – så mange positive synergieffekter i form af sikring af kulturarv i jorden, skabelse af mere naturlig hydrologi og ny natur og bidrage til forbedret vandmiljø ved næringsstoff tilbageholdelse og vandløbenes fri bevægelse samt reduktion af klimagasudledningen.

Udover disse overordnede virkemidler peger helhedsplanen entydigt på, at det relativt begrænsede antal ejendomme, huse og infrastrukturer, der risikerer oversvømmelser, bedst og mest omkostningseffektivt sikres gennem lokale tiltag såsom diger, terrænhævninger, sluse/pumper eller lignende, som kan sikre mod oversvømmelser efter det ønskede beskyttelsesniveau. Adgang til naturen kan tilsvarende sikres ved lokale tiltag som tilpassede anlæg af stier, boardwalks mv.

Grødeskæring er det oftest omtalte indgreb i de lokale debatter. Vurderingen er helt entydigt i Helhedsplanen at grønnskæring alene er et virkemiddel til kortvarigt at imødegå højere vandstande på grund af grønsvækst om sommeren, men ikke til at sikre mod oversvømmelser resten af året, hvor vintervandstandene stadig er de mest markante. Skæring virker kun, når det er grønne, der er årsag til høj vandstand. Hyppigere grønnskæring har desuden negativ indflydelse på åens miljøforhold og vil derfor være udelukket af miljøhensynene.

Det er DNS samlede vurdering af helhedsplanen, at den leverer et solidt fagligt videns- og vurderings-grundlag at beslutte fremtidens indsatser på og at den er befriende rensset for populistiske løsninger uden faglige belæg.

DN finder afslutningsvis grund til at pointere, at med vandområdeplan 3 skal alle nødvendige indsatser for opnåelse af god økologisk tilstand i vores vandløb være besluttet og iværksat - også selvom selve målsætningen ikke nås i 2027 pga naturgivne forhold. Det er samtidigt klart, at reviderede vandløbsregulativer nødvendigvis må være en væsentlig del af indsatsen eftersom de gældende regulativer oftest vil være i direkte modstrid med opnåelse af målsætningen pga for omfattende grødeskæringsbestemmelser. Da regulativindhold samtidigt er et væsentligt element i den kommende helhedsplan skal planens udfoldelse ses i vandområdeplanens stramme tidsperspektiv. Derfor er en Helhedsplan et godt redskab, hvis det følges af handlepligt for kommunerne og en effektiv blanding af frivillighed med forpligtende bagkant.

Til de foreslåede indsatser på de 4 delstrækninger af Gudenåen har DN og dens Gudenå-afdelinger følgende mere detaljerede bemærkninger:

Med venlig hilsen
Henning Mørk Jørgensen
Havbiolog i DN

Indsendt af: henning mørk jørgensen
Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Flere fokus områder i helhedsplanen er velkendte. Det er tilbagevendende problemstillinger, som har været diskuteret flere gange og over mange år, uden at egentlige operative indgreb er foretaget.

Helhedsplanen gør også opmærksom på forskellige bånd, som forhindrer hurtige og effektive løsninger.

Det er miljølovgivning, EU-forpligtigelser, vandramme- og habitatdirektiver. De økonomiske rammer, som slet ikke er adresseret eller undersøgt tilstrækkeligt endnu. Økonomien og miljøet er væsentlige faktorer, når der skal prioriteres. Eksperter, lægfolk og politikere ser forskelligt på løsningsmodellerne og det hindrer effektive handlinger.

I sidste ende er det Danmarks eller EU's skatteborgere der kommer til at betale prisen.

Kommunerne har allerede brugt mange millioner kroner på at hæve veje og stier.

Mange lodsejere har desuden finansieret påfyldning af jord for flere millioner.

Pengene vil på længere sigt, være bedre brugt på en løsning, som sænker vandstanden i Gudenåen i stedet for stadig at hæve arealer på veje og stier, år efter år.

For at opnå en løsning og eksekvering af problemet med den forhøjede vandstand, må vi både se på det der kan sættes i værk her og nu, og iværksættelser på den mere langsigtede bane.

Her og nu:

- Grødeskærring som vi har gode erfaringer med viser hurtigt resultat. For længerevarende effekt bør rødderne også fjernes.
- Oprensning af Gudenåen på udvalgte strækninger, hvor gennemstrømningen er svag. Der findes allerede en kortlægning som viser, hvor problemerne er størst. Metoden med oprensning er jo brugt og velkendt fra før i tiden. Den er lavpraktisk og virkningsfuld.
- Der bør straks ansøges og hentes dispensation hos de relevante myndigheder, så arbejdet kan sættes i værk.
- Alt tilførring af kvælstof, fra landbrug og øvrige lodsejere ned mod åen skal straks ophøre. Dette vil medvirke til at hindre den uhæmmede vækst af grøde.

De langsigtede løsninger er mange og skal understøtte hinanden:

- Jordfordeling og etablering af vådområder og lavbundsarealer.
- Køb eller ekspropriation af jord til oversvømmelse?.
- Flere forsinkelsesbassiner.

- Plantning af træer og buske, som kan tåle det våde miljø, vil skygge og give mindre vækst af grøde.
- Pumpe systemer.
- Diger kan måske nogle steder være en løsning, men flytter ofte problemet andre steder hen.
- Nye muligheder for det separerede regnvand, så det hele ikke ledes til Gudenåen, men også andre steder hen.

Det vil give tryghed for mennesker omkring åen, hvis der indføres faste højdekvoter og et beredskab for afhjælpning ved overskridelse.

Indsendt af: Niels Ulrik Mengers

Dato: 14.09.21

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Indsigelse og kommentarer til Helhedsplanen for Gudenåen.

Grundejerforeningen Sølyst bestående af primært beboere på Sølystvej og Engsvinget har følgende kommentarer til den forelagte Helhedsplan.

Vi tager kraftigt afstand til det fremlagte forslag til en sluse og et pumpesystem ved Viborgbroen.

Vi kan simpelthen ikke forestille os, at der kan opnås tilladelse til et opføre et sådant anlæg og finder det formålsløst at arbejde videre med dette.

Endvidere vil det være stik imod EU`s vandregulativ om fjernelse af alle hindringer for vandets frie bevægelighed.

Det af WSP (tidligere Orbicon) udarbejdede forslag om slusebyggeri er en ide fostret ved et skrivebord og vil stille hele sø- og å-området vest for Viborgbroen meget ringere end i dag, da det vil forhindre den frie trafik på vandet fra såvel Silkeborg langsøms midterbassin, det vestlige bassin, Lysåen og Ørnsø.

Vi tror simpelthen ikke på, at der i forbindelse med en fornyelse af den eksisterende bro kan findes økonomi til en sluse med tilhørende slusekammer for gennemslusning af kajaker, kanoer og motorbåde.

Vi vil i stedet for opfordre de berørte kommuner til at finde fælles fodslag for vedligeholdelse af å-løbet, det være sig i form af oprensning og differentieret grødeskæring efter behov. Det er en vel afprøvet metode, som i årevis har været med til at sikre åens evne til afvanding af området.

Det virker ikke med med fastlagte terminer for grødeskæring, da dette ikke tager hensyn til klimaets omskiftelighed. Vi ønsker at der i stedet fastlægges en kote for vandspejlet, og således forstået, at når denne overskrides kan man umiddelbart gå i gang med at afhjælpe problemet.

Man skal således ikke afvente et tungt arbejdende embedsværks stillingtagen til dette.

Efter at have deltaget i i det af Midtjyllands avis arrangerede møde med spidskandidaterne til det kommende byrådsvalg, svinder tiltroen til at der sker noget

indenfor overskuelig fremtid.

Der er ikke sket noget de sidste 15 år, og da flere af de fremmødte kandidater gav udtryk for at der skal forventes minimum 10 år før en given vedtaget helhedsplan er ført ud i livet, er vi af den opfattelse, at kommunerne ikke magter deres opgave som vandløbsmyndighed.

Vi står med et problem, der skal løses på landsplan.

På grundejerforeningen Sølyst vegne

Erik Anders Jensen

Indsendt af: Erik Anders Jensen

Dato: 14.09.21

Høringsvar 22

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Til rette vedkommende.

Det er fuldstændig tåbeligt at lave en oprensning af Remstrup å fra slusen i Silkeborg og opstrøms. 2020 viste jo at åen og slusen kunne levere 50m³ pr sek.

I stedet skulle de gamle flodmål revideres således at der et øvre og nedre flodmål der kunne være med til at forbedre muligheden for vandgennemstrømning og få skrevet det nuværende flodmål fra 1863 som i sin tid var tænkt for at kunne holde hjeleflåden ud af flydende, ud af alle regulativer.

Indsendt af: Poul Erik Nannsen

Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

I helhedsplanen er der udelukkende fokuseret på at begrænse oversvømmelserne og følgerne deraf. Der er helt udeladt at behandle sagens kerne, som er Gudenåens vandføringsevne. Regulativet for strækningen mellem Silkeborg og Kongensbro skal vedligeholdes ved grødeskæring og/eller oprensning. Bemærk dette er Silkeborg Kommune forpligtet til via lovgivningen på området.

En helhedsplan bør derfor langt mere konsekvent omhandle vandføringsevnen, og hvorledes denne vedligeholdes og opretholdes.

Derfor giver det ikke mening at tale om f.eks. vandparkering, da det har vist sig være helt uden potentiale. Det samme gør sig gældende for en sluse ved Viborgbroen, og ændring af slusen i Silkeborg. Det er korrekt, at man begge steder kan forbedre forholdene opstrøms, men glemmer at det er ensbetydende med, at der nedstrøms vil ske en tilsvarende forringelse, hvis vandføringsevnen ikke samtidigt forbedres for løbet mellem Silkeborg og Kongensbro.

Brug derfor pengene på at vedligeholde åen bedre, så vil initiativer som slusen ved Viborgbroen være unødvendige. Når man ser på Gudenåens opland, som er på størrelse med Fyn, er det tankevækkende at den eneste vedligeholdelse som sker automatisk, er en årlig grødeskæring (strækningen mellem Silkeborg og Kongensbro). De sidste 13 år har vist, at dette ikke er tilstrækkeligt, derfor skal der kigges på en bedre vedligeholdelse i stedet for at prøve at bygge diger og sluser.

En del af løsninger som har været nævnt er diger, men forstiller man sig, at der bliver bygget diger på 2-3 meter i højden på hver side af Gudenåen fra Silkeborg til Kongensbro (med pumpestationer på bagsiden) vil man muligvis undgå oversvømmelser, men løsningen vil blot betyde, at man nu har et kunstigt anlagt forløb, som løber "ovenpå" den gamle Gudenå, i stedet kan man ligeså godt grave åen 2-3 meter dybere i et løb på f.eks. 7-10 meter i bredden, herved skånes alt natur over vandet langs Gudenåen.

Derved vil grundvandsspejlet også blive lavere for områderne i umiddelbar nærhed af åen. Hvilket igen vil gøre landbrugsjorden brugbar igen.

Det er givet, at denne opgravning vil påvirke grøden negativt i en periode, hvorfor man nødvendigvis må samarbejde med EU om en løsning. Habitatet anser jeg for at være i en væsentlig bedre tilstand end ved udpegningen, hvorfor der bør kunne opnås en vis fornuft i at skabe en problemfri afvanding af hele Gudenåens opland (på størrelse med Fyn). Herved vil der kunne vokse grøde i den resterende del af å-løbet,

som arealmæssigt stadigvæk væsentlig overskrider arealet med den grøde, som var tilstede ved habitatets udpegning. Altså vil der ikke ske en tilbagegang i naturtyperne i forhold til udpegningsstidspunktet.

Denne tilgang med vedligeholdelse, vil også tilgodese de 2 højt prioriterede naturtyper, hvor surt overdrev er det ene. Bemærk dette er beviseligt prioriteret højere end grøden i åen. For nuværende har man valgt helt at glemme denne prioriteret naturtype, som faktisk også indeholder interessant liv.

Konklusionen må være:

Glem alt om at lave en masse dyre lappeløsninger, som alligevel kun kommer til at virke i begrænset omfang. Tag i stedet fat i kerne til problemet, som er vandføringsevnen, og forbedre denne, da de omtalte løsninger i helhedsplanen alligevel ikke vil virke ved en dårligere og dårligere vandføringsevnen.

Indsendt af: Brian Flink Pedersen

Dato: 14.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar til Helhedsplanen for Gudenåen

I helhedsplanen beskrives konsekvenserne af de lokale ændringer i økosystemet i Gudenåen, som skyldes den invasive vandremuslings indmarch i åen og deraf afledte effekt på Gudenåens vandafledningsevne i sommerhalvåret. Den nedsatte vandafledning har det seneste årti ført til hyppige sommeroversvømmelser af naturarealerne ned til Gudenåen.

Vi ejer og forpagter jordlodder ned til Gudenåen ved Resenbro og sørger for afgræsning af arealerne små 2 km langs Gudenåen. Arealerne dækker dele af Natura 2000 habitatområdet langs Gudenåen og §3 beskyttede naturtyper som eng og overdrev.

Afgræsningen er fundamental vigtig for disse naturtyper, da afgræsningen holder arealerne lysåbne og hindrer vækst af bl.a. rørskov og pilekrat. Afgræsningen skaber grundlag for et rigt økosystem for både de højspecialiserede planter og insekter, som definerer enge og overdrev. Der er allerede talrige eksempler langs med Gudenåen fra Silkeborg og til Kongensbro på, hvordan naturen ændrer sig fra afgræssede enge og til tilgroning af rørskov og pilekrat. Tiltagende oversvømmelser i sommerhalvåret kan medføre at den tilbageværende afgræsning ned til Gudenåen forsvinder, med der til hørende forringet biodiversitet.

Gentagende oversvømmelser i sommerhalvåret og et permanent hævet vandspejl besværliggør mulighederne for afgræsning af disse arealer både rent praktisk samt økonomisk. Arealerne bliver med tiden mere og mere uvejsomme, svære at indhegne og kan i dele af sommerhalvåret ikke afgræsses pga. oversvømmelser, hvorfor dyrene må flyttes til andre arealer eller på stald. Økonomisk set kan afgræsningen kun lade sig gøre med hjælp fra støtteordninger til hegning og afgræsning, men oversvømmelserne gør det sværere at overholde betingelserne for disse ordninger.

Vi frygter at sommeroversvømmelserne vil bremse plejen af de beskyttede naturtyper i fremtiden pga. praktiske og økonomiske overvejelser. Naturplejen er arbejdskrævende og drives af lyst og kan i sidste ende ikke lade sig gøre uden økonomisk støtte.

Uden naturplejen vil disse beskyttede naturtyper forsvinde og være stort set umulige at genskabe i fremtiden.

Vi håber derfor, at man finder en løsning på de gentagende oversvømmelser i sommerhalvåret og det permanent hævede vandspejl i Gudenåen forårsaget af vandremuslingens indvirken på vandmiljøet.

Med venlig hilsen

Jesper Hansen

Karin Vestergaard og Kristoffer Pors Jakobsen

Indsendt af: Kristoffer Pors Jakobsen

Dato: 14.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Til Silkeborg Kommune,

I Helhedsplanen, Dokumentet "Virkemidler Grödeskäring", henvises til videnskabelige undersøgelser. Men der er ingen reference til disse videnskabelige undersøgelser. Hvis man bruger videnskaben som dokumentation for en påstand burde der være en reference til denne videnskab så man kan krydstjekke, i dette tilfælde feks.:

-er de nævnte "videnskabelige undersøgelser" repræsentative for forholdene i Gudnåen?

-kan den nævnte "videnskab" sidestilles med mäden man skal/kan skäre gröden på i Gudnåen?

-hvordan er der blevet målt i de "videnskabelige" undersøgelser?

-beror undersøgelserne på at man ikke skärer hele åen men kun et spor?

-osv., osv.

At man så også bruger disse undersøgelser som hovedargument mod grödeskäring gör ikke dette forhold mindre kritisk.

Helhedsplanen er ikke i overensstemmelse med virkeligheden, den nævner lösninger der ikke er let omsættelige og ikke kan löse problemet nu hvor der er brug for det. Det er ikke godt nok.

Det vil være dejligt hvis der kan blive enighed mellem Gudenå Kommunerne. Men dette er näppe realistisk på kort sigt, og vi har brug for en lösning nu!

Der er mere gröde i åen end tidligere hvilket har medfört at vandet er steget. Så enkelt er det. Klimaforändringerne vil ydermere medföre en stigende nedbörsmängde der kommer på kort tid. Vi skal derfor intensivere vedligehold af åen så vandet kan ledes väk. Her skal regulativer og direktiver ikke stå i vejen, men støtte!!!

Det virker som om at embedsvärket i dette tilfælde skaber deres eget job og dermed berettigelse. Der skal handles i kommunen, og der skal tages ansvar. Det er virkelig en falliterkläring at man gemmer sig bag direktiver & regler og holder skatteyderne som har investeret i herlighedsvärdier som gidsler.

Der skal vises noget Kvindegejst & Mandsmod!

Vi havde store forhäbninger til Helhedsplanen, men sikke en skuffelse. Tänk engang at man kan spille så meget tid og så mange ressourcer, for slet ikke at tale om borgenes penge, på så lidt. Og vi skal nok til den samme snak igen til vinter, og näste

sommer, og næste vinter, og næste sommer, osv.
Sörgeligt!

Mvh

Tom Beck

Indsendt af: Tom Beck

Dato: 14.09.21

Høringssvar 26

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Kære Silkeborg kommune.

Nedenstående følger Danmarks Naturfredningsforening Hedensteds høringssvar til helhedsplanen for Gudenåen, idet vi for yderligere henviser til Henning M. Jørgensens (DNs sekretariat) høringssvar.

Uldum Kær er beliggende i Hedensted kommune, og er et Natura2000 beskyttet område. Der er nogle konflikter i denne beskyttelse og dermed muligheden for at forsinke vandets afstrømning, men de bør løses.

Da området består overvejende af tørve forekomster, sætter området sig fortløbende, hvilket opleves som "stigende vandstande" på alle tider af året. Dette kan man ikke kæmpe imod, men må acceptere som et vilkår.

De mange fortidsminder der henligger i tørven vil således være godt bevaret for eftertiden, når højere vandstande bliver oftere forekommende.

Med venlig hilsen
Jan Tidemand, formand for bestyrelsen.

Indsendt af: Jan Tidemand

Dato: 14.09.21

Høringssvar 27

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Til Randers og Favrskov Kommuner.
september 2021

Løvskaal den 15.

Indsendt via Silkeborg Kommunes selvbetjening

HØRINGSSVAR TIL HELHEDSPLAN FOR GUDENÅ

Nørreålav har interesse i den nedre del af Gudenå fra Langå til Randers, idet Nørreå, der har udløb her, er påvirket af Gudenå på denne strækning. Vi har deltaget i workshop 4 der behandlede strækningen fra Tange til Randers.

Indledningsvis skal vi minde om at Vandløbsloven § 27 siger: Vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres, medmindre andet er fastsat i regulativet, jf. [§ 12, stk. 4](#), eller i afgørelse efter [§ 36 a, stk. 1](#).

Det betyder at planerne om at lade nye regulativer tage udgangspunkt i Gudenåens nuværende tilstand ikke er mulig. Nye regulativer skal sikre at vandføringsevnen, der var tilrettelagt iht. opmålinger i 1921 og efterfølgende opmålinger, skal opretholdes. Regulativer udelukkende baseret på opmålinger i 2020 vil ikke være lovmedholdelige. Vi gør derfor indsigelse mod det forslag.

Specifikt nævnes i helhedsplanen "grødeøerne" fra udløbet af Nørreå til Randers fjord, påvirker vandføringen i begrænset omfang.

Ved at studere 1921- og senere opmålinger på strækningen fandtes disse "grødeøer" ikke. De er hovedsagelig opstået efter bygningen af motorvej E45 gennem Gudeådal, og etablering af vådområder.

Det afgørende er at vandføringsevnen ikke må være dårligere nu, end oprindeligt tilrettelagt ved reguleringen i 1920'erne. Det er anført at opmålingerne ikke var nøjagtige i 1921. Det er ikke korrekt, og tjener kun til at sløre fortidens vandføringsevne i vandløbet. I helhedsplanen henvises til opmålinger i 2015 og 2020. Det er ikke relevant kun at nævne så korte tidsinterval, der skal refereres tilbage til 1921.

En "fredning" af "grødeøerne" kan derfor ikke finde sted.

Etablering af vådområder i Væth enge og Krstrup enge, udført af Åge V. Jenses fond, ved digegennembrud, har betydet store mængder af sand og organisk materiale har aflejret sig ved de etablerede ind/udløb fra engene, og ved "grødeøerne". Randers

kommune har ikke overholdt sin forpligtelse til at oprense åens løb. Vandføringsevnen er således nedsat til gene for Nørreåens afvanding. Det er derfor nødvendigt at Randers Kommune genetablerer vandføringsevne helt ud i Randers Fjord, inden en ny helhedsplan gennemføres. Helhedsplanen må ikke videreføre den manglende vedligeholdelse.

Naturvandløb er kendt ulovlig i FOB nr. 01.248 i store vandløb som Gudenå, hvorfor vi gør indsigelse mod at anvende denne eller lignende specifikationer. Et offentligt vandløb skal altid have et kontrollerbart regulativ.

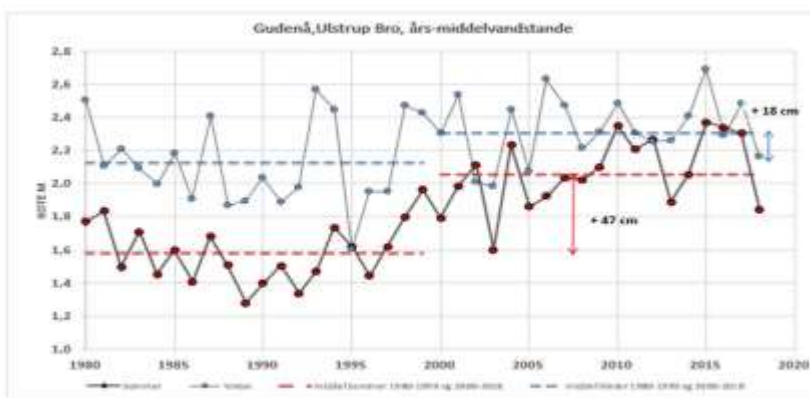
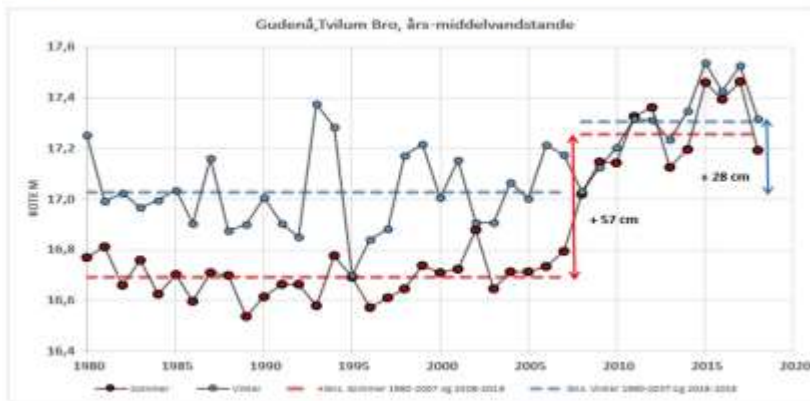
Handlingsplanen omtaler en begrænset udvikling i vandstand. Det er ikke korrekt. Vi referer til rapport fra Bæredygtigt Landbrug/Kaalby, der dokumenterer sommervandstandsstigninger på 47 cm i Ulstrup (bilag 10 fra rapport vedlægges)

Det må derfor være ufravigeligt, at helhedsplanen indeholder en genetablering af den oprindelige vandføringsevne i Gudenå og tilstødende vandløb herunder Nørreå.

Venlig hilsen
Nørreålav
Steen Rasmussen, fmd.

Rapport nedenfor kan rekvireres hos Bæredygtigt Landbrug.

Bilag 10: Vandstande, Tvilum Bro og Ulstrup Bro (1980-2018)

Indsendt af: Steen Rasmussen
 Dato: 15.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Hørings svar på Helhedsplanen

fra Ålauget Gudenå – Silkeborg til Tange Sø og Gudenådalens Lodsejerforening

Efter at have læst udkastet til en Helhedsplan for Gudenåen sidder vi generelt med en følelse af, at vi er langt fra at komme tættere på en endelig løsning, der kan forhindre oversvømmelser langs Gudenåen i fremtiden.

Helhedsplanens forslag til virkemidler bærer præg af, at ønsket udelukkende er at holde vandet væk fra byen, og ingen af tiltagene vil afhjælpe den overordnede målsætning om imødegåelse af vandsstandsstigninger i Gudenåen.

Virkemidler som i den offentlige debat kaldes langsigtede løsninger som vandparkering, opdæmning og jordfordeling ser ikke ud til at have nogen effekt på 20- og 100-års hændelser, og samtidig sender man endnu engang vedligeholdelse af Gudenåen i skammekrogen.

Vi opfordrer fra vore foreningers side til, at man tager fat i sagens kerne: Gudenåen er inficeret af den invasive vandremusling – den renser vandet og øger vækstgrundlaget for vandplanterne i åen, og de bremser vandets hastighed, hvorved åen ikke kan udlede den volumen vand, den tidligere har kunnet. Vi må af med vandet i stedet for at holde på det, ellers løser vi ikke problemet, men bruger en masse midler på en ikke-løsning.

Vi har følgende kommentarer til de forskellige afsnit i Helhedsplanen.

Generelle virkemidler

Vandparkering

Vi noterer os, at det ikke er muligt at undgå en 20-års hændelse ved brug af vandparkering, hverken teknisk eller lovgivningsmæssigt.

Da vandet ved en parkering ikke forsvinder, men blot forsinkes, skal det nødvendigvis igennem Gudenåsystemet på et senere tidspunkt, hvilket vil foranledige forhøjet vandstand på hele strækningen nedstrøms vandparkeringen (især efter perioder med kraftig nedbør). En forhøjet vandstand, som helt åbenlyst ødelægger [deterioate] naturtyperne i vores Natura 2000-område.

Ifølge offentligt fremlagt rapport fra WPS – beregninger af virkningen ved 1992 anlagte opstemninger i 1 til 3 meters højde ville virkemidlet ikke have nogen nævneværdig effekt på vandafledningen. Dertil kommer hensynet til

miljøpåvirkningen ved disse opstemninger, den fremtidige vedligeholdelse og evt. miljømæssig klassificering, økonomi med mere¹

Vi regner derfor med, at virkemidlet allerede er taget ud af helhedsplanen.

Diger og terrænregulering

Vi bakker op om lempelser ift. at opføre digeanlæg og hæve terræn på privat grund for at modstå 100-års hændelser.

Generelt har vi dog set en tendens til, at vandspejlet i Gudenåen nedstrøms for slusen i Silkeborg er hævet op til gennemsnitligt 60 cm de seneste 15 år.

Analyser af vandstand og nedbørsmængder viser, at der ikke er en sammenhæng mellem den permanent hævede vandstand og nedbør – derimod er der nedsat evne i Gudenåen til at aflede vandet. Dette ses som følge af vandremuslingens indtog i Gudenåen og den derefter manglende opfølgende vedligeholdelsesindsats fra vandløbsmyndighedernes side.

Vi finder det derfor urimeligt, at udgifterne til diger, terrænregulering og pumpeanlæg alene afholdes af private lodsejere, og mener, at myndighederne bør tage del i såvel udførelsen som finansieringen af disse anlæg.

Opstigende grundvand og afledning af regnvand er for mange lodsejere blevet et problem jf. det stigende vandspejl i Gudenåen: Grundvandet stiger i takt med, at vandstanden i åen stiger, og regnvandet kan ikke løbe ud i åen.

Vi foreslår derfor en model, hvor lodsejere står for afværgeforanstaltninger på egne matrikler (dræn, afløb etc.), mens kommune står for anlæg og drift af pumpestationer til afledning af dræn- og regnvand. En model, som også bruges ved modernisering af spildevandsafløb i landzone.

Grødeskæring, vedligeholdelse generelt

Vi bakker op om rapportens konklusion om, at grøden i Gudenåen påvirker åens manningstal (strømningsmodstand).

Tabel 1 viser, hvor meget grøde i Gudenåen påvirker åens strømningsmodstand – en grønnskæring sænker strømningsmodstanden med 8-139%. Vi ser ud fra tabellen, at de beregnede manningstal (4,6-15,6) ligger væsentligt under det tal på 24, som er grundlaget for Regulativet for Gudenåen Silkeborg- Randers 2000.

Silkeborg Kommune konkluderer, at Gudenåen er formstabil. Men vi undrer os over, at ændringerne i Gudenåens skikkelse ikke fylder noget i helhedsplanen. Der er

¹ https://helhedsplangudenaen.silkeborg.dk/-/media/Subsites/Special-og-projektsites/HelhedsplanGudenaen/1_Virkemidler/Virkemiddel-vandparkering-i-opland-Gudenen.pdf

forskel på et vandløbs form og et vandløbs skikkelse. Det er vores opfattelse, at vandløbsmyndighedens manglende konklusion angående Gudenåens ændrede skikkelse må skyldes fraværet af data.

Ålauget GST har opmålt Gudenåens skikkelse mellem Langsøen og Tange Sø med GPS-udstyr og ekkolod, hvorfor vi kender åens skikkelse for hver eneste meter. Vandløbsmyndigheden Silkeborg Kommune har ikke ønsket at modtage disse data. Gudenåen er nok formstabil, men dens skikkelse har ændret sig, og det fremgår tydeligt af både den officielle profilopmåling i 2020 og af GSTs skanning.

Vi mener ikke, at der ud fra gældende lovgivning er forhindringer for yderligere vedligeholdelse af Gudenåen. Silkeborg Kommune har selv valgt at prioritere vandløbsmiljøet under vandet højere end miljøet oven over vandspejlet med henvisning til Natura 2000-bestemmelser. Og det på trods af, at det er i direkte modstrid med de selvsamme bestemmelser.

Det er os samtidig uforståeligt, at bl.a. dele af Karup Å, der er underlagt præcis de samme Natura 2000- bestemmelser som Gudenåen, kan vedligeholdes minimum to gange om året, mens vandløbsmyndigheden i Silkeborg Kommune erklærer tilsvarende praksis ulovlig med henvisning til selv samme bestemmelser.

Den manglende vedligeholdelse af Gudenåen har de senere år medført hidtil usete oversvømmelser i sommerhalvåret, hvilket betyder, at beskyttede naturtyper lider². Visse naturtyper drukner, og visse 2 naturtyper kræver afgræsning for at holde arealerne lysåbne, men gentagne (på visse jorder nu vedvarende) oversvømmelser i sommerhalvåret og et permanent hævet vandspejl ødelægger mulighederne for denne naturpleje både rent praktisk og økonomisk.

Vi ønsker et øget nationalt og lokalt fokus på vedligehold af vandløb for at sikre lodsejeres ejendom, rekreative interesser samt sikring af beskyttede naturtyper.: Et nationalt fokus på klimaændringer og deraf øgede nedbørsmængder, og som i denne sag også et lokal fokus på miljømæssige konsekvenser af lokale ændringer i økosystemet, som den invasive vandremuslings effekt på Gudenåens vandafledningsevne. Disse ændringer af forudsætningerne skal indarbejdes i de skøn og vurderinger, som skal tages på et oplyst grundlag for, at vi kan komme videre med løsningen.

Jordfordeling

² Natura 2000 – "Som generaladvokaten har anført i punkt 9 i forslaget til afgørelse, er det åbenbart, at det for 2 gennemførelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, kan være nødvendigt at træffe såvel foranstaltninger, der tilsigter at imødegå udefrakommende menneske- skabte skader eller forstyrrelser, som foranstaltninger, der har til formål at bremse den naturlige udvikling, der kan forringe bevaringsstatus for de forskellige arter og naturtyper i SBO'erne." SAG C-6/04, stk. 34. <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?docid=60655&pageIndex=0&doclang=DA&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1398289>

Ideen om tage lavlandsjord ud af traditionel drift og omdanne disse til overdrev og enge kan give god mening i et naturperspektiv, men kræver også fremtidig naturpleje. En naturpleje, der ser ud til at blive svær at realisere jf. de senere års permanente vandspejlsstigninger og oversvømmelser i sommerhalvåret: De jorder kan i vidt omfang ikke vedligeholdes under de nuværende ejerforhold – og vi har vanskeligt ved at se, hvorledes en ændring i ejerforholdet kan afhjælpe dette?

Vi bakker som udgangspunkt op om frivillig jordfordeling, men tillader os at være skeptiske overfor, hvor erstatningsjorderne skal findes? Jordfordeling er for øvrigt uden virkning på den overordnede målsætning med helhedsplanen og bør derfor ikke være et virkemiddel.

Frivillig jordfordeling har vi ikke yderligere kommentarer til, udover at ejerne af disse omfordelingsjorde bør fuldt kompenseres for økonomisk tab både fremadrettet og bagudrettet.

Vi bakker på ingen måder op om ekspropriering af private jorde og ejendomme som følge af vandmyndighedernes manglende vedligehold af Gudenåen. Og vi går af indlysende grunde (hensynet til naturen og habitatdirektivet samt hensynet til vores lodsejere) ikke ind for 'at lade være og tilpasse os'.

Silkeborg – Tange Sø strækningen

Tagrørsprojekt

Vi bakker op om fjernelse af tagrør på den præmis, at resten af åløbet undersøges for samme mulighed, og at vedligeholdelsen af åløbet i øvrigt optimeres, således at områderne nedstrøms ikke oversvømmes yderligere, men derimod afvandes bedre.

Sluseløsning ved Viborg-broen

En sluseløsning kan sikre beboerne opstrøms og ned til den vestlige del af Langsøen mod oversvømmelser i fremtiden. Men det er symptombehandling, da det egentlige problem er Gudenåens vandafledningsevne nedstrøms for Langsøen, og det problem kan løses væsentligt billigere og effektivt ved at vedligeholde vandløbet fremfor store anlægs- og driftsudgifter til sluse og pumpeystem. Og sluseløsningen vil ikke have nogen virkning i forhold til imødegåelse af vandsstandsstigningerne nedstrøms og vil ikke hjælpe Natura 2000-udpegningerne nedstrøms.

Vi undrer os over, at projektet kan være realiserbart, når opdæmning omtales som lovstridigt i Helhedsplanens afsnit om vandparkering.

Forhøjning af Trækstien

Vi bakker op om at bruge Trækstien som dæmning visse steder, hvor det er ønsket af lodsejerne, og en tilsvarende løsning på den modsatte side af åen, hvor der i sagens natur ikke er en sti. Dette vil dog kræve både pumpeanlæg til at flytte vand fra

matriklerne på landsiden og ud i åen, og at man ændrer den nuværende træksti, således at vandet fra åen ikke kan løbe under Trækstien, som det kan nu. Udgifter til projektet forventer vi afholdt af myndighederne.

Nedenfor har vi opstillet en række forslag til opfyldelse af målsætningen – til gavn for både natur og mennesker. Vi står helt og fuldt til rådighed for uddybning af de enkelte punkter og vil meget gerne bistå med alt, hvad vi kan.

Mvh

Torben Pedersen

Gudenådalens Lodsejere

Lars Bo Nielsen

Ålauget GST

Forslag til fremtidig løsning, der opfylder helhedsplanens målsætning (og ikke er i modstrid med Natura 2000 og habitatdirektivet)

Her og nu-løsninger:

- Iværksæt bekæmpelse af tagrør inkl. den del, der befinder sig i det oprindelige og naturlige dobbeltprofil, og den del af rodnettet/rodkager, der befinder sig i selve åløbet på hele strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø
- Iværksæt bekæmpelse af uønskede vandplanter på hele strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø (grødedækningen er p.t. på >90% modsat 14% på udpegningstidspunktet)
- Iværksæt bekæmpelse af pilekrat m.v. inkl. den del, der befinder sig i det oprindelige og naturlige dobbeltprofil, og den del af rodnettet/rodkager, der befinder sig i selve åløbet på hele strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø
- Iværksæt oprensning af sedimentbanker tilført fra de mange tilløb/bække/åer langs åløbet på hele strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø og etabler oprensningsvenlige sandfang ved samme tilløb

Fremtidige og holdbare løsninger:

- Tag udgangspunkt i profilopmålingen 2020 (som jf. seneste dom skal sammenholdes med opmålingen i 1997 og ikke opmålingen i 2011 som gjort) og GSTs scanning
- Afdæk indsnævrede vandløbsskikkelser
- Beregn potentiel gennemstrømningsmulighed pr. profil gerne pr. m om nødvendigt, sammenlign med behov og find flaskehalse
- Lav en plan for oprensning og kantskæring evt. udvidelse af enkelte områder, hvor åens skikkelse er blevet for lille til at aflede den ønskede vandmængde
- Læg en vedligeholdelsesplan til fremtidig sikring af vandafledningen
- Lav en forsøgsordning, der belyser de forventede tiltags virkning, med tilhørende monitoringprogram, gerne over en længere årrække
- Lav de manglende habitatbeskrivelser for hvert enkelt habitat med udgangspunkt i udpegningstidspunktet og med tilhørende plejeplaner

- Lav de nødvendige habitatkonsekvensvurderinger, der muliggør forsøgsprogram. Og senere udkast til nyt regulativ
- Gennemfør den plejeplan, som nu igen bliver mulig, på de ånære habitater
- Det oprindelige dobbeltprofil fremkommer nu igen, og med pleje af de ånære arealer vil vi have genvundet den oprindelige vandføringsevne og forbedret den så optimalt som muligt
- Al lovgivning vil være overholdt, både §3, vandrammedirektivet, Natura 2000 og vandløbsloven
- Drag nytte af alle øvrige tiltag, der kan have en positiv effekt – stor som lille – idet enkeltområder kan have stor gavn af tiltag uden det i sig selv bidrager væsentligt til målsætningen i helhedsplanen
- Se realiteterne i øjnene og opgiv den berøringsangste tilgang til Gudenåen – nænsom og intelligent vedligeholdelse kan gå fint sammen med opfyldelse af anden lovgivning således, at den optimale synergi opstår

Indsendt af: Henriette Amalie Würtz

Dato: 15.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Silkeborg Kommune
Teknik – og Miljøforvaltningen
Søvej 1 8600 Silkeborg

Att.: Projektleder Mathias Utoft Jørgensen

15. September 2021

Landbrugsorganisationernes bemærkninger til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Landbrugets organisationer har med interesse fulgt og deltaget i arbejdet med udviklingen af en helhedsplan og -tilgang for håndtering af vandmængderne i Gudenåen og disses påvirkning af de vandløbsnære arealer.

Landbruget oplever store gener med arealer, der helt eller delvist er oversvømmede. Dertil kommer arealer der er ufremkommelige, fordi de øverste jordlag er vandlidende. Landbrugsorganisationerne værdsætter, at der kommer fokus på at finde løsninger og at dette skal ske i samarbejde med lodsejerne.

Helhedsplanen bærer dog i høj grad præg af at være et inspirationskatalog baseret på en analytisk gennemgang af eventuelle virkemidler. Derfor er det forventeligt, at der nu efterfølgende arbejdes med lokale løsninger, der drøftes med lodsejerne, således værdierne i Gudenådalens bevares bedst muligt nu og på sigt.

Udviklingen i nedbør, stigende havvandsstand og grundvand, samt hensynet til naturværdierne knyttet til vandløbet, stiller samfundet overfor en alvorlig opgave, der skal løses i fællesskab. Men ikke mindst er politikerne nødt til at træde i karakter, for at signalere villighed til at investere i Gudenådalens fremtid. Ådalens værdier skal fremtidssikres også om både 30 og 50 år. Derfor skal løsningerne gennemarbejdes og findes i en helhedsplan.

Det er landbrugets overbevisning at en dynamisk hydraulisk model skal danne grundstenen i sådan en helhedsplan, så nuværende og fremtidige problemområder kan identificeres præcist og løsningssceneriernes effekt ned gennem hele systemet kan afprøves og diskuteres. Udover, at der er udfordringer med vand, skal løsninger også ses i sammenhæng med den øvrige samfundsmæssige dagsorden hvor klima, natur og miljø spiller en væsentlig rolle. Derfor bør der afsøges løsninger, der har synergi og hænger sammen med tilskud og støttesystemet i landbruget.

Værdisætningen af jorden bliver helt afgørende for, hvordan man imødekommer ønsket om udtagning af jord. Dette gør sig naturligvis gældende for alle virkemidler, at der skal ses på sammenhængen mellem effekt og investering. Således at indsatser står mål med den ønskede effekt, og at der er en økonomisk sammenhæng.

Vi vil gerne i den sammenhæng understrege, at den kommende, detaljerede planlægningsfase og efterfølgende implementering af forskellige tiltag, skal gennemføres uden forudindtagede holdninger til, hvilke løsninger, der skal sættes på. Det kan meget vel vise sig, at nogle steder er jordudtagning løsningen, mens forskellige tekniske tiltag eller ændret vedligeholdelsespraksis er de bedste valg andre steder. Det er vigtigt ikke at låse sig fast på én model for hele systemet fra start. Og det er vigtigt at tænke langsigtet og i hele systemet – ellers risikerer man at vælge forkerte løsninger, som ikke sikrer værdier i byer, infrastruktur eller dyrkede arealer og natur mod klimaforandringerne.

Klimatilpasning er en samfundsopgave. Det betyder, at finansieringen af de nødvendige løsninger også langt hen ad vejen er noget, staten må sikre. Det er vigtigt for os at pointere, at den enkelte lodsejer, husejer eller kommune for den sags skyld, som er afhængig af at der bliver gennemført større eller mindre projekter, ikke opnår en gevinst ved klimatilpasningen. Landmanden får ikke forbedret afvandingen ved at blive sikret mod de værste effekter af klimaforandringerne. Formålet for ham eller hende er at opretholde en anvendelsesmulighed, som man allerede har.

Det er landbrugsorganisationernes overbevisning, at man nu har analyseret på forskellige virkemidler, og derfor er i stand til at igangsætte det egentlige arbejde med en helhedsplan. En plan der definerer indsatsområder og indsatser, en plan der vil afhjælpe og løse de udfordringer samfund og lodsejere oplever langs Gudenåen.

Rent praktisk er høringsprocessen hæmmet af den digitale platform som helhedsplanen optræder på, på nettet. Brugervenligheden er høj, mens overblikket er svækket. Vi anbefaler, at der udarbejdes en teknisk løsning, således muligheden for at printe en samlet pdf-fil findes, for på den måde bedre at kunne danne sig et overblik over hele planen.

Med venlig hilsen

Erik Jørgensen, Chefkonsulent, Vand og Natur, Landbrug og Fødevarer

Maria Pilgaard, Miljøpolitisk rådgiver

Frede Lundgaard Madsen, Formand LandboForeningen Midtjylland

Christian G. Jensen, Formand Landboforeningen Kronjylland

Henrik Nielsen, Østjysk Landboforening

Ole Larsen, Formand Odder-Skanderborg Landboforening

Nis Hjort, Formand Vejle-Fredericia Landboforening
Anette Klausen, Formand Familielandbruget MIDT-Jylland
Niels Jørgen Thomsen, Formand Østjydsk Familielandbrug

Indsendt af: Maria Pilgaard
Dato: 15.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Bemærkninger/Høringssvar til helhedsplanen for Gudenåen

Flåde mål og opstemning ved Ry. WSP har evalueret forsøget ved Ry mølle, hvor vinterflådemålet har været nedsat 15 cm i vinteren 2020-2021. Det har haft en mærkbar positiv effekt på Mossøs vandstand hele vinteren igennem.

Forsøget viser også, at effekten er begrænset i ekstreme situationer som i februar 2020. I værste fald kun 1 cm., hvilket absolut også er værd at tage med. Der er dog stor usikkerhed om evalueringens konklusioner når det gælder ekstreme hændelser.

WSP-rapporten viser desuden, at hvis stemmeværket i ry helt bliver fjernet vil vandstanden i Mossø generelt falde 32 cm, og i ekstremesituationer som i februar 2020 være 8 cm. lavere.

Fagfolk vurderer umiddelbart en fjernelse ikke vil have konsekvenser nedstrøms.

Vi foreslår derfor stemmeværket i Ry fjernet, og at Skanderborg kommune hurtigt rykker for, og udarbejder de nødvendige tilladelser til nedlæggelse.

Det bør dog forinden undersøges grundigt om det er korrekt, at en nedlæggelse ikke har konsekvenser nedstrøms. Skulle det mod forventning værre tilfældet, skal man naturligvis stadig bevare en reguleringsmulighed i Ry.

Alternativt kunne det måske være en ide at bevare sluserne, men holde alle porte helt åbne året rundt.

Her og nu. vil vi anmode om at flåde målet ved stemmeværket i ry sænkes væsentligt yderligere, i både sommer og vinterhalvåret.

Sommervandstand. Vi har i de seneste mange år oplevet en stadig stigende sommervandstand. Dette begrænser arealanvendelsen til erhverv, og forringer mange lodsejernes rekreative muligheder ved søbredden. Desuden erosion af søens skrænter.

Samtidigt udgør den stadig stigende sommervandstand en latent risiko for oversvømmelser af beboelsesejendomme ved Alken enge.

Grødeskæring. Der bør grødeskæres på den mest miljørigtige måde 2 gange årligt i hele Gudenåens længde.

Oprensning og uddybning af åen. Regulativet skal overholdes.

Skanderborg kommune skal være særligt opmærksomme på strækningen mellem Mossømundede og Emborg bro. Her viser lokkerne, at der er store problemer med vandgennemføringen. Vandremuslinger og sand skal fjernes. Desuden bør det undersøges hvordan vand gennemføringen ville være, hvis der blev lavet en dobbelt profil på dele eller hele denne strækning.

Turbo på nye vandløbsregulativer. Der skal sættes turbo på udarbejdelsen af nye vandløbsregulativer. Klimaudviklingen skal være et centralt udgangspunkt, så bl.a. risikoen for oversvømmelse af boliger reduceres. Interesseorganisationer skal inddrages/høres inden beslutning.

Vandparkering. Der skal laves vandparkering flest mulige steder, hvor det ikke har utilsigtede konsekvenser, såvel opstrøms som nedstrøms.

Mossø kan ikke bruges til vandparkering da vandstanden i forvejen er for høj.

Samarbejde. Skanderborg og Silkeborg kommune bør samarbejde med Ry mølle omkring flåde mål i Ry og ved slusen i Silkeborg.

På bestyrelsens vegne

Henri Vivike

Formand

Indsendt af: Henri Vivike

Dato: 15.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Jeg har tillid til, at Silkeborg Kommune - ansatte og politikere - får løst udfordringerne med forhøjet vandstand i Gudenå snarest muligt.

Det har været og er fortsat et problem for mange grund- og husejere især omkring Silkeborg Langsø og i Lysbro. Mange borgere har måttet betale flere hundrede tusinde kroner i afværgeforanstaltninger. Det kunne have været undgået, hvis Silkeborg Byråd havde udvist rettidig omhu og foretaget den nødvendige vedligeholdelse af Gudenå. Det er desværre ikke sket, efter Silkeborg Kommune overtog ansvaret for vedligeholdelse af Gudenå i 2007, da Århus Amt blev nedlagt. STOP unødige snak og VIS handling NU. Der har været tidsmæssig mulighed for at få truffet en fornuftig beslutning.

Jeg vil foreslå, at der foretages den nødvendige grødeskæring indtil bedre løsninger kan gennemføres.

Når jeg ser på Gudenå fra min matrikel i Resebro, hvor bredden – før oversvømmelse – er 14 meter, kan jeg konstatere, at der midt i åen medio juni 2021 er skåret grøde i 7 meters bredde. Der er altså 3,5 meters overvintrende grøde i hver side. Disse grødeplanter er op til 5 meter lange. Mon ikke byrådsmedlemmer godt kan regne ud, at det vil være svært for vandet at komme igennem. Og selvom åen nu (15. september 2021) er mere en dobbelt bredde, ændrer det jo ikke på vandledningsevnen. Tværtimod.

Jeg undrer mig også over, hvorfor embedsværket og politikere afviser at forholde sig til den opmåling, som Ålauget GST har foretaget med GPS-udstyr og ekkolod. jf. høringssvar fra GST. Måske viser det resultater, som Silkeborg Kommune ikke ønsker offentliggjort?

I øvrigt mener jeg, at Silkeborg Kommune ikke har overholdt Vandløbsloven med pligt til at foretage nødvendig vedligeholdelse af Gudenå siden 2007.

Indsendt af: Benny Jensen

Dato: 15.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

INDSIGELSE og spørgsmål til HELHEDSPLAN FOR GUDENÅEN

Som grundejer ved Silkeborg Langsø's østlige bassin er der ikke meget positivt at sige om den nye Helhedsplan for Gudenåen, da den jo på ingen måde løser det grundlæggende problem, som er at Gudenåen ikke har tilstrækkelig kapacitet til at transportere de nuværende og stigende vandmængder væk. Tværtimod giver Helhedsplanen anledning til en række spørgsmål, som ikke besvares i planen:

1. Hvis man etablerer en ny opstemning ved Viborgbroen i form af en sluse vil dette i sig selv forøge vandstanden i Langsøens østlige bassin, da man jo meget groft regnet halverer arealet, som vandet kan fordele sig på i forhold til i dag. Det må med simpel hovedregning betyde, at hvis en given nedbørsmængde i dag forøger vandstand med 30 cm, må vi i det østlige bassin i fremtiden forvente at vandstanden øges med 60 cm, da vandmængden kun har ca. den halve plads at fordele sig på.

Man har tilsyneladende ikke regnet på hvor meget vandstanden i det østlige bassin må forventes at stige, som en følge af en sluse ved Viborgbroen, hvilket virker meget uprofessionelt med mindre det bevidst er udeladt. Vi skal selvfølgelig have en beregning på dette.

2. Man vil ved Langsøens østlige bassin hæve Trækstien for dels at det fortsat er muligt at gå tørskoet og dels for at lave et dige til at hindre den forøgede vandstand i det østlige bassin i at oversvømme haver og huse langs søen.

Et dige vil selvfølgelig holde vandet tilbage, men sølodderne ned mod søen vil forsat stå under vand og da vandstanden, som følge af en sluse ved Viborgbroen, vil stige yderligere, må sølodderne forventes at stå under vand størstedelen af året i fremtiden med yderligere skader på de få træer der er tilbage langs søen og dyrelivet ved søen, som følge. Omfanget af disse skader fremgår heller ikke af Helhedsplanen.

3. Når vandstanden i Langsøen stiger, så stiger grundvandsspejlet langs søen også, hvilket et dige ikke afhjælper. Der vil være beboere langs Langsøens østlige bassin, som bliver nød til at etablere bekostelige dræn- og pumpeløsninger. Det forventede omfang af dette fremgår heller ikke klart af Helhedsplanen.

4. Ved en ny hundredeårs hændelse vil det med en sluse ved Viborgbroen sandsynligvis ikke være tilstrækkeligt at hæve Trækstien med 50 cm, og man kan tænke sig en situation, hvor man kan mindske skaderne i det østlige bassin ved at åbne slusen helt eller delvis med oversvømmelser i det vestlige bassin til følge. Hvem vil i fremtiden skulle træffe en sådan beslutning? Borgmesteren, som i værste fald så risikerer, at søen står helt oppe ved rådhuset?

Der er behov for svar på en række spørgsmål, som Helhedsplanen ikke besvarer for at vurdere om det reelt er en plan, som afhjælper problemerne eller om den blot skaber nye.

Med venlig hilsen

Per Brøndum

Indsendt af: Per Brøndum

Dato: 15.09.21

Høringssvar 33

Tomt høringssvar. Der henvises til høringssvar 34

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar til:

"Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen"

I afsnittet som beskriver åens løb fra Silkeborg til Tange er der ikke nævnt noget om de betydelige aflejringer der gennem årene har dannet sig, bl.a. ved udløbet af Søholt Bæk og andre vandløb som udmunder i Langsø. En bortgravning af "halvøen" ud for Søholt Bæks udløb, samt opgravning af de betydelige aflejringer på søbunden samme sted, vil have en stor betydning for vandets strømning i søen og dens samlede volumen (vandindhold).

Rapporten berører ikke den problematik som kan være opstået som følge af de mange træstammer der blev nedrammet i åløbet, i forbindelse med etablering af de nye motorvejsbroer. Stammerne blev efter færdiggørelse af broprojektet "savet af ved åens bund". Der forligger ingen oplysninger om i hvilken kote pælene blev skåret over. Er de skåret af for højt er de en medvirkende årsag til den reducerede afstrømning af vand fra Langsø. Det er tankevækkende, at den permanent forhøjede vandstand vi oplever nu, startede netop i 2016-2017 efter bygningen af motorvejsbroerne.

Helhedsplanens konklusioner og anbefalinger tager generelt udgangspunkt i, at den nuværende forhøjede vandstand i Silkeborg Langsø og Gudenåens løb til Tange Sø er blevet en permanent tilstand som der ikke umiddelbart er nogen løsning på, og målet med helhedsplanen har derfor været, at finde måder hvorved man kan afbøde de u hensigtsmæssige konsekvenser som dette medfører.

Her mener jeg at helhedsplanen forfejler sit mål. En af de konsekvenser, som er et resultat af den permanent forhøjede vandstand er bl.a., at grundvandsspejlet i hele ådalen og det nærliggende opland vil blive permanent forhøjet. Det vil medføre drastiske ændringer i bevoksningerne langs åen, et forhold som vi allerede nu kan se de første resultater af, med de gamle træer omkring Langsø som går ud, men det vil også medføre hidtil usete problemer for de lavtliggende boliger og ejendomme som fremtidigt vil blive udsat for et forøget vandtryk fra det stigende grundvandsspejl.

Det helt centrale problem er, at Gudenåen i sin nuværende udformning ikke kan føre de mængder vand der er behov for at aflede. Grødeskæring og fjernelse af tagrørsbevoksninger er i den sammenhæng kun symptombehandling. Det virker kortvarigt men løser ikke problemerne permanent uanset hvor hyppigt de udføres.

Målsætningen for de tiltag der skal iværksættes bør være, at tilvejebringe effektive

permanente løsninger der kan bringe Langsøs og Gudenåens vandspejl tilbage til det oprindelige niveau og sikre, at det kan fastholdes der i fremtiden. Det nytter ikke, at man i den sammenhæng giver op, blot fordi det kan virke praktisk og økonomisk uoverskueligt at nå dette mål.

I afsnittet som nærmere beskriver åens løb fra Silkeborg til Tange afvises det, at løse problemerne med den manglende vandføringskapacitet, ved at etablere "dobbeltprofil og ekstra parallelt vandløbsprofil". Denne mulighed afvises under henvisning til, at dette vil medføre stor risiko for, at der sker skade på arkæologiske fortidsminder. - Ja det er en risiko og det var det også, da man i sin tid rullede naturgasnettet ud over hele landet og byggede nye motorveje. Både Naturgasnettet og motorvejene blev alligevel realiseret, fordi det var nødvendigt. Hvis den rigtige løsning af vandproblemerne i Gudenåen gør det nødvendigt, at der etableres et parallelt vandløbsprofil i form af en kanal eller en stor rørledning så vil der nok også kunne findes en løsning på det nu.

Jens Lisberg

Indsendt af: Jens Lisberg

Dato: 15.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Udover at jeg som lodsejer ved Mossø ikke er enig i dele af forslaget fra Mossø Lodsejerforening skal jeg bemærke:

Det hjælper ikke at åbne yderligere for slusen ved Ry Mølle så længe vandet eller en forøget vandmængde nedenfor Ry Mølle ikke kan komme væk.

muligheden herfor er styret dels i Silkeborg som lukker deres sluse ved den gamle Papirfabrik i når deres flodemål er nået/overholdt og dels fordi der ikke er rensset op ved Alling i mange år og sikkert ligeledes længere inde mod Silkeborg.

Vandføringsevnen fra Ry Mølle og mod Silkeborg er ikke som den var da regulativet blev lavet. Det kan de gamle amtsfolk der tidligere havde vedligeholdelsesansvaret bekræfte. (Ligesom man løbende vedligeholder indsejlingen til eksempelvis en havn med noget så simpelt som en sandsuger så skal det samme gøres nogle steder i Gudenåen.)

Hertil kommer at en eventuel permanent åben sluse på Ry Mølle vil medføre betydelige økonomiske tab i både ejendomsværdi direkte, tabt el produktion, mistet fiskeriindtægter med mere. Hertil kommer at det må forventes at den af Amtet etablerede faunapassage ikke vil fungere. Der må ligeledes forventes forøgede vedligeholdelsesomkostninger i skoven nedenstrøms Ry Mølle for Rye Nørskov Gods mod Juelsø ligesom det må forventes at grundvandet vil stige (når der ikke afvandes fra tilstødende arealer på grund af svampeeffekten) med risiko for betydelige skader på selve skoven og for skovdriften.

Jeg skal samtidig informere om, at jeg i mandags aftalte at forlænge forsøget ved Ry Mølle med lavt flodemål fra indeværende sæson efter ønske fra Skanderborg Kommune med endnu et år. Årsagen hertil var at konklusionerne og evalueringen ifølge kommunen for den i maj 2021 afsluttede forsøgsperiode er usikre og effekten ifølge kommunen mindre, herunder har der ikke været "store regn-skyld" i forsøgsperioden.

Det skal bemærkes at forlængelsen af forsøget igen sket uden compensation af tabt el-produktion, fiskeri etc. da Ry Mølle ligeledes er interesseret i at finde permanente løsninger.

PS: Det er ikke en varig løsning blot at skubbe vand fra Mossø videre gennem Gudenå-å-systemet når der ikke er plads.

Indsendt af: Peter Busck
Dato: 15.09.21

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringsvar vedr. Helhedsplanen for vandhåndteringen langs Gudenåen

Her ser I vores sommerhus på Skærbækvej i Resenbro som det så ud i juli og august 2021. Ca. 90% af grunden er oversvømmet.

Vi håber, at I vil lytte til den bekymring, som Helhedsplanen giver anledning til blandt de mange berørte, som Helhedsplanen vil få store konsekvenser for.

I Helhedsplanen er der opstillet en række virkemidler til håndtering af den stigende vandmængde, men en af de helt store mangler, er fokus på åens vandføringsevne. De opstillede virkemidler er omstændige, omfattende, omkostningstunge og vil berøre mange interessenter negativt.

Hvorfor er der ikke langt mere fokus på oprensning af åen? En metode som man har anvendt i flere hundrede år, og som fungerer andre steder i landet - og som fungerede da amterne havde ansvaret for åen. Det virker som om, at Helhedsplanen er villig til at ofre værdifuld beskyttet natur for at undgå at udføre den nødvendige pleje og vedligehold af åen.

Derfor foreslår vi at der kommer langt mere fokus på vandafledning, i stedet for at tro på at der i fremtiden kan parkeres store mængder vand.

Virkemidler der har dokumenteret effekt og derfor bør tilføjes Helhedsplanen er:

- Fjernelse af sandbanker og sediment.
- Kraftig beskæring af tagrør og pil, som efterhånden dominerer voldsomt langs åen.
- Grødeskæring i en ordentlig bredde og dybde – og i strømrønden. Efter behov og ikke begrænset af regulativer og juristeri.

Helhedsplanen foreslår vandparkering som virkemiddel, men det vil have store økonomiske og natur konsekvenser at gennemføre; ekspropriering, jordfordeling, diger, sluser og pumpestationer.

Dermed efterlades lodsejere nedstrøms Slusen ved Langebro og frem mod Kongensbro uden de samme rettighed som andre borgere som bor andre steder langs åen og blandt andet er beskyttet af flodemål og sluser/ dæmninger.

Det er lodsejere som har betalt ejendomsskat i mange år og som nu står med værdiløse grunde som er ødelagt af oversvømmelser der skyldes manglende vedligehold af åen.

Diger, sluser og pumper langs trækstien harmonerer også dårligt med Natura2000 og EU regulativer.

Som grundejer ned til Gudenåen står vi også tilbage med følgende spørgsmål i tilfælde af at jordpåfyldning bliver aktuelt:

- Hvor skal alt den jord komme fra?
- Hvilken kote skal der fyldes op til?
- Og hvis man fylder op til en angiven kote, hvordan kan man så være sikker på at den nye kote ikke overskrides – nu hvor man i forvejen ikke kan overholde den eksisterende kote for vandstanden fra det eksisterende regulativ.

Hvor længe skal der betales ejendomsskat af grunde som ikke kan bruges og som konstant skal vedligeholdes pga. gentagende oversvømmelser? Hvis der bliver tale om ekspropriering, hvor længe skal berørte grundejere så holdes hen i uvished?

Alt for længe har I ladet stå til. Naturen lider og de Natura2000 områder som I har forpligtet jer til at vedligeholde er i en pauver stand. Habitatområder er oversvømmede, bevoksningen langs åen bliver en mere og mere ensidig monokultur, bestående af tagrør og pil. Smukke gamle elletræer lider druknedøden og står som triste døde pinde.

Ovenstående betragtninger er set fra vores perspektiv nedstrøms Langsø, hvor vi mener, at man i særdeleshed lader lodsejere og naturen i stikken.

Vi anerkender, at det er en kompleks opgave, som kræver samarbejde på tværs af kommuner og interessegrupper. Men når det er sagt, så kræver det handling nu på den korte bane, imens man finder langsigtede løsninger.

Indsendt af: Rikke & Søren Froberg

Dato: 15.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplanen for Gudenåen

Silkeborg Fiskeriforening bemærkninger til helhedsplan for Gudenåen:

Silkeborg Fiskeriforening støtter op om udarbejdelse af en helhedsplan for Gudenåen, og ser samarbejdet mellem de 7 kommuner som den rigtige tilgang.

De i helhedsplanen nævnte problematikker omkring ændrede klimaforhold, og de ændrede forhold som blandt andet vandremuslingen har medført, ser vi bedst løst med en helhedsplan for det samlede Gudenåsystem.

Silkeborg Fiskeriforening har forståelse for mange forskelligartede hensyn der skal tages og forstår betydningen af afvejning af de forskellige ønsker bliver nødvendige.

Ved de konstruktive ændringer af Gudenåens fysiske forløb, eller ændringer af vandføring med mere der kan komme på tale i forbindelse med implementeringen af helhedsplanen er det Silkeborg Fiskeriforenings ønske, at disse ændringer sker på en måde, der gavner sø- og vandløbsbiologien bedst muligt, og hermed forbedre forholdene for fiskenes biotop. Ud over at gavne biodiversiteten vil det kunne understøtte det rekreative fiskeri og også hermed lystfiskerturismen i området.

Som eksempel på et virkemiddel for at sikre tilstrækkelig afledning af vand, hvor faldet er lavt kunne være, at Gudenåen med fordel kunne gøres markant bredere.

Et sådan indgreb kunne designes så gyde og opholdsforhold for eksempel vandrende fisk gøres optimale. Og ved at sikre tilstrækkelige adgangsforhold, kunne et sådan område have stor øget værdi for det rekreative fiskeri i området. Det er typisk områder med en ringe værdi i forhold til det rekreative lystfiskeri i dag.

Vi ser frem til inddragelse i arbejdet, hvor vi som Fiskeriforening kan bidrage.

Med venlig hilsen

Lis Pia Mogensen
Formand
Silkeborg Fiskeriforening

Indsendt af: Lis Pia Mogensen

Dato: 15.09.21

Høringsvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Jeg har et par spørgsmål relateret til etablering af sluseanlæg ved Viborgbroen, der har til formål at sænke vandstanden i det vestligste og midterste bassin af Langsøen, men som til gengæld vil hæve vandstanden i det østligste bassin. Konsekvensen vil være, at private bade- og båd broer vil komme til at stå under vand - også broer der er etableret inden for de senere år og derfor har forsøgt at tage højde for nutidens høje vandstand i søen. Ligeledes vil private jordlodder mellem trækstien og søen blive oversvømmet og dermed ubrugelige. Konsekvenser, der er direkte skabt af en politisk beslutning om etablering af sluseanlæg. Derfor forventer jeg, at en beslutning om etablering af sluseanlæg vil blive fulgt af en økonomisk kompensation til berørte lodsejere ved det østligste bassin, så vi får dækket udgiften til at bygge endnu højere bade og båd broer og får mulighed for at fylde jord på arealet mellem trækstien og søen, så dette græsareal stadig vil være brugbart for os. Har man husket denne kompensation til lodsejere ved det østligste bassin ved beregning af økonomien i sluseanlægget ?

Endvidere har jeg haft stor glæde af at kunne sejle i kajak under Viborgbroen og over i det midterste bassin. Denne mulighed forsvinder vel, hvis man etablerer et sluseanlæg. Og tilsvarende kan både eller kajaker fra det midterste bassin ikke sejle ind Remstrup å eller over til det østligste bassin, hvis et sluseanlæg spærrer vejen. Er der planer for, at man vil kunne forcere slusen ?

Indsendt af: Mikael Lund Jensen

Dato: 15.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Til Sekretariatet for Helhedsplan for Gudenåen

Vedr. Helhedsplan for Gudenåen

Danmarks Naturfredning har fra vort sekretariat fremsendt et fælles høringssvar for os alle og vi i DN Favrskovs lokalafdeling kan hel tilslutte os det.

Vi skal her kun supplere med nogle lokale betragtninger for vores kommune, hvor vi har en del at åen, både opstrøms og nedstrøms Tange sø, samt et af de større tilløb til Gudenåen, nemlig Lilleåen. Dette selvom den kun berører den yderste del af Gudenåen.

1. Om Gudenåen ved Ulstrup

Selv om forholdene i Ulstrup er tilpasset en naturlig å, kan det med fordel laves enkelte tiltag:

- En forstærkning af den dæmning hvorpå Teglværksvej har sit forløb fra Ulstrup og op mod Velle. Ved de seneste høje vandstande har vandet stået tæt op mod vejkrønen, og husene på sydsiden af Teglværksvej har haft indstrømmende vand i kældrene.
- Hvor Skejsbjergvej føres over Gudenåen ved Åbro var der problemer ved den seneste høje vandstand. Det var nødvendigt at udlægge sandsække for at undgå oversvømmelser af vejen. Den bør hæves eller sikres mod lignende hændelser ved kommende høj vandstand
- Der er fortsat enkelte dele af trækstien fra Bjerringbro mod Ulstrup, hvor trækstien endnu ikke er gjort tilgængelig – eksempelvis en strækning vestlig for campingpladsen Bamsebo. Klubhuset ved Ulstrup Marina er gentagne gange blevet oversvømmet, og her er der muligvis behov for nyt klubhus på et forhøjet fundament.
- Trækstien fra Ulstrup mod Åbro og Langå bør sikres mod høj vandstand. Allerede nu er den svært passabel store dele af året ved Velle Mose. Et projekt med diger/board walks vil være af stor betydning for tilgængeligheden og af stor rekreativ værdi.

2. Om vandtilbageholdelse og tilløb

Det har været et længe næret ønske for os, at håndteringen af de ekstreme afstrømningssituationer, som vi har oplevet i Gudenåen, anskues ikke blot på langs af selve Gudenåen, men også indenfor hele det ca. 2400 km² store opland med alle de tilstødende vandløb, herunder Lilleåen, alle dens mindre tilløb og deres opland.

Det kunne f.eks. være genslyngning af de helt små vandløb, genopretning af tidligere sø- og mosearealer og fjernelse af dræn i lavtliggende arealer i morænelandskabet uden for ådalene, - arealer, der tidligere blev meget oversvømmet hver vinter. Her er et meget stort potentiale til tilbageholdelse af vand ved store nedbørsmængder. Mange af de potentielle arealer er allerede svære at opdyrke på grund af årlige oversvømmelser og kan med fordel udtages af driften eller overgå til ekstensiv drift, f.eks. ved jordfordeling m.v.

Vi peger her på at Lilleåen har været udrettet næsten hele vejen fra kilde til udløb i Langå og bør genslynges til opnåelse af naturlig hydrologi og dermed en mere dynamisk funktion med vandtilbageholdelse og hvor også de mange tilløb vil blive bremset. Der er allerede taget et skridt hertil ved Kollerup gods opstrøms Hadsten og der er flere projekter i støbeskeen, bl.a. ved det forventede projekt, Favrskov enge, som kommunen angiveligt er langt med nu.

Et andet potentielt projekt, Galten enge, ligger lige til højrefoden, da man nærmest bare skal stoppe pumpen, men her er der angiveligt en enkelt lodsejer, der ikke vil være med, så det kræver en ekstra indsats.

Vi skal også pege på de mange mindre tilløb, som har et stort potentiale. Fx Norring Møllebæk, Voer Mølleå og Granslev å.

Med venlig hilsen

Alfred Borg
Formand for DN Favrskov

Indsendt af: Alfred Borg
Dato: 15.09.21

Høringssvar 40

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplanen kan ikke bruges til noget som helst. "Den bedste måde at bevare fortidsminder på er ved at lade dem oversvømme" der er godt nok nogle der snakker for deres syge moster.

Problematikken fra Sminge til minimum kongensbro er grøde og STORE sandbanker. Misligholdt åsystem som kræver vedligeholdelse som man gjorde førhen.

Og mht parkering af vand er det formentlig slet ikke regnet ud hvor meget plads den idé ville kræve, det virker meget ugenomtænkt og som en plan der er lavet for at trække tiden ud desværre.

Indsendt af: Ole Møller

Dato: 16.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar til Helhedsplan for Gudenåen

Vi repræsenterer grundejere og lodsejere ved Alken Enge, som to gange i 2015 og senest i februar 2020 var udsat for ekstreme vandstande og oversvømmelser med skader på vores ejendom.

Grødeskæring. For at opnå størst mulig vandafledning foreslår vi grødeskæring to gange årligt - ordentligt sagsbehandlet med de nødvendige miljøhensyn - på alle strækninger af Gudenåen.

Vandløbsregulativerne må hurtigst muligt opdateres i alle kommuner, så de nye klima-realiteter tænkes ind og risikoen for oversvømmelser kan vægte på linje med afvanding af marker og biologiske hensyn.

Uddybning af åløbet hvor det er påkrævet i forhold til det eksisterende regulativ skal foregå løbende og være højt prioriteret.

Yderligere uddybninger, hvor indsnævrede åløb bliver en bremse ved høje vandstande, må også på banen. Fx. mellem Mossø og Gudensø.

Fokus på vandremusling og sandbanker.

Ligesom Skanderborg Kommune i 2020 havde held med at fjerne en større vandremuslinge-banke ved Mossø Munde og i juni 2021 fik afgravet 200-300 m³ aflejret sand nedstrøms Ry Mølle ved Alling Å.

Nej til Mossø som vandparkering.

Helhedsplanens modeller viser hvor store oversvømmelser omkring Mossø, en opstuvning af vand i en målestok, der fx. skulle kunne redde Svostrup Kro for oversvømmelse ved ekstremhændelser, ville betyde.

Det er ikke realistisk - og ikke acceptabelt - med et gennemsnitligt hævet vandspejl i Mossø på 1 meter. I forvejen har vandstanden i Mossø typisk årlige udsving på omkring 0,70 meter - på 10 år op til 1 meters udsving. Det er rigeligt i forhold til at kunne håndtere ekstremhændelser.

Vandparkering på engarealer og andre lavbundsområder uden bebyggelse eller hvor bebyggelsen kan sikres er oplagt at gennemføre. Naturstyrelsens nye lavbundsprojekt i Illerup Ådal, der også rummer Alken Enge, ser vi frem til hurtigst muligt kan realiseres.

Nedlæg opstemningen ved Ry Mølle.

WSP har i juni 2021 evalueret forsøget fra vinteren 2020-21 med at holde det 15 cm. lavere sommer-flodemål også i vinterperioden.

WSP har beregnet, at en fjernelse af opstemningen i Ry vil betyde 0,32 meter lavere vandstand i gennemsnit i Mossø.

I forvejen er Skanderborg Kommune ved at fjerne opstemningen ved Fuldbro Mølle i forbindelse med et fauna-projekt.

At fjerne opstemningen i Ry vil kræve en statslig vandplan - så vi foreslår konsekvent at rykke for de nødvendige beslutninger på rette sted.

Alternativt: Intelligent styring.

Helhedsplanen omtaler, hvordan en tilpasning af slusen i Silkeborg kan betyde en intelligent styring af opstuvningen, så slusen kan håndtere fremtidens ekstreme afstrømninger bedst muligt.

Vi efterspørger på den baggrund en tilsvarende intelligent styring af opstemningen ved Ry Mølle, der i dag styres manuelt, mens Silkeborg styres elektronisk.

Begge steder har man ifølge Helhedsplanen ikke kunnet overholde de maximale flodemål. De blev ved ekstremhændelsen februar 2020 overskredet med 10-20 cm.

Det går ikke med de vandmængder, vi skal regne med fremover.

Vi behøver optimal slusedrift, der både kan åbne sluserne helt, og stemme op, når lokale hensyn taler for det - altså håndtere både opstrøms og nedstrøms udfordringer - i tæt samarbejde i god tid.

Sænk Silkeborgs vinter-vandstand.

Hensynet til Hjejlen og andre turistbådes dybgang berettiger et vist flodemål ved slusen i Silkeborg, men i vinterhalvåret uden for turistsæsonen må det flodemål kunne sænkes. Og kunne en uddybning visse steder ændre på situationen?

Venlig hilsen

Indsendt af: Grundejerforeningen Alken Enge og Landvindingslaget Enge omkring Illerup Ås nedre del

Dato: 16.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar fra Gjern Fiskeriforening- :

Gjern Fiskeriforening tilslutter sig Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger med følgende tilføjelse:

- GFF er skeptisk overfor planerne om etablering af Pumpe/sluse anlæg v Viborgbroen i Silkeborg. Etablering af Pumpe/sluse anlæg vil være en spærring for dyrelivet og dermed en negativ påvirkning af naturen.

- GFF savner, at en fjernelse af spærringen af Gudenåen ved Tange (og tømning af Tange sø) er taget med i beregninger og scenarier for fremtidig vandhåndtering. Det bør undersøges, i hvilket omfang en genetableret Gudenådal vil kunne fungere som buffer i tilfælde af store nedbørshændelser.

- Endelig tilslutter GFF sig anbefalingen i Helhedsplanen om at: "Tilpasse og lade vandet stå og dermed acceptere vandets placering" vha multifunktionel jordfordeling, opkøb, lavbundsprojekter mm. På længere sigt vil det være nødvendigt klimaforandringer og vil kunne skabe mere natur og flere rekreative værdier. Derfor anbefaler GFF at kommunerne hurtigst muligt få sat "anbefalingerne til videre arbejde" fra Helhedsplanen i værk - i form af:

"fokus på tilpasning af Gudenådalen i samarbejde med lodsejere og interessenter, så der opnås accept af vandets placering ved de store hændelser. Som eksempel herpå kan nævnes:

Finde et eller flere forsøgsområder fx sammen med den lokale landbrugsforening/lodsejerforening, og der skabes en dialog med lodsejerne omkring mulighederne i multifunktionel jordfordeling, lavbundsprojekter og vådområder. Belyse de fremtidsperspektiver og potentialer yderligere, som aktører og interesseorganisationer har nævnt i processen for at skabe en klimarobust Gudenådal."

Mvh

Peter Nymann Eriksen, Gjern Fiskeriforening

Indsendt af: Peter Nymann Eriksen

Dato: 16.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Hørings svar:

Hørings svar til "Forslag til helhedsplan for vandhåndtering langs Gudenåen" fra Museum Skanderborg omhandlende kortlægning af kendte arkæologisk påviste eller historisk/topografisk erkendte arkæologiske anlæg ved Gudenåen og tilstødende søer og vandløb i Skanderborg Kommune, ifølge museumsloven.

Mossø/Gudensø delen med seks lokaliteter. Numrene refererer til numre på listen over lokaliteter. Baggrundskort: højkantkort/målebordsblad fra Kortforsyningen, Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Kortlægningen foretages således at beslutningstagere er orienteret om de kendte arkæologiske anlægs tilstedeværelse og i den videre beslutningsproces kan tage højde for betydelige udgifter til evt. arkæologiske undersøgelser alt efter hvilke løsningsbeslutninger, der tages. Det betyder, at skal der foretages jordarbejder eller modereres på vandløbet, der kan ændre de nuværende forhold omkring de

arkæologiske levn, vil det kræve, at der foretages arkæologiske undersøgelser. Enkelte anlæg enten har eller vil opnå fredningsstatus i løbet af i 2021/22. Det skal understeges, at der kan være indtil flere ukendte anlæg af lignende typer.

Oversigt over vigtige kulturhistoriske anlæg med tilknytning til Gudenå og tilstødende vandløb:

1. Fuldbro Mølle ved selve møllen. Hvor gammel er mølleanlægget her, og hvilken placering har det haft gennem tid? En ældre overgang er lokaliseret ca. 100 meter syd for den nuværende bro.
2. Fuldbro Mølle lokaliteten ved Mossø. Arkæologiske undersøgelser i første halvdel af 1990'erne påviste flere forløb/faser af et overgangssted gennem engen og over Tåning Å dateret fra ca. 600 e.Kr. over vikingetid og op i middelalder.
3. Salten Å/Gudenå - 160406-221 - Ålegårde/overgangssted/Bro. Inden for et større område er der tidligere undersøgt dele af ålegårde og overgangssteder/broer i 1930'erne
4. Emborg Bro? Har der været ældre overgange her eller i nærheden?
5. Præsthalm hoved - 160405-207 - Stammebåd formodentlig stadig liggende in situ i Gudenåen.
6. Faldgårde - 160405-144 - vadested/bro fra sidst i 900 tallet og op i middelalder.
7. Ry Møllebro - spor af vejdæmning tilbage til 1600 tallet.
8. Flere overgange samt færgefart ved Alling Hoved på en ca. 350 m af Gudenåens løb. Udateret men formodentlig tilbage til forhistorisk tid.

Ry/Alling delen med to lokaliteter. Numrene refererer til numre på listen over lokaliteter. Baggrundskort: højkantkort målebordsblad fra Kortforsyningen, Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Der vil ganske givet være en del ikke erkendte anlæg af samme eller lignende typer i og ved Gudenåen. Hvis der vælges løsninger der medfører jordarbejder eller foretages der ændringer i Gudenåen der vil påvirke evt. arkæologiske levn, vil det være nødvendigt med et stort og bekosteligt forundersøgelsesarbejde for at lokalisere disse ukendte anlæg, med henblik på at beskytte eller udgrave dem.

Herudover er det kendt at der langs Gudenåen er en række bopladser fra ældre stenalder som muligvis også kan blive berørt hvis der skal foretages jordarbejder/ændring af strømforhold. Bebyggelser fra andre perioder og diverse offerfund i Gudenåen kan også blive berørt

Hvis der vælges løsninger som vil medføre jordarbejder/ændring af strømforhold vil det være nødvendigt med en tidlig inddragelse af Museum Skanderborg samt den marin arkæologiske afdeling på Moesgård Museum, for at der kan foretages de nødvendige arkæologiske undersøgelser.

Museum Skanderborg den 15. september 2021

A handwritten signature in black ink, reading "Ejvind Hertz". The script is cursive and fluid, with the first letters of each word being capitalized and prominent.

Ejvind Hertz

Indsendt af: Ejvind Hertz

Dato: 16.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Jeg har følgende kommentarer til det oplæg der er udarbejdet til helhedsplan

Helhedsplanen tager ikke hånd om de aktuelle problemstillinger der er omkring Gudenåens manglende vandføringsevne – og har været der siden kommunen overtog vedligeholdelsesforpligtelsen og vandremuslingen havde sit indtog.

Den fremlagte helhedsplan betragter jeg således som en plan, der udelukkende forsøger at tage hånd om de problemer, de begyndende klimaforandringer kan forårsage i og omkring Gudenåen på sigt.

Der mangler således en meget væsentlig del i planen. Hele den første del, og dermed grundlaget at bygge videre på.

Ud fra at den manglende del kaldes 'del 1', og 'del 2' er den foreslåede helhedsplan – har jeg disse kommentarer til disse dele.

Del 1, aktuelle problemer

Denne del skal indarbejdes i planen. Først og fremmest skal der fastsættes et mål. En maksimal kote for vandstanden i Gudenåen og søerne, så der også er et sådant fra stryget nedenfor Slusen i Silkeborg havn og op mod Tange Sø. Koten skal fastsættes som en gennemsnit af vandhøjden i perioden 1975-2005 hhv. sommer og vinter. Ved at tage en så lang periode med i beregningen, isoleres de år med hhv. ekstrem tørke og ekstrem meget nedbør.

Først når der er et sådant ufravigeligt mål er der noget 'man' kan regne med og styre efter. Det vil give ro og tryghed for borgerne. Det vil lette og fokusere det faglige og politiske arbejde.

En præcis målsætning er vigtig, så vi en gang for alle slipper vi for at forskellige personers holdning styrer og forsinker hele den vigtige indsats omkring vedligehold. Det duer ganske enkelt ikke, at der i hver byrådsperiode ændres strategi.

Når målet er fastsat – kan forvaltning og udvalg arbejde målrettet for at overholde dette mål. Der skal arbejdes proaktivt, og ikke først sættes ind når målet er overskredet.

Gudenåens vandledningsevne er faktisk meget stor, hvis den vedligeholdes. Kun i helt

specielle tilfælde, kan der tillades en overskridelse, og kun i vinterhalvåret og i kort tid – fx ifm. voldsomt tøbrud som det også er sket nogle år i den periode jeg har boet ned til Langsø Midt (fra 70'erne frem til i dag). Dette vil de fleste kunne leve med.

Blot målet overholdes, tror jeg de fleste er ligeglad med, hvordan dette sikres – og her kan holdninger hos forvaltning og udvalg frit komme i spil. Nogle vil jo tage vidtgående hensyn til en enkelt vandplante, andre grave løs med store maskiner. Det er alt sammen midler – fint nok, jo flere jo bedre – blot målet er fastlåst og ikke kun en hensigt der kan dispenseres fra i tide og utide.

Ift. midler til at nå målet mangler de basale og forhåndenværende stort set i den nuværende helhedsplan. De skal med i både del 1 og 2, altså hvilke tiltag der tænkes gennemført – fx situationsbestemt grødeskæring og oprensning. Hvis der er regulativer, love e.l. der forhindrer tilstrækkelig vedligeholdelse, så skal det anføres, hvordan der aktivt og helt konkret skal arbejdes med at få dispensationer i fx Folketing og ministerier og hos EU - og hvordan der tænkes arbejdet på at få disse hindringer helt fjernet, og derved have et tilstrækkeligt råderum for vedligehold.

Del 2, fremtidige potentielle problemer

Helhedsplanen der er fremlagt er for en stor dels vedkommende ganske fornuftig. Når plan 1 er på plads, og der således et udgangspunkt i en velfungerende Gudenå, kan man begynde at analysere på yderligere midler, der kan blive nødvendige at ty til for at supplere den basale vedligehold (del 1), hvis der i fremtiden kommer så meget nedbør, at selv en vedligeholdt Gudenå må give fortabt. Jo hurtigere der kommer styr på den basale vedligeholdelse, jo længere tid er der heldigvis til at udvikle og få finansieret de tiltag helhedsplanen nævner. Og det er nødvendigt, da der er tale om meget dyre projekter, og nogle måske ikke mulige at gennemføre.

De nuværende politikere nævner, at der kan gå 10 år+ før alle de nævnte forslag er implementeret. Ingen Quick Fix her – også nævnt af politikere – så bred accept af, at der er tale om fremtidige midler. Så godt vi får en 'del 1'.

Da der i del 1 bliver taget højde for de aktuelle problemer, kan der som udgangspunkt fjernes en del af de indsatser helhedsplanen nævner. Der er ikke brug for en krisestab, varslingsystemer m.m. Ikke de første mange år – så hurtigt kommer klimaændringer heller ikke, og når Gudenåen bliver vedligeholdt, vil grundvandsspejlet sænke sig, og vi får en større 'svampe-effekt' fra arealerne langt landløbene. Så ser vi ikke de meget hurtige stigninger på minutter og timer.

En enkelt ting i helhedsplanen undrer mig meget, men måske misforstår jeg noget. Vi har et sammenhængende søsystem, hvilket er helt naturligt for både livet i og på

vandet. Altså så både fisk, vandfugle og mennesker kan bevæge sig rundt. Herunder turister og alle der nyder vores Outdoor-muligheder. Hvis der skal etableres en sluse, der adskiller Langsø Midt + det farvand der ligger vest herfor fra resten af Gudenåsystemet, vil dette ødelægge rigtig meget. Som minimum skal der være en kammersluse, så både kan passere. Hvis det overhovedet er muligt, vil det være meget dyrt. Det undrer mig at et fantasifuldt forslag har fundet vej til helhedsplanen. Det signalerer for mig manglende realitetssans – og så bliver planen jo hul og varm luft. En form for foranalyse må kræves.

Jeg bor selv ved Langsø Midt, og alle jeg har snakket med der bor ved denne del af søsystemet går ikke ind for denne løsning, selvom vi får tørre haver. Det vil jo blot skabe større problemer for andre – og det er ikke en helhedsplan værdigt.

Sammenfatning

Der mangler en del 1, der ASAP håndterer de akutte problemstillinger. Grødeskæring og oprensning gældende fra start 2022. Der fastsættes en max kote gældende for Silkeborg Langsø → Tange. Målene skal overholdes fra dag 1. Midlerne til at nå disse mål er formentlig de forhåndenværende, men når andre midler end de traditionelle på sigt kan tages i brug, kan forvaltning / udvalg frit vælge – blot målet overholdes og der arbejdes proaktivt.

Del 2 (den nuværende helhedsplan). Da målet er fastsat – så det er bare med at komme i gang, så de klimaforandringer vi ser ind i ikke tager os på sengen. Jeg ser ikke planen som statisk, men dynamisk. Der vil blive forkastet idéer og komme nye til. Det er helt naturligt. Derfor bør der egentligt slet ikke være et behov for at vedtage den. Den er jo påkrævet for også på sigt at kunne overholde målene.

Det er nævnt mange gange, og jeg gentager: Hvis der ikke er et mål at styre efter, er et katalog over midler ret ligegyldigt. Hvis der ikke er et krav der skal overholdes, står det frit for forvaltning og skiftende udvalg at tolke, forfølge personlige mål m.m. – og så får vi et Midtjylland med konstant uro og frygt – og en ødelagt natur skjult bag diger, opfyldninger m.m.

Ultimatum som kommunen bør stille sig selv

Hvis Silkeborg kommune ikke evner at fremkomme med 'del 1' inden 1. februar 2022 – gerne inden da sendt i offentlig høring og evt. til offentlig prøve-afstemning – bør den siddende borgmester gå til Folketinget og bede sig fritaget for ansvaret for vedligeholdelse.

Gudenåen og de tilstødende områder er bestemt en kandidat til nationalt ansvar, i stil

med vores vigtige infrastruktur – motorveje og jernbaner. Tænk hvis Silkeborg Kommune havde ansvar for vedligehold at de motorveje og jernbaner der ligger i kommunen. Tænk hvis et udvalg ville nedlægge jernbanen fordi den støjer for meget – og tænk hvis et udvalg ikke vil rydde sne på motorvejen, før der er udviklet effektivt elektrisk rydningsmateriel. Dette ville være en katastrofe at lokale yderligtgående holdninger kunne ødelægge en landsdels infrastruktur. Det er det samme med Gudenåen.

Med håbet om ansvarlighed, realisme, 'parkering' af yderligtgående holdninger, og en fælles indsats. Så kan dette lykkes for os 😊

Indsendt af: Kim Larsen

Dato: 16.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplan for Gudenåen

Det er godt at der er udarbejdet en helhedsplan for Gudenåen, og at der er fælles samarbejde fra kommunernes side.

Vi mangler dog inddragelse af lodsejerne (ejer og forulempede ved oversvømmelser)

Derfor følgende opklarende spørgsmål som vi ikke har kunne få svar på:

Spørgsmål:

1) Afstrømnings areal:

Hvad er det total areal af det befæstede areal (huse, veje og pladser) for store og små byer som har afstrømning til Gudenåen, herunder også mindre vandløb?

2) Forsinkelsesbassiner:

- a. Hvor mange forsinkelsesbassiner er der i dag fra byerne?
- b. Hvor stor er kapaciteten i de forskellige forsinkelsesbassiner?
- c. Når et forsinkelsesbassin er fyldt, hvor stor er den efterfølgende udledningsprofil så?
- d. Hvis man sammenligner denne udledningsprofil med udledning fra landbrugsjord, hvor stor er forskellen så på de to?
- e. I forbindelse med oversvømmelser af ejendom tæt beliggende ved Gudenåen (eks. Svostrup kro) har der været bekymring omkring hvorvidt dette kunne være forårsaget af for hurtig udledning fra forsinkelsesbassinerne eller mangel på samme. Kan det være forklaringen på de mange oversvømmelser?

3) Oprensning af Gudenåen:

- a. Vi vil gerne have en opgørelse over oprensningen i Gudenåsystemet fra 1937 og frem til nu.
- b. Oprensning af:
 - i. Træer som gror/vælter ud i åen
 - ii. Aflejringer af sediment i åen

4) Sænkning af vandstanden.

Hvis:

- a. Vandstanden i søerne bliver sænket 30 cm i vinterhalvåret (dette skal selvfølgelig forgå i periode hvor der er lavvande i åen)

b. Og Tange sø sænkes med en meter

Hvilken tilbageholdelse effekt vil dette resultere i?

Hvilket lovgrundlag kan ligge til hindring for at sænke vandstanden som beskrevet ovenfor?

Hvis sådan lovgrundlag ligger til hindring for at ændre vandstanden, er der så mulighed for at påvirke det, og hvordan?

5) Vandstandsforstel:

Hvordan kan det være, at der kun er en vandstandsforstel på 20 cm mellem Randers og Udbyhøj, når der er 35km mellem de to byer? Imellem Randers og Fladbro er der kun 3,5 km, men der kan være en vandstandsforstel på op til 145 cm. 16. september 2021 | 2

Hvis projektet skal lykkes, kræver det ærlighed og samarbejde fra alle parter.

Hvis der er behov for uddybning af spørgsmålene så kontakt:

Venlig Hilsen
Gudenåens nedre ålaug
Klaus Christensen

Indsendt af: Klaus Christensen
Dato: 16.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar til Helhedsplanen for Gudenåen

Efter at have læst udkastet til en Helhedsplan for Gudenåen sidder vi generelt med en følelse af, at vi er langt fra at komme tættere på en endelig løsning, der kan forhindre oversvømmelser langs Gudenåen i fremtiden. En følelse der giver bange anelser for fremtiden for natur og ejendomme langs Gudenåen.

Flere af de virkemidler som gennemgås i planen konkluderes at være uden effekt overfor 20- og 100-års hændelser, mens andre bare flytter problemerne fra et sted i åen til et andet.

Vedligehold af Gudenåen

Vi er tilfredse med at flere langsigtede planer som vandparkering, forsinkelse og jordfordeling undersøges med grundige rapporter, desværre uden effekt overfor oversvømmelser, men meget overraskede over at vedligehold af Gudenåen i form af grødeskæring og tilretning af åens profil fylder så lidt. Det vel og mærke på trods af den åbenbare effekt af vedligehold, som der dokumenteres i Helhedsplanen, og på trods af at vandstuvningerne i sommerhalvåret og til dels i vinterhalvåret skyldes vandremuslingens indtog i Gudenåen og deraf kraftige grødevækst og ændringer i vandløbets vandafledningsevne, som det nævnes i Helhedsplanen.

Derfor ønsker vi at kommunerne bag Helhedsplanen afventer de lovmæssige udredninger som pt foregår omkring vedligehold af Gudenåen i Silkeborg Kommune, før man afviser fremtidigt vedligehold af åen. Vedligehold er nødvendig for at undgå hyppige store oversvømmelser og gennemsnitlige vandstandsstigninger, der er blevet normalen siden vandremuslingens indtog i Gudenåen for omkring 15 år siden, og som ødelægger natur, ejendomme og rekreative værdier (Pramdragerstien, fiskeri, roning og motorsejls etc.) ned til Gudenåen.

Vi ejer selv en §3 beskyttet eng ned til Gudenåen, som vi ved hjælp af afgræsning og afslåning forsøger at bevare, men de hyppige oversvømmelser i sommerhalvåret gør det til en svær kamp. Hvis oversvømmelserne fortsætter, må vi kaste håndklædet i ringen som mange andre lodsejere og engen vil forsvinde og gro til i pilekrat og rørskov.

Værn imod klimaændringer

Klimaændringer og hyppigere 100-års hændelser, som vi så i vinteren 2020, kan på trods af forbedringer af Gudenåens vandføringsevne give udfordringer.

Det er derfor med glæde, at vi som lodsejere kan se frem til lempelser til at hæve terræn, opføre diger, grave dræn og etablere pumpestationer. Men

finansieringen er meget entydig i Helhedsplanen, det er den enkelte borger som betaler.

Vi mener, at klimaændringer er et samfundsmæssigt anliggende, som rammer meget skævt, idet vi som lodsejere sidder tilbage med regningen. Vi håber derfor at der følger midler med til anlæggelse af diger ud imod åen og til etablering og drift af pumpestationer, som lodsejere kan slutte sig til. Det kunne også tænkes at overskudsjord fra offentlige byggerier kunne doneres til terrænændringer og diger til økonomisk fordel for begge parter, da jord både koster penge at komme af med såvel som at indkøbe.

Hvis ikke det kan lade sig gøre, er det vigtigt at huske, at driften af pumpestationer er en stor omkostning for den enkelte lodsejer, da der afregnes fuld afgift på strøm til anlægget. Det er samtidig ofte ikke muligt at få tilladelse til at opsætte fx solceller og vindmøller ved ejendomme langs Gudenåen. Vi håber derfor man vil ændre afgifterne på strøm til værn mod klimaændringer på samme måde som man gør med varmepumper (el over 4000 kWh er afgiftsfritaget) og lemper på mulighederne for at producere vedvarende energi til værn mod klimaændringer.

Ekspropriering af jorde og ejendomme

Hvis vores værste frygt bliver til virkelighed, og det imod al fornuft bliver vedtaget at vedligehold af Gudenåen ikke kan ske i fremtiden, så må vi se en fremtid i møde, hvor vandstanden til daglig og under oversvømmelser stiger. Dette vil få grundvandsstanden langs Gudenåen til at stige, og det bliver meget svært at bo som nabo til Gudenåen på trods af terrænhævninger, diger og pumper.

I det tilfælde, at man afskriver vedligehold af Gudenåen, ønsker vi, at man tilbyder frivillig ekspropriering af jorde og ejendomme staks, så påvirkede lodsejere kan komme videre i deres liv. Lodsejere skal tilbydes den reelle pris for deres jord og ejendom, som vurderes ud fra en 1997 vandstand, der også bruges i regulativet for Gudenåen. Jorde og ejendomme lægges efterfølgende tilbage til den oprindelige natur af myndighederne.

Må det ikke blive nødvendigt!!!

Med håb for at der også i fremtiden kan være plads til både natur og mennesker langs Gudenåen.

Indsendt af: Kristoffer Pors Jakobsen

Dato: 16.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Til Gudenåkomiteen

v. Formand for komiteen, Karen Lagoni.

Først vil vi fra Danske Vandløb sige en stor tak til komiteen for invitation til deltagelse i følgegruppen. Vi er af den overbevisning, at hvis udfordringerne med Gudenåens forhøjede vandstand skal løses, skal det ske gennem et samarbejde, i særlig grad med de lokale lodsejere. Man skal have lokalt kendskab til åens dynamik, direktiver og regulativer for at løse problemet omkring åens høje vandstand. Her hjælper overordnede politiske og etiske holdninger antaget ved et skrivebord desværre ikke.

Danske Vandløbs kommentar til rapporten "Vurdering af foranstaltninger og virkemidler til skabelse og opretholdelse af lavere sommervandstand i Gudenå mellem Silkeborg og Tange Sø".

Udgangspunkt

Rapporten tager udgangspunkt i en tolkning af opmålingen af Gudenåen på strækningen fra Silkeborg til Tange Sø. Konklusionen er: *"at der ikke har kunnet påvises hverken aflejringer eller profilindsnævninger af en sådan størrelse, at de kan tilskrives betydende indflydelse på vandføringsevnen."*

Men gennemlæser man rapporten for opmålingen 2020, afslører den, at der flere steder faktisk er stærkt ændrede dybdeforhold grundet sandaflejringer og stærkt ændrede brinkkanter grundet stor udvikling af siv og rør både inde i selve profilet og også ud i de tilstødende arealer. Der er således bundhævninger flere steder – et sted har bunden hævet sig 150 cm – og nærstuderer man profilindsnævningerne, finder man 22 steder, hvor åen er blevet smallere, endda op til flere meter smallere.

For nærmere forklaring herpå henviser vi til vedlagte pdf "Orbicon Opmåling 2020_GL og GST", som er Ålauget GST og Gudenådalens Lodsejerforenings kommentarer til/analyse af opmålingen fra august 2020 (GST og GL har deri kommenteret på de fund og divergenser, som opmålingen fra 2020 viser i forhold til den tidligere opmåling fra 2011).

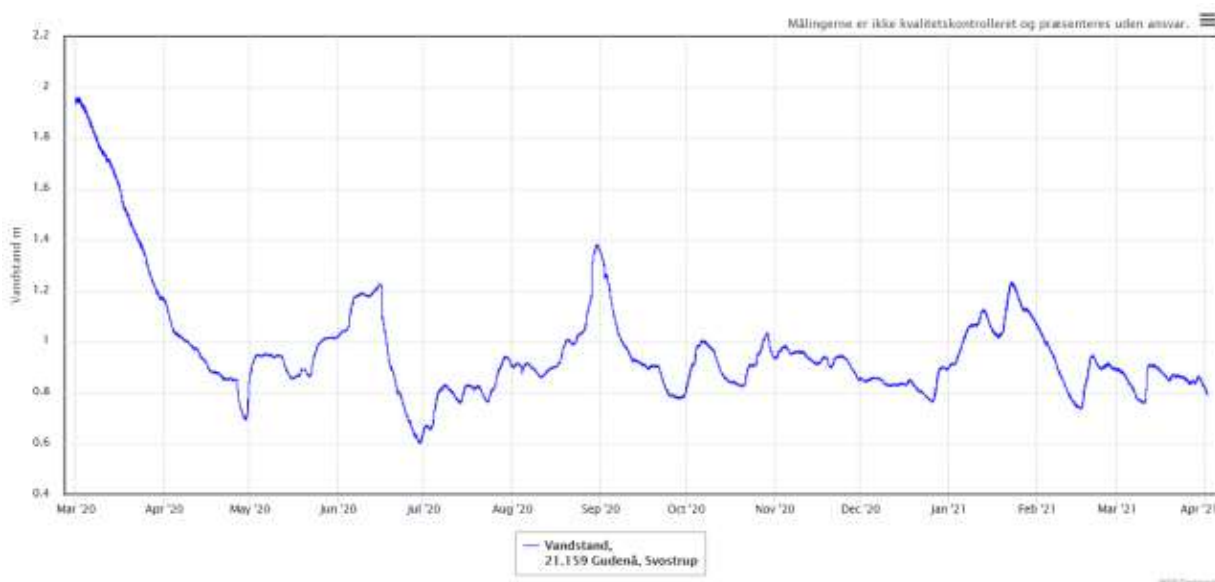
Grødeskæring

Om grødeskæring konkluderer rapporten: "Hvis effekten af grøden skal neutraliseres gennem hele vækstperioden maj-september, vil der, hvis de praktiske aspekter (varigheden af en fuld skæring af strækningen) tages i betragtning, skulle skæres grøde ca. én gang hver uge, i alt 15-20 gange i perioden maj-september, færrest gange, hvis genvæksten i sidste halvdel af vækstperioden viser sig at være mindre end i første halvdel"

og

"det betyder samlet set, at opretholdelse af en ca. 60 cm lavere sommervandstand gennem grødeskæring i hele perioden maj-september vil have et økonomisk omfang på i yderste fald 60-80 gange udgiften til én skæring i 7 meter bred strømrende."

Ovenstående konklusion om sænkning af sommervandstanden gennem grødeskæring – baseret på beregninger – står i skarp kontrast til virkeligheden, som den så ud i 2020. Der blev foretaget to grødeskæringer (påbegyndt d.15/6 2020 og 1/9 2020).

Kilde: Vandportalen.dk (0104,2021), Svstrup.

Vandgennemstrømningen var stort set konstant fra 15/6 til 20/8.

På illustrationen ovenfor ses tydeligt, at vandstanden (15/6 - 20/8) først var på samme højde ca. 8 - 9 uger efter første skæring. Faldet var på de første to uger 60 cm, og så begyndte der en langsom stigning af vandstanden.

Ved skæringen i september er faldet tydeligere, men her spiller det almindelige henfald af grøden muligvis ind, således at effekten måske ikke alene kan tilskrives grødeskæringen.

I faldet bør man desuden medregne afstrømningen af det vand, der er opmagasineret i Silkeborg Langsø og Ørnsø (350 Ha i en højde på 60 cm).

De to grødeskæringer er foretaget i en rendebredde på kun 7 m.

Sammenligner man med rapportens modelberegnedede resultater med de faktiske opmålinger i 2020, er forskellen stor:

- Rapportens model tager udgangspunkt i fuld skæring (25 m)
- Ovenstående målinger fra 2020 er foretaget i en 7 m bred rende.
- Rapporten refererer en del til udfordringer med pindsvineknop og dens mulige eksplosive reproduktion, men netop denne art eksisterer stort ikke fra Porskær til Kongensbro. Her er forskellige arter af vandpest altdominerende.

Rapporten baserer sig på beregninger og teori, der modsiges af de relativt få tilgængelige fakta. Der er åbenlyst brug for undersøgelser og faktuelle data.

Uddybning.

Vi foreslår at tage udgangspunkt i opmålingen fra 2020 og de problemområder, som den rapport peger på (i stedet for at tale komplet uddybning af Gudenåen) – se venligst vedlagte pdf. Der er desuden mulighed for at foretage arealberegninger i de enkelte profiler ud fra den vandstand, der var ved opmålingen, sat i forhold til den ønskede vandstand – herved vil områder, som har et meget kritisk tværsnitsareal til at sikre vandføringen, blive synliggjort. Ved flere af disse tværsnitsarealer vil der være behov for tiltag, som ikke nødvendigvis er lig med opgravning/ uddybning, men en oprensning og regulering af brinkkanter på nøje udvalgte steder.

Tilbageholdelse af vand.

Ikke overraskende er vandparkering som løsning lagt i graven, idet det anses for en umulighed at parkere så store mængder vand. Denne konklusion understøttes af den store undersøgelse offentliggjort ved den seneste konference om Handlingsplanen for Gudenåen. Det kan vi kun være enige i.

Konklusion

Rapporten konkluderer, at sommervandstanden kan reguleres gennem anvendelse af en kombination af grødeskæring og uddybning: "*idet både grødeskæring og*

uddybning hver for sig vurderes at kunne skabe en 60 cm lavere sommerrmiddelvandstand, er det også vurderingen, at de to virkemidler kan kombineres på forskellig vis."

Vi anser det bestemt for mest nærliggende at kombinere grødeskæring og oprensning – ikke den i rapporten skitserede voldsomme grødeskæring og udgravning, men intelligente og nænsomme grødeskæringer kombineret med oprensning på nøje udvalgte steder. En forudgående analyse af Ålauget GSTs og Gudenådalens Lodsejerforenings ekkolodopmåling sammenholdt med profilopmålingens påpegninger vil kunne danne medgrundlag for en hensigtsmæssig strategi med både oprensning, regulering af brinkkanter og en grødeskæringspraksis, der imødegår vandstandsstigningen. Og målsætningen vil være inden for rækkevidde.

Danske Vandløbs kommentar til rapporten "Aktører langs Gudenåen - en undersøgelse af aktørperspektiver i forbindelse med klimatilpasning af Gudenåen"

Flere af vores medlemmer har deltaget i undersøgelsen gennem længerevarende og grundige interviews. Så godt som alle medlemmerne, der blev interviewet understregede tydeligt, at den høje sommervandstand - og dermed ændringen af vores naturområder langs åen – er et stort problem.

Som det fremgår af rapporten, er 190 ha taget ud af drift på strækningen mellem Silkeborg og Tange Sø. Omkring 100 haver er som følge af forhøjet sommervandstand blevet hævet for lodsejernes egen regning. Årsagen til den forhøjede sommervandstand er den meget store grødevækst som følge af vandremuslingens indtog i 2007. Derfor undrer det Danske Vandløb, at det der er hovedårsagen til oversvømmelserne i sommermånedene (grødevækst) ikke er medtaget i årsagerne til den høje vandstand og oversvømmelser. Andre rapporter fremhæver, at netop grøden i Gudenåen er den faktor, der har størst betydning for oversvømmelserne.

Danske Vandløbs Kommentarer til rapporten "Hydraulisk undersøgelse af Gudenåen - med henblik på problemløsning"

Rapporten, der er udarbejdet af tre universitetsstuderende, kommer frem til nogle spændende resultater. På baggrund af modelberegninger i både Mike og VASP undersøges nogle indsnævringer i åløbet mellem Ringvejsbroen og Resenbro. Specielt undersøges, hvad der sker med vintervandføringen, hvis man fjerner tagrør, der har bredt sig ud i åløbet og tagrør, der står på kanten af åen. Det konkluderes: "Fjernes tagrørene ved indsnævringen på en delstrækning omkring st. 2.000, sænkes vandstanden 13-16 cm ved Ringvejsbroen og dermed i Silkeborg Langsø, ved en 100-

årshændelse.” En spændende konklusion, hvor man ser på, hvordan en vinterklargørelse af åen kan foretages.

Kaster man et blik på på Gudenåens ”dobbeltprofil” på strækningen Silkeborg til Tange Sø, vil man se, at der mange steder vokser tagrør, andre større sivarter og piletræer på åbrinken, hvilket hindrer vandføringen og gør dobbeltprofilet mindre effektivt. Derfor kunne yderligere undersøgelser af dette virkemiddel have stor interesse – særligt, fordi en bekæmpelse af disse bevoksninger snildt kan foretages i det tidlige efterår, hvor skader på tilstødende arter og naturtyper er begrænset. Således vil vi være et skridt nærmere at få åens dobbeltprofil tilbage, og det vil kunne afhjælpe alvorlige oversvømmelser.

Afslutning:

Som vi fremførte i indledningen, så er det vigtigt, at de lokale lodsejere gennem deres organisationer er repræsenteret, når en Helhedsplan for Gudenåen udarbejdes. Det er ligeledes vigtigt, at lodsejerne kan have tillid til modeller, beregninger og øvrige oplysninger. Bla. derfor er det afgørende, at modellen er i nogenlunde sync med virkeligheden. Når lodsejerne efter en grødeskæring kan måle sig frem til en vandstandssænkning på 40-45 cm, eftertjekke det på vandportalen.dk, og modellen så angiver et anderledes tal på 10-15 cm, vækker det mistro. Det må kunne gøres bedre?

Arbejdet med helhedsplanens model har tydeliggjort kompleksiteten i de udfordringer, som Gudenåen byder os. Det er åbenlyst, at flere tiltag skal sættes i værk. Således at vi bedst muligt kan imødegå den forhøjede vandstand med medfølgende fordele for både Gudenåen, vores Natura 2000-områder med de udpegede arter og naturtyper og for lodsejerne i by og på land. Det er dog også åbenlyst, at det ikke er helt klart, på hvilken måde og i hvilket omfang disse tiltag skal iværksættes. Vi mangler viden og data. Der mangler viden om grøn kølleguldsmed; om udvoksede tagrørs faktiske effekt på vandføring; om brinkernes beskaffenhed og deres betydning for fisk og andre vanddyr; om grødeskæringsmetoder, -tidspunkter og -hyppigheder; om effekten af punktvis oprensning; om vandstandsæknings effekt på de forskellige udpegningsgrundlag (genskabelsemulighed). Danske Vandløb anbefaler en femårig forsøgordning på strækningen Silkeborg til Tange Sø (strækningen er afgrænset af søer, og forsøg med diverse virkemidler vil ikke have en mærkbar betydning for kommunerne op- og nedstrøms). Forsøgsperioden skal hjælpe til at afdække behov i forhold til den forhøjede vandstand og effekterne af forskellige tiltag – et nøje planlagt forskningsprojekt, der arbejder videnskabeligt og nuanceret og medregner målsætningen for Natura 2000-planen.

Lars Bo Nielsen
Bestyrelsesmedlem i Danske Vandløb.

Indsendt af: Lars Bo Nielsen
Dato: 17.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

HJÆLP - vi drukner, er over skriften på Per Hansens artikel i MJA den 7 sep. 2021. Nu har Per Hansen udtrykt sin bekymring omkring Oversvømmelser fra Gudenåen på ganske fin vis og netop som jeg tænker det. Jeg henviser derfor til denne artikel som fortæller billedligt om Titanic der forliste i 1912. Flere havde fået advarsler, men alle havde deres egen mening. Knap 1/2 delen af passagererne på Titanic druknede. Tag nu ansvar omkring Gudenåen og dens oversvømmelser som er til stor gene og bekymring for mange borgere i og omkring Silkeborg. Jeg har masser af grumme billeder og film, men får i skrivende stund ikke mulighed for at overføre. Giv et praj hvis i ønsker billeder og film tilsendt. Mvh Susanne Stenholt Berggreen

Indsendt af: Susanne Stenholt Berggreen

Dato: 17.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Det altoverskyggende problem er de oversvømmelser, som grøden afføder.

Det går ud over ellekrat og sure overdrev, som ifølge Natura 2000 burde nyde mest mulig beskyttelse.

Det kolliderer med kommunens pligt til at opretholde Gudenåens gennemstrømningsevne.

Det rammer en stribe lodsejere, som ikke har haft en chance for for år tilbage at kunne forudsige en generel vandstandsstigning på mellem 60 og 150 cm.

En dyb og effektiv grødeskæring flere gange årligt er den absolut mest effektive måde at beskytte naturen og lodsejerne på.

De øvrige ideer i helhedsplanen vil muligvis på sigt have en vis effekt.

Indtil da - og sandsynligvis også i al fremtid - bliver man nødt til at benytte grødeskæring som det mest effektive middel til såvel at opretholde Gudenåens manningtal (gennemstrømningsevne) som til at beskytte de naturtyper, biotoper og lodsejerarealer, som for øjeblikket ødelægges af oversvømmelserne.

Er man i tvivl om trædødens omfang kan man i vandets forløb efter Silkeborg Sluse (herunder det vestlige bassin i Langsøen og på hele stien rundt om Ørnsø) og hele vejen til Bjerringbro tælle hundredtusindvis af døde træer - primært elletræer, som skulle nyde højst mulig beskyttelse i forhold til Natura 2000.

Afprøv gerne andre muligheder, men grødeskæringen er uden sammenligning det mest effektive våben mod oversvømmelserne

Indsendt af: Arne Lund

Dato: 17.09.21

Høringssvar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Høringssvar på helhedsplanen

Fra Dragan Sljivic og Kathrine Leth Nielsen, Svstrup Kro

Vi finder, at helhedsplan for Gudenåen er for uambitiøs og for kortsigtet, da den i vores optik kun medvirker til, at vand hurtigt fjernes opstrøms, uden at der er en ordentlig løsning på, hvordan de store vandmængder skal kunne transporteres videre i systemet nedstrøms.

De virkemidler, man har valgt at fokusere på, er i vores optik, ramt meget skævt, da det er virkemidler, som sikrer opstrøms, men lader os nedstrøms sejle vores egen sø. Når man vækster så meget i byerne, og så store mængder vand sendes direkte og hurtigt ned i åen fra rensningsanlæg, dræn og opsamlet regnvand, så bliver man også nødt til at tage ansvar for, hvad der sker med vandet længere nede i systemet. Der er bygget regnvandsbassiner ved nybyggerier, så vi mangler forståelse for, at disse står tomme, når vi andre svømmes over?

Vi ønsker en helhedsplan for hele Gudenåsystemet, hvor vandføringsevnen og dennes sikring og vedligeholdelse, bliver det centrale omdrejningspunkt, og hvor farten af vandtilførslen til Gudenåen sænkes.

Sluseløsningen ved Viborgbroen

Når man taler om, at de strækningsspecifikke virkemidler, som man præsenterer i helhedsplanen, skal afhjælpe de oversvømmelser, som ramte os i vinteren 2019-2020, og nævner os og andre nedstrøms, så undrer det os, at man vælger løsninger, som kun skubber problematikken nedstrøms. En sluseløsning ved Viborgbroen virker dels kortsigtet, da den på den ene side ikke stemmer overens med de visioner, som man har med Natura 2000 (som vi andre jo skal rette os efter), og på den anden side fremstår usolidarisk, da hensynet til borgerne opstrøms vægtes højere end borgerne nedstrøms. Vi gør indsigelse mod denne løsning, da dette element kan få direkte og uerstattelige konsekvenser for os borgere nedstrøms, så længe helhedsplanen ikke bidrager med virkemidler, som sikrer en bedre vandgennemføring.

Diger og terrænregulering

Vi bakker op om lempelser ift. at opføre digeanlæg og hæve terræn på privat grund for at modstå 100-års hændelser. Hertil skal dog siges, at vi finder det problematisk, at regningen til diger, terrænregulering og pumpeanlæg alene afholdes af os private lodsejere, for vi mener, at myndighederne bør tage del i såvel udførelsen som finansieringen af disse anlæg. Vi ønsker selv at bidrage hertil, som vi allerede gør, men vi mener ikke, at vi bør gøre det alene. Et tættere samarbejde mellem lodsejere

og myndigheder vil kunne gøre det muligt at udvikle nogle mere bæredygtige og langsigtede løsningsmodeller, som vil være til større gavn for naturen. Det har igennem de sidste 15 år kostet kroen omkring 1 million kroner at klimasikre kroen, bl.a. ved at vi har forhøjet græsplænen med næsten en meter.

Natur og naboer kan sagtens gå hånd i hånd, og vi ønsker langsigtede og bæredygtige løsninger, men også realistiske løsninger. Lige her og nu vil vi og vores naboer dog gerne holdes oven vande, indtil dette sker.

Indsendt af: Dragan Sljivic

Dato: 17.09.21

Hørings svar vedr. Forslag til helhedsplan for vandhåndteringen langs Gudenåen

Helhedsplanen tager slet ikke højde for, at en forøget vandstand eller vandopmagasinering, vil medføre, at de store mængder okker, der er bundet i alagene i sandet i Gudenådalen og sidedalene, vil opløses og sive ud i åsystemet med grundvandet.

Hver gang vandstanden falder fra det ca. 1,5 m for høje niveau, kan vi allerede nu se store plamager af okker, der trækkes ud i åen.

Okker er gift for næsten alle habitater i Natura 2000 området, og okker er meget vanskeligt at opfange, da grundvandet med okker siver ind i åløbet igennem sandet i bund og sider.

Et anlæg til opfangning af okker vil almindeligvis bestå af parallelkanaler på begge sider af åen til opsamling af grundvand og laguner til bundfældning af okkeren.

Regnvand og overfladevand indeholder ikke okker og må helst ikke komme med i anlægget, hvilket er med til at gøre det hele yderligere kompliceret.

Indsendt af: Inger-Merethe Nielsen

Dato: 17.09.21